

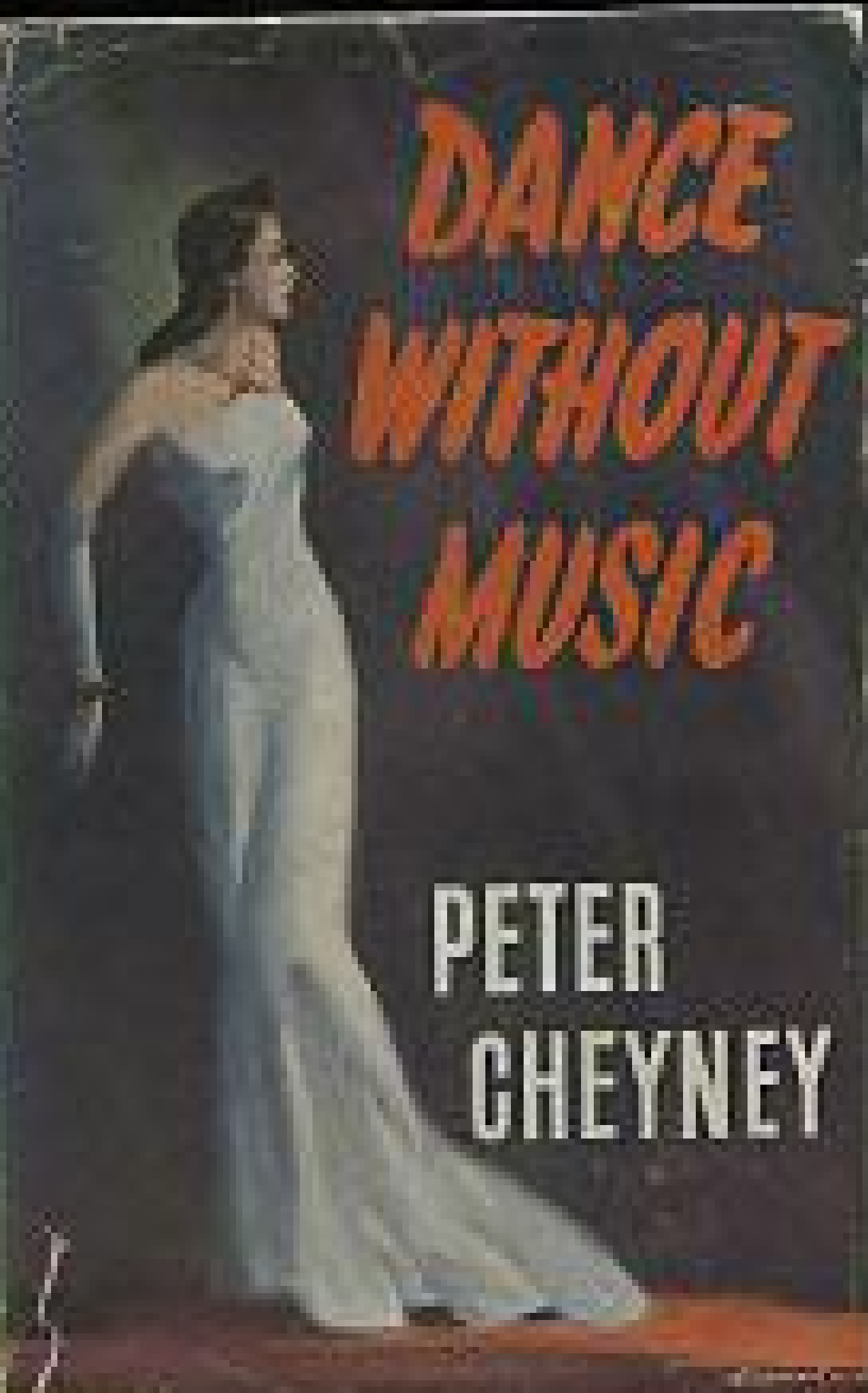
DANCE
WITHOUT
MUSIC

PETER
CHEYNEY

DANCE
WITHOUT
MUSIC

PETER
CHEYNEY

VOLUME

Glava I PONEDELJAK - AJVORI

Ulica je ličila na reku koja nikuda ne vodi. Svetlost sijalica odbijala se na njenoj ravnoj, vlažnoj površini. Kuće i trotoari nisu se videli u mraku. Jedino se nazirala ona, krivudava, sa odsjajem svetiljki, koje su sa ponekom senkom stvarale utisak da ulica teče kao reka.

Zaustavih se na kraju ulice i zapalih cigaretu. Prolazio sam tuda u tako različito doba dana i noći da sam znao svaki njen pedalj. Nisam je voleo. Svrstao sam je u drugorazredne, kao i sve ostalo u njoj, uključujući tu i svoj biro. Biro je, svakako, bio druge kategorije. Osrednji kao i gazda. Čak i gori. U ovom trenutku osećao sam se kao prazna vreća.

Jednog lepog dana, pomislih, izvući ću se i ja iz ove jazbine. Otići ću negde gde su polja zelena i gde se krave ne napasaju inteligencijom. Gde ima sunčeva zalaska. Gde su žene stvarno žene, i gde muškarci ne lupaju mnogo glavu zbog te činjenice.

Neko je - Montenj, ili tako neki mozak - rekao da je nevolja zgoda za filozofiranje. Vraga jeste. To meni izgleda kao kad bi se čo-vek oduševljavao čirem na želucu. Mnogo ne pomaže, ali i ne pogoršava stvar. Ovde-onde primećivala su se svetla parkiranih automobila, kao svici nad rekom. Proдох pored novog „armstrong - sideleja". Izgleda

Kad sam otvorio vrata na ulazu zgrade, zapahnu me zadah prašine. Mada sam bio navikao na njega, večeras mi se učini teži nego ikada. Krenuh uz stepenice. Peo sam se razmišljajući. Ranije sam znao brže da donosim odluke. Sad sam mogao ili da uzmem Pelov novac, zatvorim biro i odem malo na vazduh, ili da čekam kao neki šmokljan šta će se dogoditi. Ukoliko se nešto desi, to ipak neće biti od-mah, pomislih.

Zaključih da viski treba da odluči stvar. Imao sam još pola flaše u kancelariji. To je bila jedina povoljna okolnost u celoj stvari.

Proдох hodnikom na drugom spratu, pokraj sobica u kojima su se nekakvi čudni tipovi prsili svojim detektivskim pozivom i pravili se često iscrpljeni od posla. Na kraju hodnika nalazila se moja kancelarija. Unutra je gorelo svetlo.

To mi se učini čudno. Možda i nije. Verovatno je Pel već bio poslao

platni spisak. Ipak sam sumnjao, jer se ne sećam da je Pel ikada požurio sa plaćanjem. Čak ni onda kad je novac bio lako zarađen, kao u ovom slučaju.

Uostalom, nikad se ne zna.

Udoh u predsoblje. Vrata moje sobe bila su poluotvorena. Primećivala se svetlost. Ušmrknuh malo vazduha i osetih prvoklasan parfem. Gurnuh vrata i dobro osmotrih sobu. Ovo je, pomislih, svršetak odličnog dana.

Sedela je u velikoj kožnoj fotelji ispred mog radnog stola. Pogledala me je hladno, kao novu vrstu životinje. Ne neprijatno, ali nekako odsutnim, praznim pogledom.

Zagledao sam je poduže. Imala je tamnoružičastu haljinu i kaput iste boje. Džepovi i kragna kaputa bili su somotnoplavi. Kaput, sašiven u struk, otkrivao je privlačnu figuru. Nosila je šešir od tamnoružičastog filca sa plavom pantljikom, koja je bila u skladu sa šeširom. Kesteniasta kosa oresiavala se u bronzanim orelivima. Na nosama je

Igra bez muzike

na mom stolu. Imala je nekoliko dobrih prstenova i jedan skupocen dijamantski broš.

Potražih cigarete u džepu. Izvadih jednu i zapalih, gledajući u njeno duguljasto lice srcastog oblika. Imala je lepe oči i pravilan nos. Kratku gornju usnu i ten koji se dobija specijalnim negovanjem. Nije izgledala mnogo zabrinuta.

- Dobro veče - rekoh, zaobilazeći sto. Skidoh kaput i šešir i upalih stolnu lampu. Iz donje fioke izvukoh pola flaše viskija i povukoh. Ovo me malo okrepi. Sjetih se da dugo nisam ništa jeo.

Nju, izgleda, sve ovo nije mnogo zabavljalo.

- Vi ste O'Hara, zar ne? Klimnuh potvrdno glavom.

- Kad ste stigli? - zapitah.

- Oko pola jedanaest. Gospodin Pel je mislio da ćete se vratiti posle uobičajene partije pića. Rekao je da ćete popiti koju večeras.

- Je li vam rekao zašto?

Potvrdno je klimnula glavom. Posle svakog njenog pokreta čovek zaželi da ga ona ponovi. Bilo je vredno posmatrati je - ako shvatate šta hoću da kažem.

- Rekao je da ste veći deo dana proveli u sudu za brakorazvod-ne

parnice i da je sudsko veće bilo prilično neljubazno prema vama.

- To je suviše blago rečeno - rekoh, praveći grimasu. Veće me je iskasapilo. No, u mojoj profesiji se reskira dodadoh sležući ramenima.

- Pel nije bio previše ljubazan - ona se malo pomeri. Rekao je da ste beskrupulozni, jeftina, najmljena pustahija sa smetlišta. Dodao je da su vaši dokazi bili nemogući i da mora da ste izgubili i poslednju trunku čestitosti kad ste se mogli upustiti u davanje onakvih dokaza.

- Pretpostavljam da ste čitali večernie listove - rekoh. Činjeni

Piter Čini

- Samo vas nisu nazvali „pustahijom sa smetlišta" rekla je polako. Gotovo se osmehnula.

Izvadih flašu i ponovo povukoh.

- I, vi ste došli ovamo da biste mi to rekli? - upitah začuđeno. Odmahnula je glavom.

- Vi ste radili za Pelovu agenciju, ako se ne varam. Danas sam bila kod njega da ga zamolim da se prihvati jednog posla za mene. Nije mu se dopalo. Pričao mi je o slučaju za koji ste vi pribavili dokaze. Rekao je da se nikad ne bi prihvatio posla da ne bi izvukao batine kao vi.

Povukoh duboko dim.

- Sviđa mi se to. Ja vodim posao, ja izvlačim batine, a Pel drži govore. Je li to sve?

- Ne - reče. - Kad sam mu kazala šta bi trebalo za mene da uradi, rekao je da ne želi uopšte da se upušta u to. Posle ovoga da-nas - dodao je - gotovo je sa tim stvarima. Rekao je da su vas bili najmili, ali da vi pribavljate dokaze najnemoralnijim načinima - i da vas agencija Pel ni pod kojim uslovima ne bi ponovo uposlila. Posle današnjeg slučaja sumnja da bi vas ijedna agencija uzela u službu.

- Vrlo lepo od njega - rekoh uz ponovnu grimasu. - Pel nikad nije imao mnogo razvijen osećaj za zahvalnost. Odlučih da dokrajčim flašu, ali se onda predomislih. Razgovor je postao zanimljiv.

Sedeo sam, pušeći i gledajući je. Nije se uznemirila. Ta je poznavala sebe. Bila je od onih koje znaju šta hoće i ne ustupaju lako. Onako davolski sigurna u sebe, mogla je da se drži posve hladno i da ne brine za reakcije drugih. Nastavio sam da je posmatram. Posle jednog minuta ona reče:

— Pa 7flr np nampravatp ništa da Va?pfp onsnrlnip D'Hara'? —
Igra bez muzike

- Samo izvolite - potražih upaljač u džepu, ali me ona preduhi-tri sa jednim malim „ronsonom“. Zapalila je cigaretu, jednu od onih debelih, skupih egipatskih cigareta, uvukla dim i sela.

- Pa...? - ponovila je posle nekoliko trenutaka.

- Pa... šta? - upitah. - Treba li da reagujem? Treba da slušam vašu priču kako Pel ne želi da me više uposli i da sumnja da će ika-kva agencija, pa i ona najbednija, zatražiti moje usluge posle svega što se danas desilo u sudu? Eto... ja ne reagujem. Možda treba da kažem da je K. C., koji je vodio odbranu, govorio kroz svoju periku, da sam ja samo vršio svoju dužnost, da je neko morao da perja po smetlištu ne tako zabavnih slučajeva brakorazvodnih parnica? Ona pusti kolut dima. Usne je pućila tako da se imalo šta gleda-ti.

Pokazivala je ovim pućenjem kako bi izgledao njen poljubac. Pomislih, ako ova ikad stigne do Holivuda i ovaj kolut zapazi neki od filmskih producenata, dobiće doživotni angažman. Ovakva žena nema potrebe da se natura.

Izvadih drugu cigaretu.

- Možda - nastavih - treba da kažem da je Pel gad. Takav gad da je mene uvukao u sve ovo, a sam se držao po strani. Dizao lovu od bogatog klijenta, a ruke uvek čiste. Možda treba da kažem sve to. Pa... ipak ja to ne kažem.

Ona podiže obrve i brzo me pogleda. Imala je jasno plave oči.

- Šta mislite onda da kažete?

- Koga vruga ima to veze sa vama? - upitah. Nasmejala se. Dopao mi se njen smeh. Bio je dubok i neusiljen.

- Naravno, u pravu ste. Nisam vam ni objasnila zašto sam došla. Zelela sam da čujem najpre šta ćete vi reći.

- Pa čuli ste me. Honorar vam za to neću uzeti. Šta biste želeli još? Hoćete li da recitujem, da pevam ili da odigram nešto?

Ustala ie. Jedno? trenutka nomislih da će otići. Zamalo da me

10

Piter Cini

prema meni, prekrstivši noge. Noge i članci bili su u skladu sa ostalim delovima. Sve je kod nje bilo kako treba. Ona ugasi cigaretu u pepeljari.

- Zamislimo - otpoče - samo primera radi - da sam imala neko pravo da dodem ovamo, da vi nemate ništa protiv da razgovaramo, da vi znate ko sam, da...

Nasmejao sam se.

- Zamislimo radije da ste došli da mi isplatite. To mi se više do-pada.

- Vrlo dobro. - Opet se onako lako nasmejala. Zamislimo to i nastavimo naš razgovor.

Stali ste tamo gde niste ništa rekli, što sam očekivala da ćete reći, o gospodinu Pelu, o stvarima koje mi je on o vama rekao.

- Dobro. Tamo sam stao. Znao sam već sve o tom slučaju kad je Pel zatražio da mu pribavim dokaze. Znao sam pre svega iz ono-ga što mi je on rekao, a imam i dobar nos. Imao sam prilično dobru predstavu kako će se stvari odvijati. Pribavljanje dokaza u brakorazvodnim parnicama, gde je jedna stranka spremna da plati da bi drugu uklonila sa ovog sveta, nije posao za Ljude sa osetljivim nervima. Dokazivanje nije nikad osobito prijatno. Uobičajeni metodi za njihovo prikupljanje su obično krajnje nemoralni. Razumete?

Potvrđivala je klimanjem glave.

- Znao sam da će me Pel posle toga „baciti lavovima" - nastavih. Njegovi Ljudi su dobili parnicu i zašto bi, koga vruga, brinuo za mene?

- Sve što Pel može, to je da digne ruke od mene i kaže da mu je cela stvar bila suviše, suviše neprijatna i da je znao o kakvoj se stvari radi, nikad ne bi ni pomislio da se umeša... i tome slično. Znao sam sve to pre nego što sam počeo taj posao.

Ona je klimala glavom.

Iera bez muzike

II

- Nemojte biti ludi - rekoh. Ustadoh i obidoh sto. Stajao sam sa strane i gledao je. Iz tog ugla je izgledala tako dobro da bi je čovek prosto pojeo. Ali imala je neki leden izraz, koji me podseti na Island.

- Nemojte biti ludi - ponovih. - Zašto mislite da sam ja to uradio? Znao sam da ima para kod njih. Šta je to hiljadu funti za uspešno završenu parnicu, to jest za uslovnu odluku o razvodu braka. Dakle... oni su dobili svoju uslovnu odluku o razvodu, a meni pripada hiljadu funti.

- Mislite da je vredelo toliko - reče, pokrećući se malo.

- Nlkada ne razmišljam da li je nešto nečega vredno. Nisam ja takav. Izvagao sam i zaključio da ono što meni pripada vredi hiljadu funti.
- I primili ste novac?
- Nisam još. Dobiću ga sutra.
- Ne verujem - odgovori ona.
- Upravo, šta to ima da znači - zapitah je, uvlačeći dim cigare-te.
- Gospodin Pel je razgovarao sa mnom. Bio je vrlo iskren. Nije uopšte zadovoljan. Mislim čak da je bio prema meni iskreniji nego obično, jer je hteo da me spreči da uradim nešto što sam naumila. Nešto što on misli da bi bilo vrlo budalasto. On...
- Uzmimo sve to kao istinu - rekoh. - Zašto neće da mi isplati novac?
- Čini mi se Pel misli da odbrana, koja je danas izgubila parni-cu, nije zadovoljna. Osmehnula se lagano. - Nije nimalo zadcowljna. Vi to možete shvatiti. Branilac je pretio svim i svačim. Tvrdi da je pola vašeg svedočenja potkrepljeno lažnim iskazima svedoka, koje ste vi bili podmitili. Gospodin Pel je rekao da će sačekati da vidi šta će se dogoditi. Može se očekivati intervencija u parnici. Ne, nema name

12

Piter Čini

- Ne - složih se. - Nije tako dobro. Lepo je što ste došli ova-mo da mi to kažete. Dopada mi se to. Vrlo je prijateljski. Nastupila je tišina. Jedna od onih koja bi se mogla seći nožem. Vratih se natrag i sedoh na stolicu.
- Gde smo sad dospeli? - upitah.
- Ona otvori tašnu. Izvadi cigaretu i pripali je.
- Niste suviše radoznali, zar ne - reče i nasmeši se blago.
- Davno sam digao ruke od radoznalosti. Radoznali su u životu samo oni koje nešto iznenaduje. Mene ništa ne iznenaduje. Ne? - reče podižući obrve.
- Verujte mi, ako privatni detektiv sa mojim stažom dozvoli da ga nešto iznenadi, onda može istaći zastavu na pola koplja. Nije ništa rekla.
- Ne iznenaduje ma čak ni to - rekoh cereći se - da Pel, koji je valjda jedan od najveštijih privatnih detektiva u ovoj zemlji, sedi i ras-pravlja sa vama na tenane o tudim stvarima, da bi vas sprečio da ura-dite ono što ste naumili. Ne znam Pela kao nekog ko se lako pove-rava.

Mora da mu se nešto desilo. Jedino što bi ga moglo naterati da bude nesebičan i da se poveri bio bi novac.

- Sasvim ste u pravu. Bila sam spremna da mu za savet platim obilato.

- Lep posao. Kad se domogao novca, dao vam je neke sladunja-ve savete i uputio na drugoga. Kad nije siguran, Pel se ne prihvata posla. Ne. Nadam se da ste za novac dobili vrednu protivuslugu.

- Držim - nastavih - da ste posle tog susreta imali malu borbu sa sobom. Idete kod Pela i dajete mu dobar honorar. Pitajte ga šta treba da radite i otvarate mu svoje srce. - Ugasih cigaretu. Duvan mi se počeo gaditi. Zena kao što ste vi to ne čini, sem ako nije u škripcu. A verujem da vi jeste. Pel vas je odvrćao od vaše namere. Pokušali ste inak da ea na2ovorite. Pao ie u iskušenie ored debelim svežniem Igra bez muzike

13

kar kakvu protivrednost da za taj novac. Tako vam je servirao priču o poslednjem slučaju koji je vodio i o meni. Rekao je kakav sam pa-sji sin i šta je sudsko veće reklo za mene i meni slične. Pel vas je oštro upozorio - rekoh praveći grimasu.

Ponovo se osmehnu i namesti udobno u fotelji. Fascinirala me je. Svaki njen pokret pratio sam pogledom. Njeni glasovi su bili prožeti nekom prirodnom, gotovo savršenom ljupkošću. Ova je u stanju da, kao žena, počini čuda, pomislih.

- Vi ste vrlo razboriti gospodine O'Hara. Imate dobar instinkt.

- Instinkt, vraga - odgovorih. - Činjenice štrče kao most za iskrnavanje u Brajtonu. Dama kao što ste vi ne vrzma se u ovo doba noći po prljavim uredima kao što je ovaj moj, čekajući vlasnika da se vrati sa pijanke, samo da bi mu rekla da je pametan. Zašto ne presta-nete sa prenemaganjem i ne predete na stvar. Čini mi se, bez obzira o čemu se radi, da je stvar ozbiljna.

- Zašto mislite da je tako? - upita ona.

- Mora da je tako, jer mi ne biste napričali sve ovo o Pelu - šta je rekao i šta nije - da niste mislili da me pripremite na nešto još go-re od ovoga što sam danas posle podne iskusio.

Ustade neočekivano i brzo. Stajala je sa druge strane stola, sa cigaretom među svojim tankim prstima, gledajući me ozbiljno.

- Verujem da ste razočarani u Pela zbog tog novca koji vam je dužan

isplatiti.

- Lepo je što brinete zbog toga - rekoh. - Čini mi se da misli-te na onu hiljadu funti za koju je Pel rekao da mi neće platiti?

- Da... Na to sam mislila - rekla je polako.

- Slušajte... ličim li ja na čoveka koji bi dozvolio da mu se ne plati dug. Pel je napravio posao sa mnom. Ja sam svoj deo izvršio i pobrinuću se da i on obavi svoj. 14

Piter Čini

- O tome nisam još razmišljao. Pobrinuću se da nađem neko sredstvo i primoram Pela da iskašlje taj novac. A sada, ako nemate ništa protiv, zamorio me je razgovor o Pelu. U svakom slučaju, to nema nikakve veze sa vama.

- Naprotiv, to

ima veze sa mnom - odgovori ona i posle kraćeg oklevanja reče: - Vidite, biće mi osobito drago da vam ja dam tih hiljejadu funti, jer on to neće učiniti. Verujte da neće. Ja znam kad ne-ko misli ono što kaže. Uplašio se. Uobrazio je da može stradati ako bude intervencije u toj parnici. Uostalom, on je bio taj koji vas je naj-mio. Misli, ako vam da toliku sumu, neko može natuknuti da se ra-dilo o podmićivanju.

- Tako, znači vi nameravate da mi to nadoknadite? rekoh sle-žući ramenima. - To je lepo od vas. A zašto?

- Naravno, pod izvesnim uslovima. Nasmejao sam se.

- Sedite i odmarajte se. Volim da vas gledam kad sedite. Ona se spusti u fotelju.

- Znači biće izvesnih uslova - nastavio sam. - Svakako vam ne-ću dati hiljadu funti za lepe oči. Ali, spremna sam da vam platim hiljejadu funti, jer ne želim da vas Pel Ljuti, a i zato što sam mu na izvestan način zahvalna. Da nisam otišla danas po podne kod njega, ne bih nikad čula za vas.

- A drago vam je da ste čuli - pripitah je.

Klimnula je glavom. Ponovo se osmehnula i otkrila niz divnih zu-ba.

- Jeste, zaista. Ono što sam čula o vama govori mi da ste vi oso-ba koju tražim.

- Da čujem sad najgore - rekoh pripaljujući novu cigaretu. Zastala je za trenutak.

- Postoji li neko koga posebno volite. sospodine O'Hara, stvar

Igra bez muzike

15

Odmahnuh glavom.

- Sumnjam. Ima jedna ili dve osobe koje sam voleo. Ne znam da sada ima nekog zbog koga bih se mnogo polomio - dodadoh uz smeh. - O ljudima mislim površno. To je lakše.

- Izgleda kao da ste bili razočarani. Verovatno zbog neke žene -reče i pomeri se na stolici.

- Ko nije? - upitah.

- Tačno, ali vi ste, izgleda, naročito. Nisam ništa odgovorio.

- Pitala sam da li ste nekoga naročito voleli, jer ako jeste, onda ćete bolje razumeti ono što ja osećam.

- Kako se vi osećate?

- Vrlo sam nesrećna i tužna. Ne zbog sebe lično... Nemam zbog čega da budem takva. Ali, veoma sam nesrećna zbog svoje prijateljice. Ona je mlada od mene. Bila je vrlo slatka devojka.

- Dobro, šta ja imam sa tim?

Ućutala je za trenutak. Izgledalo je kao da se odlučuje na nešto. Dobio sam vremena da je posmatram i da se skoncentrišem na posao. Zaključio sam da je vrlo neobičan tip. Onih dana takvih se žena ma-lo sretalo. Bila je jedinstvena. Posedovala je lepotu, šarm, vaspitanje i sve ostalo što ide uz to. Bila je i pametna. Morala je imati pameti kad je nadmudrila Pela, a bio sam siguran da ga j'e nadmudrila. To mi nije bilo osobito drago.

- To je prilično duga priča - reče najzad. - Bolje da je čujete od početka.

Onda ćete znati kako da postupite. Moći ćete da mi kažete da li sam dobro mislila. Želite li da je čujete?

- Nastavite - rekoh klimajući glavom.

Ona poče da govori tihim glasom. Gledala je u svoje ruke, prekrštene u krilu. Imao sam osećaj da je Ljuti to što mora da govori.

- Kad je počeo rat, mislila sam da volim jednog pešadijskog ofi

16

Piter Čini

šljam - znam da ga nisam stvarno volela.

Pretpostavljam da mi se do-padao. Osećala sam neku materinsku ljubav prema njemu. Možete li da shvatite to, gospodine O'Hara?

- Zašto ne. To je dosta lako - rekoš.
- Hteo je da se oženi sa mnom pre nego što je otišao u Burmu, ali sam odbila. Rekla sam da ćemo imati dovoljno vremena za to kad se vrati. Bio je žalostan, ali je pristao. Bio je divan čovek. Prestala je da govori. Lomila je nervozno svoj'e duge prste.
- Japanci su ga zarobili. Propatio je dosta u zarobljeničkom lo-goru - rekla je tiho. - Na kraju je umro. Verujem da možete zami-sлити koliko mu je život bio grozan pred kraj.
- Mogu da zamislim - rekoš.
- Kad sam čula za njegovu smrt, bila sam veoma potresena. Osećala sam da je trebalo svakako da se udam za njega. Bila sam Ljuta na sebe i nesrećna zbog svega. Zaključila sam da je najbolje da pu-tujem i ne mislim ni o čemu. Razbolela sam se. Lekar je bio mišlje-nja da bi mi putovanje najviše koristilo. Oputovala sam u Ameriku i povelala svoju prijateljicu Esmeraldu sa sobom.
- Da li ona sada stupa na scenu? Potvrdila je glavom.
- Kako izgleda Esmeralda?
- Mlada je. Pet godina je mlada od mene. Shvatala je život pri-lično olako. Bila je bezbrižna, srećna i naklonjena romantici. Veoma sam je volela. Još uvek je volim.
- Rekoš joj da nastavi.
- Posle nekoliko meseci boravka u Americi srela sam jednog čo-veka - Aleksisa Rikoa. Taman sam prebolela svoju raniju tugu, ali sam još bila nemirna i nesređena. Izgledao je šarmantan i držao se prijateljski. Učinilo mi se da me voli i da je fin čovek. Udala sam se za njega u Americi. Suviše kasno sam otkrila da sam pogrešila.
- fera bei muzike

17

- Saznala sam neke stvari o njemu. Nema potrebe da pričam po-jedinosti. Ali, nekoliko meseci posle udaje otkrila sam čudnim sluča-jem da se uopšte ne radi o finom čoveku. Saznala sam da je živeo od ucenjivanja žena, da je njegova lepa spoljašnjost prikrivala krajnje pokvarenu, i sadističku prirodu. Podaci o njemu bili su veoma nepri-jatni. Oženio se sa mnom samo zbog novca.
- Jeste li nešto poduzeli?
- Otvoreno sam razgovarala sa njim. Rekla sam da znam sve o

njemu i da nameravam da se odmah razvedem od njega.

- To mu se nije dopalo - rekoh.

- Nije mu se dopalo, ali nije mogao da uradi ništa. Opomenula sam ga, ukoliko pokuša da ičim spreči razvod, da ću obavestiti poli-ciju o svemu...

- Tako je bio nevaljao, znači?

- Da, vrlo nevaljao. Priznao je sve i pristao na razvod. Poznavajući ga, trebalo je da posumnjam da njegovo brzo pristajanje znači kako u glavi već ima neki plan. Ali nisam posumnjala.

Rekla sam mu da napuštam Ameriku i odmah odlazim u Englesku, kao i da sam da-la nalog advokatu u Njujorku da povede brakorazvodnu parnicu protiv njega. Preduzela sam korake da ga se što pre oslobodim.

- Vratila sam se u Englesku. Esmeralda je došla sa mnom. Nije mi bilo ni na kraj pameti da se Riko njoj već udavao. Fascinirao ju je i sve mu je verovala.

- Ima li Esmeralda kakvog novca - upitah.

- Bila je prilično bogata. Ali više nije - rekla je sležući rameni-ma.

- Nastavite - rekoh.

- Posle izvesnog vremena dobila sam razvod. Skoro odmah posle toga saznala sam da je i Riko došao u Englesku i da se verio s

18

Piter Cini

o njemu. Preklinjala sam je da se ne udaje za njega dok ne razgovara sa mnom.

- Ali vam nije verovala - upadoh joj u reč. - Nikad one ne veruju.

- Sasvim ste u pravu... Nije mi verovala. Naprotiv, odgovorila mi je da sam izmislila celu spletku o Rikou, jer sam žalila zbog razvoda i zato što sam bila ljubomorna na nju. Odbila je da me vidi. Uskoro zatim udala se za Rikoa.

- Sada i ona zna da je ono što ste joj govorili bilo istina - do-dadoh.

- Sada zna - ponovi ona tiho. - Sada kad je suviše kasno. Gospodine O'Hara, ona je u strašnom stanju. Riko joj je uzeo sav novac. Nešto malo joj je ostalo. Otkrila je i sama, ubrzo posle udaje, da je bilo istina ono što sam joj rekla, ali se nalazila potpuno u njegovoj moći. Jednom ili dva puta mi je pisala da namerava da se razvede od njega. Onda se, iz meni nepoznatog razloga, opet predomisli.

Uskoro je došla k meni i ispričala mi o njegovom svirepom držanju, a onda mu se opet vratila. Zaključila sam da on ima neki čudan upliv na nju. Držao ju je nečim što je bilo jače od njene volje, njenog samopoštovanja, nečim tako surovim.

- Droge? - primetih.

- Da - reče ona. - Naučio ju je da uzima droge. Postala je pot-puni rob zle navike. Činila je slabe pokušaje da pobegne od njega, ali ne uspeva. Ne dozvoljava da joj neko od rodaka ili prijatelja pomogne. Potpuno je u njegovoj moći.

Prestade da govori. U sobi je nastala tišina. Čulo se kucanje časovnika na kaminu. Jeftin sat je davolski lupao. U tišini je podsećao na neku mašinu iz pakla.

- Je li to sve?

- 7,ar to niie dosta? - uoita ona skrušeno.

lera bez muzike

19

Ona stavi ruke na ivicu stola. Prsti su joj drhtali. Ugasio sam cigaretu.

- Šta ja treba da radim? - upitah.

- Slušajte me, gospodine O'Hara. Plašim se. Strašno se bojim za Esmeraldu. Mislim da je na kraju svoje snage i da nije sasvim odgovorna za ono što čini. Nešto se mora uraditi, i to vrlo brzo.

- Šta to? - pitao sam.

- Nisam u stanju da dokažem da ona dobija droge od Rikoa. Ali sam sigurna u to. Njen lekar, takode. Riko se boji zakona. Uverena sam da bi pomoglo ako biste vi razgovarali sa njim, ako biste mu rekli da radite za račun Esmeraldinih rodaka i da ste saznali da je on snabdeva drogama. Ako ne pristane da odmah napusti zemlju i ne pu-sti je na miru, kako bi se potpuno izlečila, vi ćete, recite mu, prijaviti stvar policiji. Hoću da to odmah uradite, gospodine O'Hara. Odmah. Nemamo vremena za gubljenje.

- To mi ne izgleda vredno hiljade funti. Suviše je lako rekoh pripaljujući cigaretu.

- Možda neće biti tako lako. On je lukav i beskrupulozan. Ima taj specijalno društvo. Ukoliko mu zapretite, moglo bi biti nekih posledica.

Napravih grimasu.

- Mislite da ću morati malo da se pripazim.
- Da. To sam mislila.
- Hvala na upozorenju. Nego, ko ste vi?
- Vi ste najčudniji čovek, gospodine O'Hara - rekla je uz osmeh. Vaše držanje opčinjava. Došli ste, popili, seli i vrlo ljubazno saslušali ono što sam imala da kažem. Onda iznenada pitate ko sam.
- Je li to čudno? Stvarno, nije bilo važno sve do sada. Pogledala me je. Kapci su joj bili dugi, tamni i vešto ocrtani. Ta

20

Piter Čini

- Naravno, imate potpuno pravo - rekla je. - To do sada nije bilo važno. A sada, kad je važno, želite da saznate
- ponovo se iznenada nasmeši. - Postajete radoznali kad je to stvarno potrebno. Možda vam je život strašno dosadio, kad ste takvi.
- U redu. Recimo da mi je život dosadio. A sada, vaše ime...?
- Zovem se Ajvori - reče tiho. - Gospoda Leonora Ajvori. To je moje devojčko ime. Ponovo sam ga uzela posle razvoda.
- Lepo ime. Hoćete da mi date vašu adresu?
- Trenutno sam u hotelu Kaloden. Zapisao sam podatke.
- Imate li kod sebe hiljadu funti?
- Da. Zнала sam da ćete mi pomoći - odgovori smešeći se. Otvorila tašnu, izvadi debeli svežanj novčanica i spusti na sto.
- To je divan prizor - odgovorih joj s osmehom. Svežanj tako novih novčanica. Da sam umetnik, to bi mi poslužilo za povlačenje u miran život.
- Možda je šteta što niste umetnik.
- Pokušaću da budem umetnik prema Rikou. - Stavih novac u fioku stola. - Gde on živi?
- Ima kuću nedaleko od Mejdnheda, vilu „Krosvejs“. To je izvan grada. Obično je tamo.
- Da li živi sam?
- Mislim. Preko dana verujem da nije tamo, ali noću uvek. Neke žene mu vode kuću. Mislim da je noću uvek sam. - Oklevala je - ukoliko nije neko sa njim...
- Neka žena? - upitah.
- Obično žena - odgovori.

- Dobro. Hvala vam mnogo, gospodo Ajvori. Ustadoh i bacih cigaretu.

- Sta nameravate da radite?

Igra bez muiike

21

Ustade brzo. Pogled joj postade hladan.

- Da li stvarno tako mislite?

- Zašto ne? Što izgubim na jednoj, nadoknadim na drugoj strani. Dobio sam hiljadu funti - novac koji kažete da Pel neće da mi ispla-ti.

- Mislite li da ste sigurni kad ovako radite? Mislite da se može-te ovako ponašati? - reče hladno.

- Vraški siguran. Zar će neko verovati ako kažete da ste videli Pela večeras i čuli ono što je veće u sudu reklo za mene... Da li mi-slite da će vam neko poverovati da ste stavili hiljadu funti u tu svo-ju lepu tašnu, došli ovamo i sačekali me da se vratim? Mislite li da će neko verovati i jednotn delu vaše priče?

- Gospodine O'Hara, novčanice koje sam vam dala bile su od pet funti. Banka ima brojeve.

- Ne, gospodo Ajvori - napravih grimasu - banke su ranije be-ležile brojeve novčanica od pet funti, ali sada ne.

- Izgleda da o tome nemamo više šta da govorimo. Učinila mi se prilično tužna. Nastade tajac.

- Tako bar meni izgleda - rekoh obilazeći sto. Imao sam nameru da otvorim vrata. Kad sam prolazio pokraj nje, zaustavih se. Gledala me je očima punim suza kao preplašeno kuče. Ne znam koji je parfem imala, ali nenametljivo je opajao. Zagledah se u nju. Kakav prizor!

- Prilično sam se plašila dok sam vas čekala. Bojala sam se va-šeg izgleda i onoga što ćete reći. Nisam navikla na ovakve stvari. Do-šla sam ovamo jer sam mislila da niste previše podozriva osoba. Žele-la sam da nadem nekoga ko nije tako preterano savestan, jer ovo što sam htela da tražim nije naročito zgodno. Za ovo kratko vreme, dok sam razgovarala sa vama, dobila sam utisak da niste onoliko crni ko-liko su vas prikazivali.

22

Piter Cini

- Još uvek se pitam da li sam se prevarila. Ne mogu da verujem da ste spremni da uradite tako nešto.

- Ja to radim. A vi ne verujete, jer ne želite da verujete. Napravila je jedan gest koji me začudi. Pride i stavi mi ruku na rame. Belina njenih dugih, belih prstiju isticala se prema tamnoj pozadini mog rukava.

- Molim vas, gospodine O'Hara, molim vas...

- Ne pomaže to...! Hvala na društvu. Žao mi je što ćete morati da se spustite stepenicama, ali nemamo lifta, na žalost.

Ona pocrvene. Podiže sa stola svoje rukavice i tašnu. Izide iz so-be. Suze u njenim očima nisu bile imitacija. Bile su prave.

Lupkanje njenih potpetica odjekivalo je stepenicama. Sedoh na pokretnu stolicu, otvorih fioku i povukoh ponovo iz flaše. Zatim izidoh u hodnik i otvorih prozor. Napolju ispod mene pro-stirala se ulica sa sijalicama čija se svetlost odbijala na njenoj vlažnoj površini. Posle jednog minuta ona se pojavi na izlazu. Otključa svoj „armstrong-sidelej“, napravi njime jedan „U“ zaokret i izgubi se.

Vratih se u kancelariju i sedoh. Počeh da razmišljam o gospodi Ajvori. Bila je to osoba o kojoj se moglo dosta vremena razmišljati. Trenutno nisam bio naročito očaran njome. Po glavi mi se vrzla misao da je nastojala da me uvuče u neku zaveru, da me uvuče u nešto...

Ne da njena priča nije zvučala „okej“. Čak je na izgled bila i verovatna. Ali, nije mi se dopadala stvar sa Pelom.

Poznavao sam tu prevejanu varalicu. Bio je ogrezao u grehu. Ne bi me uzeo da nije bio u velikom iskušenju. Znao je da poznajem branioca u parnici, kome je bilo jasno da bih ja za svog klijenta izvukao kestenje iz vatre, a ne za Pela. Pel je ostavio onih hiljadu funti za /era bez muzike

morao, uvek je odmah isplaćivao. Ovog puta je raorao, to je dobro znao. Dok se ona nije pojavila...

Otišla je k njemu i ispričala mu nešto. Pel ju je uputio meni re-kavši joj da ću prihvatiti njen posao ako me bude zainteresovao i ako sam švorc. Sigurno joj je kazao da nikad ne preuzimam slučajeve koji me ne interesuju i kad mi ne treba novac. Verujem da joj je ispričao kako sada nemam potrebe za novcem, jer mi on duguje hiljadu funti. Onda je ona počela da ga obraduje. Vredelo je truda, jer ga je nagoVorila da sačeka sa isplatom zbog mogućnosti intervencije u parnici. Ovako sam joj bio sigurniji. Zнала je da ću preuzeti slučaj,

jer mi je trebalo novaca. To je i Pelu odgovaralo. Mislio je da će se sa malo sreće izvući i zadržati za sebe tih hiljadu funti. Smatrao je da ću ga ostaviti na miru, pošto ću imati njen novac, i očekivati da ću ga još dobiti. Nagovorila je Pela na ovo i platila mu dobro. Napunio joj je uši pričom i opisom mojih, prema njegovom mišljenju, izvan-rednih odlika.

Gospoda Ajvori, pomislih, imaće ono što je tražila. Ali mi se sve ovo nije dopalo baš mnogo. No, bila je suviše lepa da bi mogla da prede O'Haru.

Tako sam bar mislio. Razmišljajući dokrajčih ostatak viskija.

II

Crkveni sat otkuca pola časa. Činilo se kao da je zvono naprslo. Možda je i bilo. Oslušnuh zatim kucanje časovnika na kaminu.

Reših da više ne mislim o gospodi Ajvori. Izvadih njen novac iz stola i stavih ga u svoj unutrašnji džep. Ugasih svetlo i izidoh iz bi-roa. Kroz prozor na kraju dugog, tamnog hodnika razlivala se mese

24

Piter Čin

Moji koraci su odjekivali nezastrtim drvenim stepenicama. Zaključah izlazna vrata i krenuh niz ulicu.

Trebalo mi je deset minuta brzog hoda da stignem do lokala Džoa Melendera - „Pustinja“. Džo je stajao na dnu dugih kamenih stepenica koje su vodile dole u bar. Bio je kao i uvek punačak, glatko izbrijan, sa jačom dozom parfema u kosi i debljim slojem pudera.

- Dobro večer, O'Hara. Milo mi je što te vidim. Uvek mi je mi-lo kad dodeš - naceri se malo na mene. - Nešto je gospodin Lam-berlej danas posle podne bio Ljut na tebe. Ovi advokati... Džo slegnu ramenima. - Teško je vama privatnim detektivima. Da popijemo ko-ju iz moje flaše?

Ostavih kaput i šešir u garderobi na ulazu i podoh za njim. Seli smo za sto daleko u uglu. Konobar, koji kao da je patio od bolesti spavanja, donese viski, sodu i čaše.

- U ovakvim brakorazvodnim parnicama privatni detektiv može da doživi da bude izrešetan mecima. Ako se brani parnica, dnaga strana uvek pokušava da negira dobar deo dokaza. Kad se radi o ovako gadnom slučaju, privatni detektiv je srećan ako izvuče čitavu kožu.

- Stvarno - reče Džo i nasu dva dobra prsta viskija.

- Mora da si dobio grdnu lovnu. Ali, onaj čovek je vrlo neprijat-ne stvari pripisivao tebi - reče dolivajući sodu u viski.
- Ti si nerazuman. Zašto bi sudski pravozastupnik bio ljubazan prema jednom privatnom detektivu? To ne bi bilo Ljudski.
- Ti, svakako, poseduješ smisao za humor - reče Džo. Pogledah oko sebe. Zaključih da j'e vlasnik „Pustinje" vrlo domi šljat čovek. Džo Melender j'e i bio takav. Zidovi su bili naslikani oazama, palmama, kamilama i ostalim. Gledajući mušterij'e moglo se zaključiti da je jedino interesovanje koje su pokazivali prema kamilama bilo profesionalno. One su mogle jedanput da piju za osam dana, a to

Igra bez muzike

25

Bila je tu krajnje šarena gomila. Naročito žene. Muškarci su bili puni novca zaradenog najčudnijim posleratnim metodama. Žene su samo izmišljale sredstva i načine kako da se domognu jednog dela tog novca. Primećivalo se i kako to rade. Nekima to nije bilo sasvim jednostavno, pošto su se Amerikanci vratili kućama.

- Mislio sam da se ne baviš brakorazvodnim parnicama, O'Hara. - Džo ponovo napuni čaše, slegnu ramenima i nasmeši se. - Izvini zbog ovoga. Ja... ja sam samo uvek suviše radoznao.

- U redu, Džo. Obično se time ne bavim, ali život danas nije lak. Lepa para je privlačna.

Najednom osetih neki nemir. Nisam znao zašto.

- Izgledaš mi umoran - reče Džo. - Čini mi se, da ti treba odmor.

- To je dobra ideja. Ako neko upita za mene, možeš reći da sam otišao na odmor.

- Očekuješ li da će neko pitati za tebe? - Izraz mu je bio neka-ko staromodan.

- Možda. Nikad ne znaš. Ustao sam. - Mogu li se poslužiti telefonom?

On potvrdno klimnu glavom.

- Ukoliko neko upita, otišao si na odmor i nisi ostavio adresu.

- Tako je.

Dao mi je ključ od svoje kancelarije. Predoh preko platoa za ples i uz nekoliko stepenica udoh u sobu. Upalih svetlo i okrenuh rezu na vratima.

Zatražih broj hotela „Kaloden" i zamolih portira da mi da vezu sa gospodom Ajvori.

On mi reče da u hotelu nema nikakve gospode Ajvori i da za sa-da nema rezervacije na to ime. Dodao je da ne zna ništa o gospodi Ajvori.

26

Piter Cini

Spustih se u veliku naslonjaču. Počeh da razmišljam o hotelu u Torkiju, koji sam video negde na slici sa palmama, suncem i lepim pogledom na more. Privlačna slika. Pomislih da bi mi Torki sasvim odgovarao za nekoliko nedelja. Pomisao na odmor u naslonjači, slušanje muzike i gledanje u more, bila je prijatna i u ovom trenutku poželjna.

Zaključih da je Torki pravo mesto.

Zamislih kako bi to izgledalo sedeti zavaljen, slušati muziku, gledati u more i razgovarati sa gospodom Ajvori. To bi bilo tek nešto!

Ali, dobre ideje dolaze i prolaze. Tako je bilo i sa ovom. Pozvah telefonom Pela. Dok sam čekao, pogledah na svqj ručni sat. Bilo je skoro dvanaest časova. Pel je verovatno spavao.

Najzad se začu njegov glas. Učini mi se malo nabusit.

- Pel? Ovde O'Hara. Dolazim kod tebe.

- Ja sam u krevetu - odgovori Pel zevajući. - Umoran sam. Uostalom, imam svoj biro za sastanke. Šta smeta ako se vidimo sutra iz-jutra?

- Ništa, koliko je meni poznato - rekoh mu. - Samo, ja imam nameru da se vidim sa tobom noćas - za desetak minuta.

- Nameravaš li da praviš galamu? - upita.

- Otkuda znam? Ne urnem da čitam misli. Spustih slušalicu i vratih se za Džoov sto.

- Laku noć, Džo. Hvala ti na usluzi - rekoh i dadoh mu ključeve.

On ih stavi u džep.

- Znači, O'Hara, uredio si stvar? Putuješ li noćas?

- Da, idem u Torki. Noć je lepa za vožnju. Video sam sliku hotela. Dopao mi se.

- Torki je lepo mesto - odgovori Džo. - Nadam se da ćeš se le

Išra bez muzike

27

Trebalo mi je dvanaest minuta hoda da dodem do Pelovog stana. Kuća je bila u mraku, osim glavnog ulaza. Popeh se liftom. Upalih svetlo u hodniku i zazvonih.

Vrata otvori osoba u crnom kaputu od alpaka vune. Onizak, mr-šav čovek sa zgrčenim očnim mišićem. Izgledao je bled i apatičan.

- Ja sam O'Hara. Gospodin Pel me očekuje.

Čovek se pomeri u stranu i propusti me. Pošto je zatvorio vrata, podoh za njim dugim hodnikom. Stan je bio prostran i lepo namešten. Neki delovi nameštaja bili su skupoceni.

On otvori jedna vrata u dnu hodnika i ja udoh. Pel je sedeo za stolom na drugom kraju sobe. Na sebi je imao crno-beli kockasti kuć-ni ogrtač i šal. Pušio je cigaru. Čaša viskija stajala je ispred njega na stolu.

Bio je pun u licu i ćelav. Imao je čudnu boju kože, koja je pod svetlom izgledala siva. Usta, na krajevima opuštena. Tanke usne su mu izgledale bolje kad se smešio. Imao je debele, bele ruke. Na malom prstu skupocen prsten sa rubinom koji je, po njegovom pričanju, dobio od neke indijske princeze. Bio je vrlo lukav, prepreden i pohlepan. Imao je uspeha. Pogledah drugog čoveka u sobi. Bio je krupan. Sedeo je u veli-koj naslonjači desno od stola. Naslonjača je izgledala mala za njega. Cinilo mi se da je visok dva metra i da su mu ramena široka kao ku-ća. Lice mu je bilo kao stena, a donja usna opuštena. Odelo besprekorno. Pušio je i on cigaru, sa izrazom zadovoljstva na licu. Nije mi se mnogo svideo.

Pel se nasmeši na mene. Zatvorih vrata i pridoh stolu.

- Zdravo, O'Hara. Šta te muči?

- Ništa naročito - izvadih cigaretu i pripalih. - Želim da razgovaram s tobom. Mislim da je važno. Ali to je privatna stvar. Pogle

28

Piter Cini

- Ne brini za Leneta - odmahnu Pel rukom. - To je stari prijatelj.

- Ne brinem ja za njega. Samo mislim da je nepotreban. Želim sa tobom da razgovaram.

- Slušaj, O'Hara - reče Pel sležući ramenima. - Mislio sam da je bolje što je Lenet ovde. To je sasvim na mestu, zar ne? On ne da neće smetati nego

je dobro što je ovde...

Zbog nas oboje.

- Ne, on mora otići - reko.

Čovek u naslonjači se nasmeja. Zvučalo je to kao dolazak plime. Osetio sam kako me meri ispod oka. Potcenjivao je moju mršavost i nedostatak mišića.

- Nemoj biti lud, O'Hara - reče Pel umirujući me.

- Odlazi, tupavko - dobacih čoveku u naslonjaču. - Idi odspavaj malo. Takvima treba dosta sna.

On ostavi cigaru na kraj stola. Isrpsi se i isturi napred nike koje su izgledale kao tanjiri puni mesa. Kad je ustao, delovao je veoma zastrašujuće.

- Sta si to rekao, pametnjakoviću - reče prilazeći. Pustio sam ga da mi pride blizu. Kada je podigao ruku, iznenada ga udarih levom nogom u cevanicu i koraknuh u stranu. Pokuša da izbegne udarac i izgubi ravnotežu. Udarih ga zatim dva puta pesnicom po vratu. On se okrenu ukруг od bola. Poslah mu udarac sa strane u predeo bubrega. On izgubi vazduh i s mukom se zadržao na nogama. Priskočih i pilepih mu uz jabučicu dva brza jednostavna džudo udarca. Zavrišta kao sipljive gajde i svali se nazad u naslonjaču.

Prateći ga pogledom, reko Pelu preko ramena:

- To je džudo. Divan sport, zar ne?

Pel otpi malo viskija i klimnu glavom. Izgledao je impresioniran.

- Ustani, debeljko - reko čoveku. - Nisam mislio da te povredim. Evo ti ruke i gubi se. Sigurniji si u krevetu. Iera bez muike

Osetih da se sprema da me iznenada udari levom rukom i zato sa tako nežno rukovah sa njim, da on osetivši užasan bol u vratu, od ovog prostog zahvata ponovo zastenja.

Zvuk nije bio nimalo prijatan. Ostade ukočen, unezvereno zureći ispred sebe.

- Divan prizor - reko Pelu. - Paralizovan je. Ne može se kretati. Kad ga pustim, dva-tri minuta biće u šoku. Za to vreme je moj.

Popustih stisak i pustih mu ruku. Ostao je miran oprezno pomerajući glavu i vrat. Pljesnuh ga nadlanicom po licu da mu pomognem da se otrezni. Usna počeo da mu krvari, a boja mu se vrati u lice.

- Uzmi svoju cigaru i čisti se odavde - reko mu. Samo brzo, jer počinješ dosadivati.

On pogleda tupo u Pela. Pel mu daje znak glavom. Čovek podiže svoju cigaru drhtavim prstima i izide. Čuh kako se zalupiše ulazna vrata.

- To je veliki majstorluk - reče Pel zadovoljno. Gde si to naučio, O'Hara?

- Video si ti sveta - reče ustajući. Pride ormanu, pomeša viski sa sodom i donese mi čašu. Sedoh. On se vrati na stolicu iza stola, ponovo pripali cigaru i povuče dim sa zadovoljstvom. Ispuštao ga je polako, sa uživanjem.

- Tvrd si ti orah, O'Hara. Šta te muči? - reče cereći se.

- Ništa - rekoh. Ništa naročito. Zapalih novu cigaretu.

- Noćas - nastavih - kad sam se vratio u kancelariju, zatekao sam jednu čudnu ženu tamo. Neka gospoda Ajvori. Upadljiv primerak ženstvenosti. Možda je znaš? Potvrdio je klimanjem glave.

- Ipak je bila kod tebe. Šta je htela?

- Ne znam - odgovorih. - Nisam je pitao. Nisam dotle stigao.

30

od nečega što je htela da učini. Skrenuo si joj pažnju da to ne radi. Kazala mi je da si naveo mene kao primer onoga što se dešava ljudima kad čine stvari koje ne treba da čine. Dalje, citirao si joj poslepodnevni napad sudskog veća na mene. Napomenula je da očekuješ neku intervenciju u parnici i da ne nameravaš da me isplatiš dok se ne uveriš da li će j'e biti.

- Mora da je poludela - reče Pel.

- To sam i ja mislio. Rekao sam ti - luckasta je. Da je imala malo razuma, znala bi da sudija ne bi doneo uslovnu odluku o razvodu braka da nije verovao mojim dokazima, bez obzira šta je veće reklo. Pel je grickao svoju cigaru.

- Žene su smešne. Očigledno nije znala šta govori. Uopšte joj tako nešto nisam rekao.

- Spreman sam da to verujem. A šta si joj zapravo rekao? On ugasi cigaru i ispi viski.

- Došla je ovamo danas po podne i napričala svašta. Nisam bio naročito zainteresovan. Rekao sam joj da agencija Pel nikad ne vodi slučaj ukoliko stranka nije lično preporučena od strane lica koje poznajemo i da žalim, ali da ne mogu preuzeti njen slučaj. Razumeš? Potvrdio sam glavom.

- Nastavila je sa svojom pričom. Pomislio sam da bi mogla na-praviti scenu. Bila je zbog nečega vrlo uzbudena. Hteo sam da je se otarasim i tako sam joj pomenuo tebe.

- Šta si joj rekao?

- Rekao sam joj da si ba.š ovih dana radio za mene jedan posao koji je zahtevao puno takta, pronicljivosti i dobru petlju. Kazao sam da si odlično obavio posao. Iako te je veće napalo u sudu, predsed-nik je verovao tvojim dokazima i doneo odluku o uslovnom razvodu našes kliienfa

lera bez muzike

31

može desiti da preuzmeš tu stvar. Istakao sam da ne bi mogli biti u boljim rukama.

- To je lepo od tebe, Pel. Možda je trebalo da razgovaram sa njom i saslušam je.

- Nikad se ne zna. Moglo je biti nečega u tome. On izvadi no-vu cigaru. - Je li to sve što si želeo?

- Ne. Želim svoju hiljadu funti. Pel podiže obrve.

- Koga se vruga žuriš, O'Hara. Dodi sutra u biro pa ćemo to ure-diti.

- Neću - rekoh. - Prema dogovoru trebalo me je isplatiti kad se donese odluka o uslovnom razvodu. Znači, danas posle podne. Zato ću novac dobiti sada.

- Pretpostavimo da ga sad nemam - reče Pel.

- Moraš ga pribaviti. Želim da mi ga daš sada.

- Ti voliš da se šališ, zar ne? - reče Pel praveći grimasu. - Sve je u redu. Tu je novac. Mislio sam da ćeš naići. Zaradio si ga pošte-no.

On otvori fioku, izvuče jednu kovertu i pruži mi je preko stola. Otvorih i prebrojah novčanice. Sve su bile unutra. Stavih kovertu u džep i ustadoh.

- Sutra mi možeš poslati priznanicu - reče mi zevajući. Možda bi bilo interesantno da si saslušao tu ženu. Podigoh šešir.

- Zašto si dovodio onog boksera ovamo, Pel?

- Ah, ovog Leneta - nasmeja se. - To je moj stari prijatelj. Uo-bražava da je jak. Mislio je da hoćeš da teraš šegu sa njim. Drago mi je što si mu onako namestio rebra. Šalio sam se kad sam ti rekao da je dobro što je došao ovamo.

- Naravno - rekoh. Stajali smo smešeci se iedan na drugoga. On

Piter Cin

Na ulici je bilo sveže. Krenuh polako prema Makovoj garaži, na Lester skveru. Setnja mi je prijala. Ponovo mi se pred očima pojavi slika onog hotela iz Torkija more i sunce. Ovakve misli su me osvežavale. Zatim pomislih na Pela. Bio je vrlo lukav i prepreden. Taj je znao šta radi. Čudilo me je zbog čega j'e uputio meni ovu gospodu Ajvo-ri. Pitao sam se da li on stvarno misli da mu nešto od ovoga veru-j'em. Počeo sam da dobijam predstavu kako je sve eto davolski smi-slio. Ona mu je dobro platila - možda mnogo - da joj obeća da mi neće isplatiti onih hiljadu funti. Došla je k meni verujući u to i mi-sleći da ću prihvatiti njenu ponudu pošto sam švorc.

Medutim, Pel se bio spremio da me isplati ako budem nepopu-stljiv i kako sam bio uporan, to je i učinio. Ali on nije bio oštećen, jer mu je ona platila to poslepodne. Svako je izgleda ostao zadovoljejan izuzev - gospode Ajvori.

Ona je svima platila, a mnogo nije dobila. To se obično događa lepim damama kad pokušavaju da se prave pametne.

Pel je poverovao u onu glupost da nisam imao pojma zbog čega je došla da me poseti. Nije znao da sam joj uzeo hiljadu funti. Da je znao, nikad se od ove hiljade ne bi razdvojio. Znači, nije se videla sa njim posle odlaska iz moje kancelarije. Nije ni pokušala. Otišla je nekuda. Ne u hotel „Kaloden". Pitao sam se zašto mi je dala tu adresu. Možda je nameravala da odsedne tamo, ukoliko prihvatim njenu ponudu. Da sam se složio, morala bi otići u hotel „Kaloden". Znala je da je hotel poluprazan i da bi bilo jednostavno dobiti sobu. Ali zašto nije najpre rezervisala sobu?

Za ovo je moralo biti razloga. Pretpostavimo da sam se prihvatio posla, uzeo hiljadu funti, otišao i otpočeo da radim? Da li bi onda oti

"

Igra bei muiike

Čini mi se da ne bi. Ne, svakako. Činjenica je da je niko nije vi-deo kad je došla kod mene. Automobil je oprezno ostavila na ulici. Da sam uzeo njen novac i obećao joj da ću urediti Rikoa, otišla bi i rekla da me nikad u životu nije videla. Kad bih je posle potražio u „Kalodenu", vruga bih je našao. Ona ne bi bila tamo i niko ne bi ništa znao o njoj.

Zaključih da gospoda Ajvori nije rdava u ovom zanatu. Imala je ta parađeti.

ni

Mak je sedeo u malom staklenom boksu u uglu svqje garaže. Imao je mršavo lice, velike svetle smeđe oči i kosu boje peska. Znao sam ga odavno. Voleo je da drži garažu i radi noću, jer nije podno-sio Ljude. Imao je dosta nezgoda u životu. Na ovakvom mestu nije morao mnogo da govori. Gotovo je ćutke obavljao posao. Mušterije su samo tražile benzin, ulje i slično. Plaćali su i odlazili.

Čitao je „Večernje novosti“. Kad me primeti, napravi grimasu.

- Zdravo, gospodine O'Hara. Vidim da ste ponovo bili u ratu. Pogledah u novine.

- Ah... to! Da, ako hoćete da to nazovete ratom. Ponudih ga cigaretom i upitah da li ima jedna kola za prodaju.

- Je li to za vas?

Potvrdio sam klimanjem 'glave.

- Imam pravu stvar za vas, gospodine O'Hara. Dajem garanciju. Pre dva dana ih je vlasnik dovezao. Putuje u inostranstvo. To je „ro-ver“. Tek su napravila 15.000 kilometara. Sportska kola sa dva sedi-šta. Pregledao sam ih. U odličnom su stanju.

ide n n

Osetih da sam malo Ljut na nju. Uhvatio sam sebe kako razmišljajući o gospodi Ajvori pokušavam da odgonetnem koji je parfem imala.

Onda se setih Esmeralde. Pokušah da predstavim šta bi se moglo dogoditi da sam prihvatio posao, otišao i našao Rikoa i počeo s neba pa u rebra. Kakvi bi bili rezultati?

Moglo j'e biti i zabarao...

A šta sa onom sumnjivom adresom koju mi je dala. Da li su tu negde konci. Može biti, da sam j'e poslušao, da bih i naišao na nešto. Možda je nameravala... Nikad ne znate šta vas čeka sa lepim ženama, kao što je bila go-spoda Ajvori.

Poče da pada kiša. Nebo prekriše oblaci. Kola su imala dobre fave. Trebalo mi je oko sedam časova vožnj'e do Torkija. Radovao sam se unapred dobrom doručku. Skrenuh sa zapadne magistrale. Is-pred mene je bila velika raskrsnica. Levi put je vodio u Stejns,

desni u Bat i Mejdnhed. Zaustavih kola kraj puta i zapalih cigaretu. Sedeo sam osluškajući dobošanj'e kišnih kapi po krovu i misleći na Torki. Verovatno je slika koju sam video bila malo preterana. Uvek su reklamne fotografije o hotelima i moru odviše lepe. No, i pored toga mesto je moralo biti dobro. Slušao sam često da je Devonšajr divan kraj.

Upalih motor i krenuh polagano. Samo za časak nešto mi sinu u glavi. Zna li šta hoću da kažem? Slika koj'a bez ikakvog razloga izi-de pred oči i podseti na nešto što se desilo, a što se ugnezdilo u pod-vesti. To j'e bila slika gospode Ajvori kako napušta moj biro. U tih nekoliko trenutaka bio sam u stanju da dosta mislim. Zaključih da se pretvarala i da mora da j'e davolski dobra glumica. Moguće da j'e ce-la stvar bila gluma. Ali, ona j'e bila od onih žena koje bude radozna-lost. Pitao sam se koga li je vruga htela. PflnnvA 7o.. "*"--:|- '

^•---s,~«SrcS

izišao Je Presta'a "«0 talco

* "V|/ih *

' "d W«av travi u v s'2°d drveca. Qn,JO J ' ;<«u fofa(ro-S° ř° da
hra bez muzike

39

Stazom se vratih do automobila. Uvezoh ga kroz kapiju i zavu-koh između drveća. Onda zatvorih kapiju. Kad sam se vratio na pro-planak, stajala je još tamo, naslonjena na drvo. Krzno i tašna su bili na travi, gde ih je ispustila. Podigoh tašnu, stavih je pod levu ruku i zavih bundom. Noseći tašnu osetih pod rukom konture pištolja u njoj. - Hajdemo - rekoh uzimajući je ispod ruke.

Krenuli smo polako. Svakog trenutka bilo joj je sve bolje. Imala je lepu figuru, ali je bila sitna. Njen sladunjavi, jak parfem mi se do-pao. Dosta vremena smo izgubili do kuće. Kad smo stigli do zadnjih vrata, ona potraži ključ u tašni. Posle malog traganja pronade ga i mi udosmo u kuću.

- Prekidač je negde u hodniku sa leve strane - reče. Dok sam ga tražio, ostavio sam je naslonjenu na zid. Kad se sve-tlo upalilo, pošli smo dugim hodnikom koji je, kako se meni činilo, vodio na glavni ulaz. Hol je bio veliki i lepo namešten. Okrenusmo drugim hodnikom pod pravim uglom i udosmo u neku sobu.

Bila je prostrana, sa visokom tavanicom i bogatim nameštajem. Na

zidu je visilo nekoliko dobrih platna u ulju. Sa strane se nalazio starinski orman sa puno flaša. Ona se kretala nesigurno. Dovukla se do naslonjače i skljkala u nju.

- Dobro došli u „Krosvejs“, gospodine...

- Zovem se O'Hara - rekoh.

- Pa da, gospodine O'Hara. A kako vam je ime? Rekoh joj da mi je ime Karil. Osmehnula se rasejano.

- To je lepo ime. Dopada mi se. Jeste li vi Irac?

- Uglavnom - odgovorih.

- Volim Irce. Nego, da li biste hteli da spremite nešto za piće? Hoću cigaretu.

Dao sam joj cigaretu i pripalio.

- Zar nemate nameru da skinete tu haljinu? Skroz ste mokri.
hra bezmuz

41

- Da. Ne poznajera vas tako dugo, ali vas svakako ne mrzim. Za što?

- Ako me ne mrzite, zašto morate stalno da nosite sa sobom taj revolver? Recite, koga vi to želite da ubijete? Ponovo se osmehnula. Nije to bio nimalo prijatan osmeh. Gledajući u njeno, sada propalo lice, zaključih da je nekada morala biti le-pa. Ostale su lepe crte, pravilan nos i beli zubi. Izraz tuge i patnje u očima pomračivao je njenu lepotu.

Nije skidala pogled sa tnene. Sedela je tako da joj se lice nalazilo u senci. Činilo se da premišlja o nečemu. Bila je umorna, ili možda pijana. Nisam bio sasvim siguran.

- Bila sam na koktelu... - počela je iznenada - kako glupavoj partiji. Uostalom, mislim da su sve takve... Zar ne, Karil? Glas joj se gubio.

- Koktel-partije mogu biti divne - rekoh. - Ponekad... Zavisi od slučaja. Vaše izgleda nisu bile slabe. Zar niste srećni?

Nasmejala se. Smeh je zvučao čudno. Imao je čudan pržzvuk koji nije bio prijatno slušati.

- Sto se mene tiče, partije uvek počnu dobro, dok ne uzmem ne-ki brendi ili viski. Volim brendi i viski. Volim svako piće. Onda počne ponovo da se smeje onim svojim čudnim smehom.

- Kad popijem nekoliko viskija, počinjem da razmišljam. Želim da budem sama. Onda mislim na njega - na izvestan način. Uvek mi se

to dogada... Posle pića - počinjem da mislim o njemu tako... Igrajući se čašom, okretala ju je među prstima.

- Sta hoćete upravo da kažete, Esmeralda? - rekoh otpijajući ma-lo viskija. - Šta mislite sa tim „počinjem da mislim na njega - na izvestan način"? Kakav način?

Ona naglo ustade, pride ormanu sa pićem i napravi jak viski. To z muzike

- Tako, vi ste moj prijatelj. Prijatelj Karil... Ubrala sam vas sa drveta... Ona ispi viski i poče da mrmlja nešto u sebi. Ispusti čašu na pod. Parčad slomljenog stakla izmrvi svojom malom cipelom.

Pokušah drukčije.

- Slušajte... U svakom slučaju, došli ste ovamo da vidite Aleksi-sa, jer ste želeli da ga ubijete. Da raščistimo: otkuda ste znali da će biti ovde?

Ona zabaci glavu i opusti telo. Predstavljala je ostatak nekadašnje lepotice.

- Doći će - reče. - Doći će... i onda ćete videti nešto, Karil. Vi-dećete...

Zavali se sasvim u naslonjaču. Mršava sa belim, dugim, tankim prstima, opusti se preko stolice. Ustadoh i upalih svetlo. Bila je utonula u dubok san. Podigoh je i položih na veliki otoman pokraj kamina sa grejali-com. Onda izidoh iz sobe i dadoh se na razgledanje. Prekidače sam nalazio uz pomoć upaljača. Kratak pogled i odmah sam gasio svetlo. Sobe u prizemlju su bile prostrane i lepo nameštene. Bile su dokaz prefmjenog ukusa i bogatstva.

U maloj trpezariji na kraju kuće, verovatno sobi kućepazitelja, na-doh jedno ćebe. Poneh ga u sobu gde je ostala Esmeralda. Ležala je na istom mestu. Neobičan prizor: lice opušteno i mrtvački blede, a šminka oko očiju skinuta.

Pridigoh je jednom rukom i ogrnuh bundom. Ćebe stavih preko nje i pogledah u njenu tašnu.

Osim revolvera koji sam ranije napipao pod rukom, u tašni su bi-le stvari koje žene obično nose: ključevi, olovka, pudrijera, ruž za usne i sitnina. Na dnu nadoh nekoliko flašica sa kineskim natpisima. Za-ključih da su u njima droge koje je uzimala. U unutrašnjem džepu ta

sam da je R, in n

vlačna osoba. No, meni se učini da kod njega ima nešto čudno, neodređeno. Pomislih da je to samo prvi utisak, da sam suviše ciničan. On zatvori vrata i uđe u sobu.

- Dobro večer. Kako ste? Drago mi je što ste se sami snašli - reče gledajući u viski sa sodom na stolu. Glas mu je bio prijatan, kao i njegov pogled - dubok, miran i prodoran. Engleski je govorio odlično, ali ga je nešto na licu izdavalo da nije pravi Englez.

- Žao mi je što sam nabasao u ovo doba, ali sam želeo da vas vidim - rekoh ustajući. - Mislio sam da je važno i da ću vas naći. I, tako, sačekao sam vas.

- Naravno drago mi je što ste došli. Nije uopšte izgledao iznenaden posetom u pola četiri izjutra. On pride ormanu i nali sebi viski. Onda se vrati, stade pokraj kaminu, otpi malo iz čaše i pogleda me veselo.

- Kako vam je uspelo da uđete?

- Došao sam ovamo pre jedan sat. Zazvonio sam na glavnom ulazu, ali se niko nije pojavljivao. Tako sam obišao sa druge strane. Ispostavilo se da se može ući unutra. Hodajući oko zgrade našao sam mala sporedna vrata otvorena i ušao.

- Izvrsno. I sad ste tu, gospodine...

- Zovem se O'Hara. Privatni sam detektiv.

Cerio se na mene. Jedan trenutak je izgledao kao neki dačić.

Privatni detektiv! Vrlo interesantno! Zato ste i ušli na zadnji ulaz. Verujem, iskustvo vas je naučilo da svet radije ostavlja zadnja vrata otvorena nego ona na glavnom ulazu.

- Došao sam do zaključka da me je iskustvo vraški malo naučilo, ali uvek se poslužim zadnjim vratima ako ne mogu da uđem na glavna.

- Gledajući vas, gospodine O'Hara, zaključujem da biste svašta pokušali jednom, ako to zaželite. Piter Čini On pogleda u moju čašu.

- Zašto ne popijete nešto? - Upita.

- To vam je dobra ideja. Odoh do ormana i nali sebi još jedan viski sa sodom pa se vratih natrag do stolice.

- Recite mi još nešto. Znate li ko sam ja?

- Držim da ste vi Aleksis Riko. Sumnjam da postoje dvojica ko-ja tako izgledaju.

Pravio se da je začuden.

- Zar? Jesam li ja tako neobičan?

- Da)eko od toga. Mnogi muškarci bi žefeli da izgledaju kao vi. Ovo mu se izgleda dopato.

- Ne znam - reče. Malo se okrenu i skoro se pogleda u ogleda-]o, ali se na vreme trže.

- Tako, vi znate da sam ja Aleksis Riko i došli ste da me pose-tite. Niste mogli uci na g)avni ulaz, pa ste se koristi]i zadnjim i sa-čeka]i. Pretpostavl]am da vam j'e neko govorio o meni, gospodine O'Hara... Neko vam je rekao kako izgJedam i da ćete moju kuću na-ći napuštenu, pa vam j'e možda savetovao, ako ne uspete ući na glav-na vrata, da oprobate zadnji ulaz. Je li to tačno?

- Nij'e rdavo. Mada j'e sve tako očigiedno da vam nij'e bilo teško doći do tih zaključaka.

- Ponekad j'e očigledno gotovo uzbudljivo - prekide me. - Jma-te Ji nešto posJovno da govorite sa mnom? Slegnuh ramenima.

- Ne bih to nazvao baš poslovnj]m razgovorom. Mogao bi biti, ali sumnjam. Više se radi o radoznanosti.

- Aha!... Tako, vi ste radoznali? Ja vas zanimam?

- Ne baš vi. Interesuje me dama koj'a se zove gospoda Ajvori.

- Vr]o lepo ime. Malo neobično, ali Jepo. Znači zanima vas go-spoda Ajvori. Recite, šta mogu da uradim da bih zadovol]jio vašu ra-doznanost? lera bei muzike_

47

- Ne znam - rekoh. - Videćemo za koji trenutak. fe što sam vam rekao, ja sam privatni detektiv...

- Da... razumeo sam to - prekide me on. - Ono štoinglezi ka-žu „privatni dik“, a Amerikanci „svevideće oko“. Biti prittni detek-tiv mislim da je divna stvar. Čovek ima utisak da sve »eme gleda kroz ključaonicu. Ali molim vas, nastavite.

- Gospoda Ajvori me je posetila večeras u birou ljeastavih. -Ne znam ništa o njoj. Strahovito je lepa žena i izgleda daje puna pa-ra. Vi je ne znate?

- Jeste li došli ovamo da mi postavljate pitanja? - tita tiho.

- U redu - rekoh. - Ostavimo pitanja? - Svejedno Kje da li je poznajete ili ne. Gospoda Ajvori je bila spremna da miilati veliku sumu novaca da dodem ovamo i razgovaram sa vama.

Srađešio se zadovoljno.

- Vrlo interesantno! Pitam se zašto je želela da to ndite.

- Nemam pojma, nisam je pitao.
- Tako, došli ste ovamo da izvršite dodeljeni zadati
- Ne... - odmahnuh glavom - rekao sam gospodi i jvori da ne želim da se prihvatim tog posla. Posle sam zaključio disam postao radoznao.
- Znači, želite da vam zadovoljim radoznanost, O'Ba?
- Tačno, Riko.
- Ljudi koje mnogo ne poznajem obično me nazivaju gospodin Riko.
- Stvarno? To je lepo od njih. Za mene ste Riko.
- Nek' vam bude - slegnu on ramenima. - Dobroza vas sam Riko i vi želite da zadovoljite svoju radoznanost?
- Da, baš tako - reko.
- Recite mi nešto, gospodine... O'Hara... - upita »)čekivano -šta će se desiti ako izjavim da me ne interesuje i da n delim da za

Piter Čim

Ispih viski i spustih čašu na sto.

- Nisam razmišljao o tome. Očig Jedno, j'edna i Ji dve stvari bi se desile. Mogao bih da stavim šešir na glavu, izgubim se i ne uradim ništa, ili da stavim šešir na g)avu, izgubim se i uradim nešto.
- Da uradite nešto? Šta ste hteli reći time? - upita, pogledavši me brzo.
- Evo, ovo - reko. - Ako sam bio radoznao to Jiko da dodem ovamo, svakako da ću biti radoznaliji ako ništa ne saznam.
- Razumem - reče on ljubazno. - Preporučujete mi da od dva zla izaberem manj'e, gospodine O'Hara. Mis Jite da treba da zadovoljejem vašu radoznafost?
- Ako odlučite da zadovoljite moju radoznaiost, izabraćete manj'e zlo.

Nasmej'ao se. Izg Jedalo j'e kao da ga ovo zabavlja.

- Posedujete neku Jogiku koja prilično fascinira. Medutim, mogao bih da zadovoljim vašu radoznaiost iz j'ednog drugog razloga. Zato što bi mi to moglo biti zabavno.
- Ne interesuje me vaš razlog - reko.
- Ono što mene interesuje j'este da li c'ete to uraditi ili nećete. Ako nećete, otići c'u... možda.
- Kako to mislite možda? - Pogled mu j'e bio hladan kao Jed. Zavalih se natrag u fotelju, izvadih dgaretu i zapalih.

- Gledam vas sve ovo vreme. Ne mogu reći da mi se naročito dopadate.

- Interesantno. Sad c'u vam nešto reći, gospodine O'Hara. Mislim da se i vi meni ne svidate. Tako, sad znamo kako stojimo, zar ne?

- Izgleda - rekoh opiruci se rukama na naslonjaču sa namerom da ustanem.

On podiže ruku.

- Mojim vas, nemojte da idete. Vaša poslednj'a primedba mi j'e mnogo rekla.

- Je li, kao na primer?

hva bez muzike_

49

- Neko vam je pričao o meni - reče polako. - Neko ko meni, da kažemo, nije naročito naklonjen, napunio vam je glavu čudnim stvarima. Verujem da ste me slučajno sreli, da bih vam se dosta dopao. Dakle, zar to nije moguće, gospodine O'Hara?

- Možda - rekoh.

- Ali nismo se normalno upoznali. Kad ste došli ovamo večeras, došli ste da sretnete nekoga koga ste bili spremni i da mrzite.

Ćutao sam. Jedna mi je stvar postala jasna. Bio je više radoznao zbog mene nego što sam se ja pretvarao da sam zbog gospode Ajvori. To mi je sasvim odgovaralo. Odatle sam počeo igru.

- Kad je žena onako fina, kao što je to gospoda Ajvori... - počeh.

Prekide me. Podiže važno obrve.

- Kako fina?

- Hoćete da kažete da gospoda Ajvori nije fina osoba? Rekoh sležući ramenima.

- Ako izvolite - reče. - Naravno, ne možete reći da je fina ili nije ako ne znate sve o njoj - zar ne?

- Dobro, to ostavite meni. Recite mi šta znate o njoj.

- Ponekad izgledate naivni, kao dete, gospodine O'Hara. Ili se možda samo pretvarate. Možda, ipak, niste tako glupi. Recite onda... zašto ste, moj dragi gospodine O'Hara, tako radoznali. Hoćete li da verujem da je jedini razlog za vaš dolazak radoznalost. Očekujete li, zaista, da ću vam to poverovati? Znao sam da nije vredelo tako nešto očekivati, jer je to bila istina. Ljudi je retko priznaju i kad su je svesni. Zaključih, bolje je da igram drukčije. Onako kako će se njemu

više dopasti.

- Ne dopada mi se gospoda Ajvori - reko. - Medutim, zbog ove stvari sa vama stavio sam sebe, u njenim očima, u vrlo neobičan

TM

- Kazumem - reče on T , •0

Igrabezrnuzike_

51

- To je čitava priča - reče Riko. Gotovo se počeo praviti važan. - Ja sam muškarac koji se zbog nekog razloga dopada ženama. One, bez razlike, nisu kadre da se odupru i da se ne zaljube u mene. Neke mi postaju naklonjene odviše. To ide do nog smešnog stepena...

Zakašljah se. Pomislih: vraga! Ona u kolima, uvijena u čebe, pri-mer je za to. Jednog trenutka pomislih kako bi bilo zabavno pustiti Esmeraldu da prošetala sa revolverom u ruci ovuda, stajati u uglu i gledati predstavu.

- Neke od njih - nastavi on svojim pevušavim glasom postaju ludo ljubomorne. Gospoda Ajvori je bila takav tip. Jedno vreme mi je bila veoma privržena. Zatim je postala strašno ljubomorna na mene. Bio sam prisiljen, najzad - naravno, uz žaljenje, priznajem - da joj kažem kako je sve gotovo, da ju je draga žena potisnula. Skoro je poludela. On slegnu ramenima. Oženio sam se drugom ženom - nastavio sa osmehom.

- Možete shvatiti njeno držanje. Želi osvetu, ali joj glupavost kvari račune. Plaća vam hiljadu funti da bi joj pomogli da izravna račune sa mnom. Vi joj uzimate novac, varate i dolazite ova-mo kao gmizavac, da bi se zaštitili od akcije koju bi ona mogla pred-uzeti. Ne brinite, O'Hara. Neće učiniti ništa. Što je, možda, sreća za vas.

Dobro - reko.

Pripaljivanje cigarete oduze mu duže vremena. U stvari, odugovlačio je da bi mogao više razmišljati.

- Naravno, doveli ste sebe u vrlo neugodan položaj reče on ozbiljno. Mogao bih otići policiji i reći šta ste mi ispričali. Oni bi se mogli raspitivati za onih hiljadu funti koje vam je dala gospoda Aj-vori, zar ne, O'Hara?

- Koješta! Jedino lice koje bi moglo podići tužbu protiv mene je-ste gospoda Ajvori.

- Moguće - reče on blago. - Samo sam se šalio. Naravno, vi ni

i ř Penit

da

51

svoj džudo

- Tamo gde je ponikao

%ravih Jcorak bJiř P ~ g°VOrih' U Japanu hra bei muzike

53

Leřao sam na podu omamljen, kao paralizovan. Ćinilo mi se da njegov glas dopire izdaleka.

- Vař džudo je dobar... odliĉan za novajliju..., ali ne i za majsto-ra džudoa sa crnim pojasem desetog stepena. Treba vam joř petnaest godina veřbe, O'Hara. Saře se i zavuĉe mi prste ispod kragne. Podiře mi glavu sa po-da. Njegovo lice, sasvira blizu moga, smeřilo se. Oĉi su mu bile sve-tle od sadistiĉke naslade.

- Ostaviĉu vam na ormanu neko piĉe - reĉe - da vam pomogne da se izgubite odavde i odgmiřete do svog stana. Ako vas ikad joř ovde zateknem, obraĉunaĉu se sa vama mnogo grublje. Za sada ovo-liko, da vas opametim.

Nadlanicom ruke udari me po licu. Pustivři me, tresnuh řestoko glavom o pod. Onda me, verovatno za sreĉan put, poteře nogom u storriak. Lep, pun udarac. Prode me vatra od udarca. Onda mi se crna zavesa spusti pred oĉima i privremeno se rastavim od ovog sveta.

VI

Vraĉanje k svesti nije bilo bař prijatno. Leřao sam na podu, u ta-mi, pokuřavajuĉi da se priberem i poveřem misli. Nije bilo lako. Na glavi sam oseĉao ĉvorugu. Sve me je bolelo. U predelu stomaka sam imao řestoke bolove, koje ne bih pořeleo ni najgorem neprijatelju. Ovo veĉe nije bilo uspeřno. Ne, naroĉito.

Leřao sam premiřljajuĉi. Radoznalost me je naterala da dodem u ovu kuĉu, ali ona nije bila niřta prema ovoj koja me je sada zaoku-pila. Ta radoznalost bila je jaĉa od mene i bolova koje sam iskusio,

Piter Ćini

Pokrenuh se i pokuřah da pomerim noge. Pomislih na Rikoa. In-teresantan tip.

Uostalom, otkako me j'e posetila gospoda Ajvori, sve sam sretao neke interesantne tipove. Riko j'e bio vrhunac. U mislima sam ga veĉ

svrstao u spisak pokojnih. Pored radoznalosti, obuzimao me j'e i gnev, koji j'e teško opisati.

Riko j'e, nema sumnj'e, savladao džudo sasvim solidno. Bio je ekspert. Rekao je da ima crni poj'as desetog stepena. Verovao sam mu. To nije bilo hvalisanj'e. To j'e značilo da j'e morao provesti duže vremena u Japanu ili sa nekim odličnim majstorom ove veštine. Veština u džudo sportu se računa u stepenima. Kad se posle naporene obuke čovek nagradi crnim poj'asem, za njega se kaže da j'e „sposoban za učenje". Od toga, dalj'e, postoj'e deset stepena veštine. To je najviši stepen koji se može dati van Japana. Zahvati i udarci posle desetog stepena su tajna majstora džudoa. Oni dostižu takav stepen veštine da su u stanju nekome vrat da skrše za onoliko vremena koliko se ruku-ju.

Ustadoh. Bio sam nesiguran, ali mogao sam se držati na nogama. Vežbao sam da hodam u krugu po mraku, polako se primičudi mestu gde j'e bio prekidač za svetlo. Na kraju sam uspeo da ga upalim. So ba j'e bila u istom stanju, sem što j'e piće bilo uklonjeno sa ormana. Na nj'emu j'e ležala ceduljica sa rečima:

„Ovde j'e piće. Biće vam potrebno. Zapamtite šta sam vam rekao. R."

Zaključih da mogu bez njegovog pića.

Ugasih svetlo i napolju potražih auto.

Esmeralda je iežala na istom mestu u kolima gde sam j'e bio položio. Spavala je. Upalih motor i izidoh na blatnjavi drum prema Londonu.

Posle kraćeg vremena osećao sam se bolj'e. Potražih cigarete. Imao sam sreće: jedna je bila o.sfata pn'^i.u .-

Posle četrdeset pet minuta zaustavio sam kola u ulici Kadogan, blizu Sloun strita. Udoh u telefonsku govornicu i pozvah stan Dzoa Melendera. Čuo sam kako telefon zvoni. Sačekah. Posle kraće pauze začuh ga kako podiže slušalicu, zevajući.

- Džo... ovde Karil O'Hara. U škripcu sam.

- Samo izvolite, gospodine O'Hara.

- Imam jednu malu pozadi u kolima - rekoh. - Nije baš u naj-boljem stanju... suviše alkohola, a možda još nečega.

- Znam. Dešava im se to ponekad.

- Treba da je smestim za kraće vreme gde bi imala krevet i gd< bi se

dobro odmorila. Pomislio sam da bi je možda gospoda Melender pripazila.

- Sigurno - reče Džo. - Samo je dovezite ovamo. Pripazice je. Može ostati dokle god joj je volja.

- Biću kod vas za dvadeset minuta.

Ovezoh se do Vejl ulice. Zaustavih pred radnjom jednog čuvenog apotekara koga sam poznavao. Udoh i potražih nekoliko kalomel atro-pin ampula. Onda podoh do Džoovih. On mi je otvorio vrata. I u kućnom ogrtaču. Pomogao mi je da iznesem Esmeraldu iz kola.

- Zgodna je, ova. Lepotice i prave uvek ovakve stvari. Gore u trpezariji gospoda Melender beše se užurbala da spremi crnu kafu. Nastojali smo da osvestimo Esmeraldu. Navalili smo sa i šama vruće vode i mirišljavim solima. Kad se osvestila, nije izgleda-la najbolje. Kafa je malo pcwrati. Gospoda Melender je spremala spa-vaću sobu. Rekoh Džou da ode i pomogne joj.

- Šta je ovo? - progovori Esmeralda kad je Džo izišao i pogle-da oko sebe.

U glavi joj se mutilo, ali je bila svesna.

- Sećate li me se, Esmeralda - rekoh. Zovem se O'Hara. Upo-znali smo se sinoć pred vilom „Krosvejs”. _____ Piter Cini

- Sećam se. Šta vam se desilo? Osmehnula se tužno. Lice vam se izmeniJo.

- To j'e učinio Aleksis - rekoh.

- Da? Jeste li mu se što zamerili? Ako jeste, onda j'e to bilo vr-lo glupo od vas.

- Ponekad sam vrlo glup - rekoh. Popijte svoju kafu i saslušaj-te me. Mi smo u Londonu. Ovaj stan pn'pada mome prijatelju. Ovde ćete malo ostati, a onda ću vas nekuda preseJiti. Smestiću vas u opo-ravilište, Esmeralda.

Najednom je počela da govori.

- Sad se sećam. KariJ O'Hara. Osmehnula se blago. Svega se prisećam. Ali šta to mislite sa oporavilištem. Ko ste vi, do vraga, da me možete strpati u

oporavilište. Napravih grimasu.

- Nij'e važno ko sam. Izložiću vam sad plan. Za nekoliko minu-ŗa leći ćete u krevet. Uzećete lekove koj'e sam nabavio za vas. Za to vreme postaraću se da nadem neko mesto gde ćete otići. Ali, morate se

propisno ponašati, Esmeralda.

- Šta će biti ako se ne budem lepo ponašala? Recite mi, O'Ha-ra? Šta će se dogoditi ako odbijem da odem u oporavilište. Zašto bih išJa?

- Ako necete u oporavi)ište, ja mogu uraditi ono drugo.

- Šta ono drugo? - upita.

- Odvešću vas do policije i predati kao ženu koj'a luta opij'ena drogama, mašući punim revoJverom. Oni će se za ostalo postarati, vi znate.

- Najgore j'e što veruj'em da ćete to ionako učiniti. Nisam odgovorio.

- Ako j'e tako, idem u krevet reče neveselo.

- Ne brinite ništa, a naročito ne za Rikoa - rekoh. Možda će-mo o nj'emu j'ednom razgovarati.

lera bez muzike

Pozvah gospodu Melender, dadoh joj ampule i predstavih je Esmeraldi.

- Neka uzme jednu ampulu sada, a jednu kad se probudi - re-koh joj.

- Verovatno ću naići kasnije u toku dana.

- U redu - odgovori gospoda Melender. Bila je to dobra žena.

Pozdravih Džoa i odvezoh se do hotela Malinson. Pokucah Džor džu, portiru. Dao mi je sobu koju sam ranije imao. Obeća da će mi poslati topao čaj. Popeh se liftom i strpah pravo u krevet.

Pijući čaj razmišljao satn o gospodi Ajvori. Ona je dobila prvu rundu, zaključih. Možda je bila pametna koliko i lepa.

hra bez muiike

59

Glava II UTORAK - NEOČEKIVAN KRAJ

|

U dvanaest sati otišao sam u Pelov biro. Bio sam umoran i obuzet dosadom. Pitao sam se koga vruga zabadam nos u tude stvari. Sekre-tarica - vrlo privlačna, sa štiklama nešto ispod deset santimetara i ok-sidisanom kosom dobaci mi usiljen osmeh, verovatno rezervisan za ne-simpatične osobe. Pozvala je Pela telefonom i obavestila ga da sam došao. Posle jednog minuta rekla mi je da udem.

Pel je imao karanfil na reveru. Zaključih po njegovom izgledu da je prebrodio tešku noć.

Pozdravim ga i pružih mu potvrdu za primljeni novac.

- Tako, sve je dobro što se dobro svrši - reče kiselu. Imaš sad hiljadu funti i daleko ćeš doterati. On pokaza svoje bele zube.

- Nisam sasvim siguran. U pogledu gospode Ajvori ispao sa/n bu-daia. Pripalih cigaretu. Bila mi j'e prva i imala j'e odvratan ukus.

- Zašto tako misliš - upita Pel.

Razmišljao sam o onome što si mi sinoć rekao. Pogrešio sam što je nisam saslušao do kraja. Možda j'e bilo vredno pažnje.

- To sam ti ja rekao. On pride ormanu i iznese flašu sa dvema čašama. Nasu viski.

- Hvala ti - rekoh i prihvatih čašu. - Gde mogu da je nadem?

- Tako, ipak hoćeš da vidiš da li bi se posao mogao napraviti. On sleže ramenima. - Ne znam edc. hi iV m™™ —'•• XT'

li adresu. Nije bilo ni razloga za to. Jedva sam čekao da je se otara sim.

- Pa... izgleda, izgubio sam dobru priliku. Ustadoh. Videćemo se. Zdravo!

Prolazeći kroz susednu kancelariju pogledah devojkicu ispod oka. Kucala je neko pismo. Iza nje okačen na zidu visio je svežanj ključeva. Zapitah se da li bih tu devojkicu mogao nekako iskoristiti, ali odmah pomislih da ne vredi ni pokušavati. Učinila mi se da je od onih koje vole da se zabavljaju, a kad im dosadi, počnu da brbljaju. U sva-kom slučaju, nije mi se dopala njena njuška.

Pozdravim je u prolazu 'i sidoh niz stepenice. Na ulici se zaustavih pred radnjom za prodaju boja i lakova. Udoh i kupih dva koma-da plastelina. Posle desetak minuta vratih se zaobilaznim putem do mesta gde sam bio parkirao kola - duboko u pasažu preko puta Pelovog biroa.

Pel je izišao odmah posle jedan, odvezao se kolima. Pričekah malo, pa udoh ponovo u njegov biro.

- Učinite mi uslugu, gospodice Hines. Hteo sam da telefoniram, ali ne želim da razgcraram sa pogrešnom osobom. Molim vas, nazovite broj i tražite gospodina Heleja. Ako uspete, dajte ga onda meni. Hoću lično da razgovaram sa njim. Ne želim da neko prisluškuje iz njegove kancelarije. Dobacih joj ljubazan osmeh.

- U redu. Koji je broj?

Dadoh joj neki izmšljeni broj i stadoh iza nje. Kad je počela da

telefonira, zgrabih ključeve i gurnuh ih u svoj džep od kaputa. Brzo uzeh otiske na plastelinu. Svaki odvojeno.

Dok je ona pokušavala da dobije gospodina Heleja, vratih ključeve na svoje mesto. Sačekah da joj kažu da nemaju pojma ko je taj gospodin. Platih dva penija za poziv i zahvalih se.

Taksijem se odvezoh do Stivensovog trga. Błui je radio na jed

_____ - ,ł,,. \^IIIL

ve. Rekao sam da mi ih do šest časova dostavi u hotel Malinson, kao mali paketić. Platih dve funte. On j'e obećao da će ih napraviti na vre-me.

Na aveniji Šaftsberi najmih drugi taksi. Odvezoh se do biroa, a taksisti naredih da me sačeka. Nij'e bilo pošte. Zaključao sam prosto-rij'e i otišao do svog stana na Falsom trgu. Tamo zapakovah odela u dva kofera, pa se vratih u hotel.

Ostavio sam koferu kod portira i zamolio da mi se odela odmah ispeglaju. Popričah malo sa devojkom na centrali. Poklonih joj flašu mirisa „šanel", koju sam našao u sobi i zamolih je da pripazi na telefonske pozive za mene.

Ručao sam u restoranu hotela. Pošto sam popušio j'ednu cigaretu, spustih se do berberina i zatražih masažu.

Sa peškirim na Jicu dosta sam razmišljao, ali me to nij'e nikuda odvelo.

Posle brij'anj'a osec'ao sam se mnogo bolje. Umor j'e prošao. Popoh se u sobu, okupah se i presvukoh. Onda se pogledah u ogledalo. Nisam izgledao rdavo. U ogiedalu spazih dobro obučenog ozbiljnog gospodina, četrdesetih godina, visokog i malo slabunjavog. UčininTi se da bi momak mogao biti i inteligentan, ali zaključih-da će se to znati tek za dan-dva.

Onda stadoh da razmišljam o,OBOffie što sam uradio. Nisam bio u sve siguran, ali stvari su ffiTbile jasne: nij'e mi se dopao Riko, a nij'e mi se dopala ni gospoda Ajvori. Poigrala se sa mnom rečima, a poigraće se i drukčij'e. To mi se nij'e dopadalo.

Spustih se liftom i sačekah dok portir dozva taksi. Zamolih šofe-ra da me poveze do BelgrejV skvera. Dadoh adresu. Carls Kvinsli, le-kar.

61

Morao sam da čekam pola časa. Doktor je imao oko pedeset godina, mršavo, pametno lice i prosedu kosu. Zaključih da se radi o ne-

posrednom i poštenom čoveku, pa se reših da mu sve odmah kažem. Kad se nadoh na stolici u njegovoj ordinaciji, pažljivo me pogleda.

- Ne verujem da sam vas ranije video, gospodine O'Hara. Šta mogu da uradim za vas?

- Dosta - rekoh odmah. - Hteo bih da razgovaram sa vama o vašem pacijentu, bar mislim da je vaš pacijent.

- Da? - Posluži me cigaretom iz drvene kutije.

- Znam da lekari ne vole da razgovaraju o privatnim stvarima svojih pacijenata, ali se uvek čine izuzeci. Ovo je izuzetak.

Nije odgoVorio.

- Ja sam privatni detektiv i vodim vrlo težak slučaj koji se tiče žene, koja je, verujem, vaš pacijent gospode Esmeralde Riko...

- Ona jeste, ili bila je moj pacijent. Nisam je video već dugo vremena.

- Ne želim da zalazim u detalje, doktore, jer, kao i vi, ne volim da govorim o stvarima koje se tiču mojih mušterija. Biću vrlo kratak. Najmljen sam od rodaka gospode Riko da pripazim na nju malo. Oni tmsle da je uzimala droge u prilično velikim količinama. Veruju da je drogama snabdeva njen muž Aleksis Riko. Strašno su zabrinuti, jer im se cini da je ona blizu duševnog sloma. Tako i ja mislim. Kažete da je bila vaš pacijent. Želim da joj pomognete.

- To je lako reći, gospodine O'Hara, ali gospoda Riko nije ma-loletna. Ima preko dvadeset jednu godinu i zato mogu da radim samo prema njenim sopstvenim zahtevima.

- Ne u ovom slučaju, doktore. Nešto se drastično mora preduze-ti. Ako mi kažete da vas to ne interesuje, onda mi preostaje samo jedno: da je predam ooliciji. Piter_Čim

- Žalim što je dotle došlo. Nj'en mi je slučaj bio posebno težak, zbog nj'enog muža...

Ja brzo iskoristih ovo.

- Upravo, šta hoćete da kažete time? Mislite li da j'e od njega dobijala droge?

- Ne znam - reče. Nacerih se.

- To j'e odgovor na moj'e pitanje. Verujete da j'e droge dobijala od njega, ali ne želite da to zvanično izj'avite. Čutao j'e. Posle kraćeg

vremena zapita:

- Zašto kažete da biste je morali predati policiji?

- To ću uraditi samo ukoJiko me naterate na to odgovorih. -Situacija j'e ovakva: prošle noći sam bio u unutrašnjosti, gde sam se sreo sa njom. Nij'e bila samo pij'ana nego i pod uticajem opojnih dro-ga morfijuma ili heroina...

- Moguće heroina - reče on.

- U redu. Uzmimo da je to bio heroin. Čekala j'e svog muža i mahala punim revolverom. RekJa mi j'e da namerava da ga ubij'e. Sma-tram da bi ga i ubila da ga j'e sreła.

On zatrese tužno glavom.

- To j'e tako žaiosno. Bila je tako divna devojka. Mora da je po-srnula poslednjih šest meseci. Ona nij'e j'aka, ni fizički ni duševno. Žao mi j'e, ali njoj ni srce nij'e u dobrom stanju. Ukoliko ne prestane sa takvim životom, opasno će se razboleti. Zadnji put sam j'e video pre tri-četiri meseca.

Tada sam mislio da ćemo j'e odučiti od droga, a ni-j'e ni pila mnogo. Nevolja j'e u tome što je odveć tužna i što nema snage da podnese svoju tugu.

- Smatrate Ji da bi žena jaka duha odolela Rikou? On sJegnu ramenima.

63

- Samo sam ga jednom video. On je neobičan tip. Mislim da za-mera mojim nastojanjima da je povratim u normalno stanje. Verujem da je on nagovorio da prestane sa lečenjem. Šta tu ja mogu?

Čekao sam nekoliko trenutaka.

- Slušajte, doktore, ova stvar može biti vrlo ozbiljna. Mislim da je ova žena do guše sita Rikoa. Mislim da mrzi da ga vidi, ali nije dovoljno jaka da ga ubije kad ga sretne u normalnom stanju. Zato, da bi imala snage, ona se odaje piću. Tako mi je i sama rekla. Viski i heroin nisu dobra kombinacija. Jednog lepog dana, i to mislim vrlo skoro, ona će mu prekratiti život.

- Imate li kakav predlog - upita.

- Doveo sam je u London. Ona je kod mojih prijatelja. Sinoć se onesvestila. Imala je vrlo slab puls i kad smo stigli, bilo joj je veo-ma zlo. Imala je sve simptome svoje rdave navike. Stavili smo je u krevet i dali joj neka blaga sredstva za umirenje i par ampula

kalomel-atropina. Sad moram nešto dalje da preduzmem.

- Šta predlažete da se uradi?

- Mislim da je najbolje da je smestimo u oporavilište rekoh. -Ako bih to uspeo, i da još bude pod vašom kontrolom, bilo bi sve u »u. Ako se vi ne složite, moraću je stvarno predati policiji.

To bi bilo vrlo rdavo za nju. Ideja sa oporavilištem je dobra. Spreman sam da učinim sve što je do mene, samo se plašim da je ne-emo moći držati odvojeno od Rikoa. Čini mi se da će biti vrlo upo-ran da je zadrži kraj sebe. Rekao bih da on nije mušterija sa kojom je lako izići na kraj, a osim toga, on je nien muž. To malo otežava stvari.

- rekoh. - Riko se tu neće mešati. Ja ću se pobrinuti za to. Izgledao je zadovoljniji.

v' možete garantovati, onda će pacijent biti prepušten mo

Piter Či

_____ Jmi

obрати pismom izražavajući saglasnost, ja ću j'e lečiti. Može odmah da

ide u oporavilište u ulicu Elem, broj 12.

- Drago mi je što sam vas našao - rekoh. - Predaću je tamo glavnoj sestri danas posle podne ili pred večer. Svi računi se mogu sla-ti meni u hotel Malinson.

- Dobro j'e što ste došli - reče mi on. - Bilo je to tako prijatno, malo stvorenje. Otići ću da je pregJedam večeras. Sigurno se ne ose-ća dobro. Nedostajće joj sve ono što j'e uzimala poslednjih dana. Telefoniraću glavnoj sestri odmah da bi znali šta treba da rade. Gospo-da Riko j'e bila kod njih i ranij'e. Ispraćajući me do vrata, dodade: - Držim da će mi njen otac ili majka napisati da se slažu sa ovim. - Za dan ili dva - uverih ga.

Taksi sam uzeo u Sloun stritu i vratio se do hotela. Iz garaže sam izvezao svoj „rover" i odvezao se do stana Džoa Melendera. Čim je otvorio vrata, upitao sam ga za Esmeraldu.

- Nij'e joj najbolj'e - reče Džo. - Izgleda užasno. Neće ništa da jede niti pij'e. Mili kaže da je tako potištena da bi, ako bi j'e ostavila samu, sigurno svršila sa sobom.

- Nikad ništa nije rdavo kao što izgleda - odgovorih mu. Popeh se do Esmeraldine sobe. Gospoda Melender je sedela na ivici kreve-ta. Ona odmah napusti sobu kad je udoh.

Esmeralda je sedela u krevetu. Na sebi je imala spavaćicu od sviljee, koj'a beše skliznula sa jednog mršavog ramena. Naslonjena na ja-stuk, izgledala je bleđa kao smrt.

- Dakle... Esmeralda, sve j'e uređeno - rekoš smešći se. Danas posle podne otići ćete u oporavilište u ulicu Elem. Doktor Kvinsli će doći večeras da vas vidi. Za dve nedelj'e nećete prepoznati sebe.

- Stvarno? Reče ona mirno. Teško da prepoznajem sebe i sada. Suze joj podoše niz obraze. Zatim nastavi da govori istim tihim glasom:

- Vi brzo radite, gospodine O'Hara

6.5

Rekoš joj da će sa njotn biti sve u redu.

_ Vraga - reče ona. - Sumnjam da želim da se oporavim. Žele-la bih da sam mrtva. Samo, ima jedna ili dve stvari za koje bih pret-hodno htela da se pobrineffl. Jedna ili dve samo...

Poče da jeca.

- Prekinite sa tim, Esfcralda - hrabrio sam je. - Pre svega, mo-ramo pribaviti neke vaše stVari i haljine. To bi mogla uraditi gospo-da Melender. Šta mislite o tome?

Ona pokuša da se pritere.

- U mojoj tašni ima sftžanj ključeva - reče. - Stanujem na Mon-takat trgu. Najveći ključ jt od stana. U blizini Velbek ulice. Apart-man broj 6, Montakat trg 18. Našao sam ključeve utašni. Izidoh napolje i nadoh Džoa. Zamo-Hh ga da povede gospođu Melender i da iz Esmeraldinog stana done-su njene stvari - ono što joj je za početak moglo biti potrebno za pr-vu priliku. Složio se i odfflah su pošli.

Vratih se kod Esmeralde. Učini mi se da je malo vedrija. Dadoh joj cigaretu, a jednu sebi pripalih. Pušila je tiho.

- Vredni ste kao pčelica, O'Hara? - Jedva se nasmejala. - Zbog čega ste tako vredni? Zašto ovo radite? Imate li kakvog interesa...?

~ Zašto ne? - odgov«ih.

- Verujem da vas je Leonora navela na ovo. Ona je spremna za nešto.

- Koja Leonora? - pravio sam se nevešt.

- Leonora Ajvori, naravno - odgovori ona. Ćutao sam. Nastade tajac.

- Jeste li vi policajac ili detektiv ili neki... - pitala je.

- Privatni detektiv - odlučih se na ovaj potez. Nije bila zadovolj

riĚLCin

- Ko vas plaća, gospodine O'Hara? - zapita, gledajući me sa strane. Mislio sam se za trenutak. Zaključih da nemam šta da izgubim.

- Gospoda Ajvori. Ponovo nastade tajac.

- To sam i mislila - reče tiho. - Ta j'e vrlo vešta. Jaka j'e i pa-metna, kao što sam ja slaba i glupa. Poče opet da plače.

Pomislih da j'e došlo vreme da nešto saznam.

- Slušajte, Esmeralda. Sve se ovo da popraviti. Sve će biti u re-du. Jedino što treba da činite je da se držite po strani od Rikoa. Osta-lo j'e sve lako.

Ona prevuče prstima preko očiju. Onda me pogleda suženim zenicama.

- Tako, ostalo j'e lako? Samo da se držim dalje od Rikoa? Na-smej'a se. Smeh j'e bio ovog puta glasniji i piskav kao onaj koji sam čuo u vili.

- Lepa vam j'e to ideja. Lako j'e pričati. Ali može li to da se ura-di. Ne može... ne moože...! Bila je blizu hysterije. Istrgoh joj cigaretu iz ruke.

- Lezite i smirite se malo. Ne treba da brinete. Zatvorite oči i ne mislite ni o čemu. Nemojte biti veća budala nego što vas j'e bog stvo-rio.

UčiniJa j'e što sam rekao. Legla j'e i zatvorila oči. Popušio sam još j'ednu cigaretu, kad čuh Melenderove kako dola

ze. Odoh do trpezarije. Dok je Džo sipao viski, gospoda MeJender mi

pokaza nekoliko kofera sa EsmeraJdinim stvarima. Reče da j'e našla sve što je tražila i da je dobro razgledala stan. Veoma lep, ali slabo održavan. Pitao sam je da li j'e biJo neke pošte ili pisama za Estne

-^Mi, O^/>r*i'/>ljelo IA ria nii^ hiln nt^pfr^ hm bez muzike

67

Vratila mi je ključeve, idući u spavaću sobu, skidoh veliki ključ od Esmeraldinog stana, i strpah ga u džep, a ostale ponovo stavih u tašnu. Esmeralda je opet sedela u krevetu.

Zamolih gospodu Melender da je spremi za polazak. Onda izidoh da popijem sa Džoom viski. Posle pola sata gospoda Melender uvede Esmeraldu. Bila je slaba, ali se dobro držala. Sipah joj malo visklja sa sodom. Zahvalila se svima za sve što su uradili za nju. Izgleda da ju je sve ovo zbunjivalo.

Gospoda Melender krenu sa nama. Esmeralda neočekivano reče:

- O'Hara... dajte mi moj revolver. Hoću da ga imam.

- Revolver vam ne treba u oporavilištu. Smatralo bi se to lošim vladanjem, ako bi ga našli kod vas.

- Nije moj. Pozajmila sam ga i hoću da ga vratim. Molim vas, dajte mi ga. Molim vas, O'Hara...

- Ni govora.

Sela je. Oči joj se napuniše suzama.

- Hi rni dajte revolver ili neću ići u oporavilište - reče tvrdogla-vo. - Do davola, O'Hara, vi znate da me ne možete naterati da idem ako to ja neću. Predajte mi revolver, pa ću poći za vama kao jagnje.

U redu, doneću vam ga. U kolima je.

Sišao sam do automobila i uzeo revolver. U hodu ga malo zagle

• ^a glatkoj stranici revolvera ispod osigurača primećivala se ogre 'tina, kao mali krst. Izvadih šaržer. Bio je pun - svih deset metaka. adih ih i stavih u džep. Nije mogla sebi ništa uraditi praznim revol fom. U kuhinji uzeh tašnu sa krila i otvorih. Okrenuo sam ručicu re 'era prema sebi, tako da nije mogla primetiti da je šaržer prazan. Spu revolver u tašnu, zatvorih je, pa joj je vratih na križo. Bila je zado- voljna.

Piter Čim_

Sve vreme puta Esmeralda nij'e progovarala. Sedela j'e napred i samo j'e gledala ispred sebe. Pogled joj j'e bio prazan, oči umorne.

Bilo je skoro pet sati kad smo stigli u ulicu Elem. Glavna sestra, vrlo ljubazna žena, reče mi da se Kvinsli javljao telefonom i da već znaju šta treba da rade. Doktor j'e javio da će i sam svratiti rečeras da j'e pogleda.

Pozdravio sam Esmeraldu dok smo stajali u holu i čekali lift. Iz- gledala j'e umorna i utučena kao smrt... Jedva je zadržavala suze.

- Vi niste rfavi, O'Hara. Svidate mi se. Pokušala je da se osmeh-ne...

- Vi ste moj najdraži privatni detektiv. Stvarno mi se dopadate, O'Hara... Karil O'Hara... sa rasečenom usnom.

Odveli su je liftom. Nij'e mi smetalo sve ovo što j'e rekla. Odvezao sam gospodu Melender natrag. Popih opet viski sa Džo-om, a zatim podoh do hotela. Ostavio sam auto u garaži i rekao mom-ku da napuni rezervoar i proveru gume.

Popeh se u svoju sobu. Navukao kućni ogrtač i zamolih portira da

me probudi u osam sati.

Bio sam umoran, sve mi j'e bilo dojadilo. Ali, bar sam se Esme-ralde oslobodio.

Počeh da razmišljam o gospodi Ajvori. Setih se šta mi j'e Esme-ralda rekla o njoj. Zapitah se samo da li sam pogrešio sa gospodom Ajvori. Pretpostavimo da j'esam... Pa... šta onda? Zavukoh se u krevet i zaspah.

II

Probudilo me je zvonjenj'e telefona. Pogledah na ručni sat, pa naručih dupli martini da mi se donese u sobu. Onda popuših cigaretu. Osvežih se malo hladnom vodom, i zatim oonih «vc'

hra bez muzike

69

sam se bolje dok nisam počeo da mislira o Rikou. Tada zaključih da mi je samo jedna stvar preostala da uradim.

Sišao sam do restorana i večerao. Usput sam uzeo paketić koji je Blui Stivens ostavio za mene - tek napravljene ključeve Pelovog biroa. Spojio sam ih sa svojim svežnjem i dodao još i ključ od Esmeraldinog stana.

Posle večere odvezoh se do trga Montekat. Parkirao sam kola u susjednoj ulici. Osmotrih malo kuću broj 18. To je bio lep stambeni blok. Ulazna vrata su bila nezaključana. Portira, iako su ga imali, nije bilo unaokolo. Pronadoh stan broj 6 na prvom spratu i udoh unutra.

Navukoh zavese na prozorima, upalih svetlo i dobro ga pregledah. Stan je bio vrlo lep.

Sastojao se iz salona, male sobe koja je iz-gleda upotrebljavana kao radna, spavaća, i dobro

opremljenog kupatila. Na drugom kraju uskog hodnika bila je kuhinja, devojačka soba i još jedno kupatilo. Moglo se odmah primetiti da kuhinja i devojačka soba nisu dugo upotrebljavane.

Vratih se do glavnih prostorija. U radnoj sobi, na stolu u uglu, veliki koverat naslonjen na upijač na stolu privuče moju pažnju. Bio je zatvoren i adresiran na Esmeraldu. Otvorih ga i izvadih cedulju. Na komadu plave hartije pisalo je:

..Moja dražesna, nesrećna, Esmeralda,

Kako si? Onako kako se može očekivati u ovoj situaciji, verujem.. jadna mala... „Zar polje može biti crveno bez makova?"

Mila, zaključio sam da su mi stvari kako sad stoje dosadile. Osim toga, Čeznem za Bahamskim ostndma, vrelim suncem, plavim nebom, morem i divnom, živahnom ženom, koja tamo živi i koja nije baš nezainteresovana za Aleksisa!

Tako ćeš dobiti ono što si želela, ako budeš razumna. Moraćeš doći večeras u vilu „Krosvejs“, samo ne kasnije od deset. U pola dva Piter Čini

Naći ćeš me spremnog. Videćeš da u postojećoj situaciji i ja mo-gu biti vrlo razuman,

Do večeras... Aleksis."

Cedulju sa kovertom strpah u džep. U salonu nadoh još malo har-tije. Učini mi se da je Aleksis bio u stanu, pošto su Melenderovi oti-šli. Došao je da se vidi sa Esmeraldom, nij'e j'e našao i ostavio joj je ceduljicu. Ceduljicu j'e napisao na stolu u salonu. Tamo j'e stajao čist list upijaćeg papira. Podigoh ga i pogledah prema ogledalu na zidu. Bio sam u stanju da odgonetnem da je pored cedulje Esmeraldi, napisao još jednu pre toga, jer su se slova drugog pisma primećivala preko slova onog prvog. Mogao sam da dešifrujem nekoliko reči... „Kro-svejs"... dvanaest časova... kasnij'e."

Pitao sam se ko li je ta osoba. Verovatno se radilo o drugom sa-stanku. Pisao j'e Esmeraldi da j'e zauzet u pola dvanaest. Drugi sasta-nak j'e zakazao za dvanaest, imao j'e dosta wemena da se otarasi Esmeralde do tada. Pametno j'e bilo ostaviti pola sata rezerve. Nima-lo neuobičajen način, kao što svi znamo. Tumarao sam malo po stanu. Pomislih da bih mogao pronaći još nešto, ali nisam video ništa što bi me interesovalo. Stan j'e imao iz-gled zapuštenosti, što j'e odudaralo od finog nameštaja i ostalog u nje-mu. Zaključih da j'e Esmeralda vodila računa o stanu sama, ili, bolj'e rečeno, nij'e ni rodila računa. Izlazeći, nisam sreo nikoga na stepenicama. Zapalih cigaretu, pa krenuh kolima prema Pelovom birou. Parkirao sam ih nekih stotinjak metara dalj'e, a ostatak sam prešao peške.

Ulica je bila tiha i pusta. Ulazna vrata sam otvorio većim klju-čem. Popeh se uz stepenice do \rwri>i™;~ ; \ora bez muzike

71

]Ovoj kancelariji behu zaključana. Spustih zastore na prozorima, upa-lih svetlo i dadoh se na posao. Pel je sve prwatne stvari držao kod

sebe. Znao sam njegov si-stem Imao je specijalne dnevnik
napravljene po njegovoj narudžbini sa abecedom na kraju. Njih je
upotrebljavao za poverljive sastanke i plaćanja koja nisu smela da
prođu redovno kroz računске knjige, jer bi ovi posebni upisi mogli
otkriti krajnje poverljive podatke o nekim stvarima njegovom osoblju.
Posle dvadeset minuta rada na ladici, uspeh da je otvorim. Izva-
dih dnevnik i pregledah ih, počinjući sa tekućom godinom. Pod slo-
vima „1" i „R" nije bilo ništa zavedeno. Potražih u dnevniku prethod-
nu go'dinu 1945. Pod indeksom „R" nadoh ime „Gospoda Aleksis
(Leonora) Riko, rođena Ajvori, datum 12. septembar 1945". Okrenuh
stranicu sa 12. septembrom i nadoh: „Gospoda Aleksis Riko (Ajvori)
od Stejnhersta, Vič Kros, Saseks. Nerešena brakorazvodna parnica.
Muževljeva adresa: Čilverton Arms, Peta avenija, Njujork. Advokat:
Hiram C. Mezling. Merik stanovi, Njujork. Isplaćena gotovina kao
akontacija advokatu, 1.500 funti sterlinga".

Sa ovim se beleška završavala. Znači, gospoda Ajvori je bila kod
Pela još septembra 1945. godine. Platila mu je u gotovom kao hono-
rar 1.500 funti. Sasvim u dnu fioke ležao je jedan adresar. Prelistah
ga i prolazeći preko slova „B" spazih ime Birk. Setih se Birka.
Napustio je Pela još 1946. i otišao da radi za

Transkontinentalnu agen-ciju u Medoks ulici. Prema knjizi stanovao
je u Albani ulici br. 17. Broj telefona mu je bio Albani 98756.

Shvatio sam iz zapisa da je gospoda Riko dolazila kod Pela tri do
četiri meseca pošto je napustila Rikoa u Americi. Tada se još uvek
zvala Riko i, znači, nije bila još razvedena. To je bilo pre nego što je
Birk napustio Pelov biro. Znao sam da je Birk bio dobar operati-
vac. Pel je žalio što ga je izgubio. Pomislilih da bi Birk mogao znati

Zapisah ono što sam mislio da mi može zatrebati i ostavih
knji-ge na svoj'e mesto.

Ponovo zaključah fioke. Izidoh i zaključah ulazna vrata. U kolima
počeh da razmišljam.

Pogledah na sat. Bilo je jedanaest časova.

Upalih motor i odve-zoh se do pošte na Carling kros trgu, koja je bila
otvorena cele noći. Poslah telegram sledeće sadržine:

„Kalej Feris. Feris istraživački biro 22. ulica, 176. Njujork.

Dostavi odmah sve raspoložive podatke o Aleksisu Rikou i nje-
govom društvu. Takode o gospodi Riko rođenoj Leonora Ajvori uda-

toj u Njujorku između juna i januara 1945. Brakorazvodna parnica Ajvori - Riko otpočela približno oko tri-četiri meseca posle udaje. Naplati najviši honorar, ali požuri. Srećno! Odgovori, Karil O'Hara, ho-tel Malinson, London, Engleska." Pošto sam uputio telegram, otišao sam do Notinghil gejta. Brzo pronadoh kuću Sadoa i zazvonih. Odavno ga nisam bio video. Plašio sam se da se nije odselio. No, nije trebalo da brinem. Lično mi je otvorio vrata. Stajao je gledajući u mene, sa naboranim licem. Pokloni se.

- Pozdravljam, O'Hara - reče mi na japanskom...

- Pozdravljam te, Sado, odgovorih mu na istom jeziku i uzvratih naklon.

Obojica se nasmejasmu. Udoh za njim u kuću. Sado je bio dobar momak, Japanac, sa svim vrlinama svoje rase i bez poroka. Ukoliko ih je i imao, nisu bili primetni. Za vreme rata valjano je obavljao poslove za Britansku obaveštajnu službu u Japa-nu. Kad kažem valjano, onda i mislim tako. Da su ga Japanci uhvatili, živa bi ga odrali.

Udosmo u njegovu trpezariju. Bila j'e to mešavina ukusa istoka i zapada, sa nešto malo američkog. On se nije bio ništa promenio. Imao je mršavo. osnšpnn cmo/to K~~ '••

pogled uvek oboren. Opuštene, snažne ruke džudiste. Vitko i gipko te-lo čoveka koji bi se dva dana hranio sa pregršt pirinča.

- Sado, sinoć mi moje znanje džudoa nije pomoglo. Natrčao sam na jednog majstora sa crnim pojasem desetog reda. Nisam mogao ope peliti.

On me pogleda ozbiljno.

- Zašto, O'Hara?

Rekoh mu kako mi je Riko zgnječio zglob pre nego što sam sti-gao i da jauknem. Ispričah šta je sve Riko primenio na meni.

- O'Hara, taj čovek je veoma vešt u džudou. Je li neki rdav čovek?

Klimnuh potvrdno glavom.

- Veština džudoa upućuje na izbegavanje napada i tučenje napada u povlačenju. Medutim, protiv zločinaca džudo dozvoljava upotrebu atimija - tajnih udaraca - ali samo u krajnjoj nuždi. Zakunite mi se, O'Hara, vašim precima, ako vas naučim nekim atimi udarcima, da cete ih upotrebiti samo u sukobu sa zločincem.

Zakleoh se japanskom zakletvom.

Pokazao mi je tri atimia. To su bili udarci za napad. Njihova jednostavnost i dejstvo zapanjili su me. Bilo je dvadeset minuta do dvanaest kad sam otišao od Sadoa. Drumovi su bili pusti. Zaključih da ću stići do Mejdnheda za jedan sat. Unapred sam se radovao susretu sa Rikoom.

Bilo mi ga je u neku ruku žao.

III

U Mejdnhed sam stigao u petnaest do jedan. Kad sam izišao n blatnjavi put iza vile „Krosvejs“, pogasih svetla i ostavih kola stot, J

„„„-„^01111 Vamni nre.kn

Piter Čiru

pošljunčane staze, pa-skrenuh između drveća. Zatim predoh čistinom gde sam bio našao Esmeraldu kako pleše sama. Imala je, jadnica, te-žak život. Nekima ide sve od ruke, drugi, za koje mislite da imaju sve, stradaju. Novac nije sve. Esmeralda je imala novca, ali mi se či-nilo da nij'e imala nečeg drugog. Sad je čak ostala i bez novca. Život se surovo obračunao sa njom. Vrata, koj'a smo j'a i ona one večeri upotreбили, bila su otvorena. Ne znam zašto me j'e to iznenadilo, ali očekivao sam da će biti za-ključana. Udoh i vrio tiho ih zatvorih iza sebe. Nisam nij'ednom po-sumnjao da Rikoa neću naći kod kuće. Čak sam pomislio da bih mo-gao zateći i njegovog drugog posetioca, to jest ukoliko sam dobro od-gonetnuo slova na upijaču. To mi ne bi smetalo, zaključih. Situacija bi bila vrlo smešna. Pomisao da ću mu večeras vratiti batine, godila mi je. Sa tri nova trika koja sam naučio od Sadoa, pobediću ga kao od šale.

Ukoliko njegov posetilac bude prisustvovao predstavi, utoliko boljeje. Bio sam sasvim siguran ko bi mogao biti posetilac. I to mi je odgovaralo.

Kad sam se približio salonu, primetih svetlo ispod vrata. Udoh i zastadoh na ulazu.

Riko j'e ležao na divanu, ispred kamina sa grejali-com, sa rukom opuštenom preko naslona divana. Spavao j'e. - Dobro večer, Riko, secxaš li me se? Ja sam O'Hara. Predoh preko sobe. Očekivao sam da će ustati. Kad sam mu pri-šao, znao sam zašto je ostao Ježeći. Bio je mrtav. Prizor nij'e bio pri-jatan. Divan koji se nalazio blizu grejalice bio je pun krvi. Desna ru-ka j'e visila naniže toliko da su

prsti dodirivali tepih. Baš ispod njih ležao je revolver - „kolt 32". Pridoh sasvim blizu i pogledah. Jedna cedulj'a je ležala na podu u blizini revoJvera, ali su dve trećine te osmine tabaka bile sakrivene pod divanom. Izvadih maramicu iz džepa i stavih je preko prstiju. Podigoh cedulju i pročitah sadržinu.

Jerabez muzike

75

„Moja premila ženice,

Znači, ne prihvataš igru. Ali, ja nisam gubio vreme. Razmišljao sam i došao do zaključka da sam sit i tebe i Ajvori, i celog sveta uopšte, a naročito dva-tri lica sa kojima želim da se raspravim na odgovarajući način. Nameravam, da postupim na način koji će vam, nadam se, svima pričiniti dosta neugodnosti. I to ovako..."

Ostavih cedulju gde sam je našao, pa pogledah Rikoa izbliza. To je svakako bilo samoubistvo. Video sam opekotine od baruta, kod ulazne rane. Meso je bilo dosta izgorelo. Revolver je držao vrlo blizu, ako ne baš uz samu slepoočnicu. Primećivalo se kako ga je ispustio iz ruke posle smrti.

Bio sam razočaran. Nisam hteo da Riko tako nestane. Želeo sam da se ja sa njim obračunam za one batine. Posle ovoga neću imati prilike.

Pogledah po sobi. Sa leve strane, u uglu ispred prozora sa spuštenim zavesama, okrenut prema kaminu, nalazio se pisaći sto. Stona lampa je gorela. Pridoh i osmotrih sve to. Na sredini stola ležala je osmina tabaka istog papira na kome je ceduljica o samoubistvu bila napisana. Naliv-pero je bilo otvoreno, sa poklopcem pokraj podmeta-ca za upijač. Podigoh ga maramicom i prevukoh perom preko dlana. Mastilo poteče. Vrh pera nije se još ni osušio sasvim. Upotrebljavano je zadnjih nekoliko sati, jer bi se inače moralo protresti da mastilo opet potekne. Vratih ga na isto mesto.

Stadoh kraj kamina, razmišljajući kako na ovom svetu ipak ima neke pravde ili odmazde, ili kako god to nazvali. Pomislih na Esmе-raldu. Ovo će joj biti draga vest, iako je to neprijatan svršetak za Ri-koa. Tu više nije bilo posla za mene. Ne znam zašto, ali stojeći i gle

bei muzike

77

neki čudan talas tuge, baš zato što više nisam imao šta ovde da radim.

Zapalio cigaretu i ostavio šešir koji sam bio bacio na stolicu kad sam ulazio u sobu. Zatim napustio ovu prostoriju. Već sam se nalazio u hodniku, kad se nečega prisetih i zastadoh.

U mojoj profesiji se stekne navika mentalnog fotografisanja stvari - brzog dobijanja slike o ljudima i okolini. Stojeći tako u tami, kao da mi je neki glas govorio da postoji nešto što nije bilo na mestu u celoj ovoj stvari. Vratih se u osvetljenu sobu i stadoh kraj vrata, gledajući oko sebe. Onda shvatih o čemu se radi. Divan na kome je Riko ležao stajao je suviše blizu grejalice. Učinilo mi se nešto nelogično. Dok sam klečeći posmatrao Rikoa, osetih da mi grejalica peče noge. Kad je izvršio samoubistvo, Riko je ležao na tom divanu. Bilo bi tu prevruće čak i za samobicu. Ponovo pridoh kaminu. Svatih da je neko posle njegove smrti primakao divan bliže grejalici. Zašto? Bio je samo jedan razlog za to koji mi je mogao pasti na pamet. Nameštena ovako, toplina grejalice je usporila kočenje leša. Nijedan lekar pri takvoj toplini neće biti u stanju da tačno odredi vreme smrti. Znači, Riko nije izvršio samoubistvo. Neko ga je ubio. Za trenu-tak se setih drugog posetioca - lica sa kojim je on trebao da se sastane u dvanaest časova. Bilo je suviše kasno da taj sad stigne ako već dotle nije. Časovnik je pokazivao da je deset minuta prošlo jedan. Mogao sam da radim bez mnogo žurbe. Odoh do kola držeći se senki da me, ukoliko bi neko naišao, ne bi spazio, mada je to u ovo doba bilo malo verovatno. Uzeh iz kola baterijsku lampu, pa se vratih u kuću. Podoh da pretražujem ostale prostorije ne svraćajući u sobu gde je ležao Riko. Otpočeo sam sa sobama na spratu, jer sam pretpostavio da je Riko, ako je živeo sam, upotrebljavao samnčniwo/.. ~ljesam, dakle, pažnju na spavaću sobu. Našao sam je lako, jer je i tu grejalica gorela.

Zaveses su bile spuštene i ja upalio svetlo. Sobu pretražio temeljeito, ali ne nadoh ništa značajno. Fioka stola postavljenog uz zid preko puta kreveta bila je nezaključana. Unutra je stajao pasoš Rikoa, pisao koje je potpisala neka žena i koje je bilo upućeno iz Nasua, sa Bahamskih ostrva, kao i njegove avionske karte sa datumom sledećeg dana. Znači, nije bila laž ono što je napisao na ceduljici Esmeraldi. Nameravao je da otputuje na Baharska ostrva. Ovo je

učinilo da pret-postavka o samoubistvu postane još manje moguća. Sad sam bio si-guran da je ubijen. Gledajući pasoš, pismo i karte dodoh na jednu ide-ju. Nisam bio sasvim siguran, ali je to ipak moglo biti istina. Strpah sve u unutrašnji džep. Stavih maramicu preko prstiju i ugasih grejali-cu. Tako sam uradio i sa prekidačem za svetlo. Onda se vratih u sa-lon. Riko je bio ubijen, a neko je sve tako namestio da izgleda kao da se radi o samoubisWu. Riko je i sam doprineo tom planu, nena-merno, ali uspešno. Zaokupi me puno ideja. Sagnuh se, pomerih s mukom divan oko pola metra dalje od grejalice i postavih ga u nor-malan položaj.

Onda se spustih na ruke i kolena, tako da sam mogao da pogle-dam uzduž po podu. Ispod ivice tepiha koja je bila sakrivena divanom dok se nalazio uz grejalicu, primetih praznu čauru. Podigoh je i po-mirisah. Bila je to čaura od metka za automatski „kolt 32". Stavih je u džep. Sad su moji otisci bili na njoj.

Izvadih viski iz ormara i počastih se pićem. Čašu i flašu držao sam maramicom. Pošto sam ispio, stavih šešir i izidoh.

Sa zadnjeg ulaza uputih se preko čistine. Mogao sam poći ili stazom na kojoj sam već stajao ili jednom širom koja je vodila od spo

78

Piter Cini

piju. Mesec je sijao. Koračao sam lagano. U blizini proplanka zaka-ćih nogom neki predmet.

Bio je to automatski revolver - „kolt 32". Zaklonih ga kaputom i upalih lampu. Revolver je bio Esmeraldin. Primetio sam isti krst na dršci koji sam video na njemu danas posle podne.

Spustih ga u džep, pa nastavih put. Stalno sam gledao u zemlju ne bih li primetio još nešto što je možda ispalo nekome. Nisam na-šao ništa. Kad stigoh do mesta gde se staza odvaja od pošljunčanog puta, podoh pokraj travnjaka. Ono što ugledah bilo je sasvim jasno na mesečini.

Na putu su se ocrtavala dva jasna traga automobilskih guma. Pro-veo sam dosta vremena bauljajući po travi i putu dok nisam stvorio siguran zaključak. Jedna su kola dovežena do garaže, a kasnije vraće-na na rikverc. Tragovi drugih, manjih kola su se ukrštali sa tragovima prethodnih. Otisci prvih kola bili su pravilni. Mislim da su bile gume marke „dunlop". Znaci drugih kola su se dobro izdvajali.

Tri točka su imala prilično male gume sa vertikalnim gazištem, ali četvrta, zadnja guma je bila dosta čudna. Imala je pravilno gazište sa is-pupčenjima u obliku romba svuda okolo.

Vratih se do salona i poslužih ponovo pićem, upotrebljavajući istu tehniku sa flašom i čašom kao i malopre. Sedoh u fotelju nedaleko od pokojnog, neoplakanog Rikoa i dadoh se pošteno na razmišljanje. Mora da sam tako ostao oko četvrt časa. Na kraju sam zaključio da znam onoliko koliko sam želeo. Ono što nisam znao mogao sam da nagadam. Morao sam da preduzmem nešto u vezi sa tim.

Izidoh napolje do garaže. Vrata na garaži bila su otvorena. Udoh, upalih baterijsku lampu i počeh da radim.

Pre svega, izvadih iz džepa praznu čauru koju sam bio našao is-pod tepiha u salonu, čauru od metka koji je dovršio Rikoa. Postavih je uspravno i udarih po otvorenom kraju Hiučem za zavrtnjeve, koji T, rpvnlvera e pucano neua[^]iu.

[^]enih maramicom. Pominsah cev Izn*d* Služea se noktima izvad, h sarzer iz

set metaka, a sada je u njemu b [^] [^]

.aržera, pa imd.h perorez , da[^]> se [^]

me iz čaura, stmh A « dzep a ond zavrnuh, udanma 1Stog kljuca.

Prazne sam palcem i prstima, tako da os,^{^^} zajedno vratih u revolver. T ga. opo Esmetaldi, baratao sam njim, tako da e [^]U

saka ispod otisaka lica koje ga je posle toga ru će biti samo jedni otisci, i to moji. [^] [^] ispred Ugasih svetlo , vrat, h e u salon[^]La tepiha i fiji sam otvor malo slup.o da odgov[^]a [^].

Esmerald.nog revolvera, stav.h na sam[^]u[^] [^] ge[^] nadena, ako neko bude tražio. Zatim

pogledah R,koa poslednji put i izidoh

. gumuh

Uputih se prema proplanku. Esm ald.

^{^^}

nogom u žbunje gde sam ga ramje , ao. _«' motor

na da se pronade. Izidoh [^]JS[^]1[^] šta 1 sve urai krenuh prer[^]aa Londonu. U mislima s

di^{o'} Mogao sam napra[^]m neku grešku, ali 5ini mi se da nisam.

IV

oa *p.

deve

^ •

tvo \ ^ ^ a ^

^ ^ ^ m' V Radio

^ Onda sve Zaustavih kola kraj telefonske nog zapadnog druma. Na mom satu je c potražih broj i pozvah oporavilište u uhci

•

- Izvinite što vam dosadujem ovako kasno, ali imam hitnu poru-ku za gospodu Riko. Da li biste joj je mogli predati izjutra.

- Ko j'e na telefonu, molim vas? - začu se glas sa druge strane,

- Ovde O'Hara, danas posle podne doveo sam tamo gospodu Ri-ko.

- Ah, gospodin O'Hara... - odgovori dežurna sestra. Vrlo mi je žao što moram da vam kažem, ali gospoda Riko nije ovde. Otišla je noćas - mislimo oko deset časova.

Dadoh glasu začuden prizvuk:

- Sta!... Otišla? Ali zašto... ne razumem,

- Ni mi - reče ona. - Mora da se iskrala dok joj j'e dežurna ses-tra pripremala čaj. To nas je tako uznemirilo.

- Jeste li nešto preduzeli?

- Šta smo mogli da radimo - odgovori ona. - Glavna sestra je telefonirala doktoru Kvinsliju i obavestila ga.

- Da li ju j'e doktor Kvinsli video pre nego što j'e otišla?

- Pa, da. Dolazio je oko osam sati i pregledao gospodu. Bio je vrlo zadovoljan. Dugo je sa njom razgovarao i otišao je mnogo zadovoljniji. Takav nj'en odlazak nas j'e sve uzbudio. Znete, njoj uopšte ni-j'e dobro. To nas vrlo zabrinjava.

- Hvala vam, sestro. Stupiću u vezu sa doktorom Kvinslijem. Spustih slušalicu i izidoh iz govornice. Ulazeći u kola pomislih: - To li j'e to. Pošto nisam mogao ništa više da uradim, odvezoh se u Hotel Malinson na spavanj'e.

Glava III

SREDA - VRHUNAC

!

Probudio sam se u devet sati i doručkovao. Odmah sam telefoni-rao Birku, iskoristivši broj koji sam našao u Pelovim knjigama. On je taman bio krenuo na posao. Zakazao sam mu da zajedno ručamo kod „Premijera" u jedan sat, u ulici Albemarl.

Jutro sam proveo u tihom zelenom salonu hotela. Razgledao sam časopise i dosta razmišljao. Donekle sam sredio stvari u glavi.

Kad sam stigao kod „Premijera“, Birk je već sedeo na visokoj stolici u baru. Bio je to čovek od četrdeset pet godina, najamnik u detektivskom poslu koji se sve do svjke tridesete godine borio za ono-ga ko mu plati. Sada je imao stalno zaposlenje u agenciji „Transkontinental“. Kada je radio za Pela, 1945. godine, bio je takode slobodan i radio je samo kad mu je trebalo novca. Birk je bio oštrouman čo-vek, sa dobrom prošlošću i pouzdan.

Ručali smo, a zatim, na moj predlog, otišli na kafu u jednu tihu kafanu u Ridžent ulici. Birk nije ništa pitao. Znao je kad sam ga pozvao telefonom da nisam imao nameru da se interesujem za njegovo zdravlje. Čekao je da ja govorim.

Dok smo pili kafu, gurnuh mu preko stola dve novčanice od po pet funti. On ih presavi i stavi u džep.

- Znači, ovo je posao, O'Hara? - reče praveći grimasu. Prema lovi izgleda da je dobar posao. Da li je ovo samo mali predujam?

hra bez muzike

83

- Samo nekoliko pitanja. Odgovori su jednostavni. Meni nisu sku-pi za deset funti.

- Zavisi koliko će vam koristiti. Da vidimo, nastavite.

- Radili ste na nekim poslovima za Pela oktobra, novembra i decembra 1945. i januara 1946. godine. Ja sam za njega obavio neke stvari krajem 1945. Tada smo se negde i sreli. Je li tako?

Potvrdio je klimanjem glavom.

- Šta mislite o Pelu? On slegnu ramenima.

- Mislim da je vrlo pronicljiv. Više misli na novac nego na po-sao. Pokušava da zakida ne samo strankama nego i svome osoblju. Podao je to čovek.

- Zašto - upitah. - Zar nije zaradivao dobro?

- Zaradivao je dosta novca, ali mu je uvek bilo malo odgovo-ri Birk. - Lud je za parama. Sećam ga se, kad bi mu zapao neki do-bar posao, znao je da digne grdnu lovu kao honorar za usluge, jer j'e klijentima prikazivao velike izdatke. Bio je pohlepan na novac.

- Da li ste ikad čuli za gospodu Ajvori?

- Sigurno.

I čuo i video je. To je bila žena koja je imala sve. Divno parče. Silan novac.

- Šta j'e htela od Pela?

- Vrag bi znao - reče ravnodušno. - Znao je kako je nepoverljiv prema svima kad se radi o poslu koji sam vodi. Video sam je jednom ili dva puta, sredinom ili krajem 1945. Malo pre nego što je Pel otišao u Ameriku zbog nekog slučaja. Mislim da je ostao tamo nekoli-ko meseci. Otišao je odmah pošto sam ja prestao da radim za njega. Meni je svega već bilo dosta. Davao mi je najgore poslove koje on nije želeo da vodi. Slabo je plaćao, a sam je dizao dobre pare. Tako sam se oprostio od njega i zaposlio kod ove agencije kao stalni službenik.

r_ 'i i

- Hvala vam, Birk, sad idem.

- Znači ovo što sam vam rekao, vredelo je deset funti! Mogu li još nešto da uradim za vas?

Odgovorih da je ovo dovoljno. Onda se pozdravismo. Odvezao sam se do oporavilišta i razgovarao sa glavnom sestrom. Bila je zabrinuta zbog Esmeralde. Nije bila naučila na takve stvari. Oporavilišta žive tiho i ne vole pacijente koji dolaze i odlaze kad hoće. Naročito kad su u pitanju uživaoci droga.

Sve mi je ispričala. Bila je govorljiva, jer joj je sigurno Kvinsli rekao da radim za Esmeraldine rodake.

- Pošto ste vi otišli juče posle podne, gospodine O'Hara, videla sam gospodu Riko. Smestili smo je u lepu sobu na drugom spratu. Znali smo šta treba da radimo, jer je i ranije bila naš pacijent. Nije joj najpre bilo dobro, ali nam se učinilo da joj je kasnije bilo mnogo bolje. Puls je bio ravnomerniji, a ona raspoloženija. Videlo se da je nastojala da učini sve što je bilo do nje.

- Doktor Kvinsli je došao da je pregleda u osam časova

- nastavila je. - Mislim da je nameravao da joj prepíše oslabljenu dozu droge barbiturik. Ona je odbila da je uzme i rekla da joj je onakav život dojadio i da će pokušati da se pribere.

- Čini mi se da joj je doktor verovao. Razgovarao je dugo sa njom i ostavio joj neke tablete za

uspavljivanje, mada je bila vrlo is-crpljena i sigurno bi zaspala. Obećao je da će doći ponovo izjutra i da će joj prepisati slabiju dozu heroina ako se bude rdavo osećala. Mislim da je nastojao, što je više mogao, da ne pribegava drogama.

Posle njegovog odlaska izgledalo je da se primirila. Dežurna se-stra mi je rekla da je gospoda Esmeralda pospana i da će verovatno zaspati. Rekla sam izgledalo je, jer je iskoristila neku priliku da nade i obuče svoje haljine i da navuče preko njih spavaćicu. Sestra ju je pet obišla u deset časova. Jedan minut posle toga zvonila je i zamošom vode, zatražila j'e malo čaja. Znala je da će sestra morati da ide u sobu za posluđu, na kraju hodnika, da napravi čaj. Dok j'e ona bi-la time zauzeta, gospoda Riko je obukla i ostatak svoje garderobe i iskrala se napolje. Na žalost, zbog nedostatka osoblja nemamo noćnog portira.

- Tako - rekoh - otišla je pet do šest minuta posle deset?

- Da, otprilike tada - reče glavna sestra. - To je vrlo neugodna stvar. Čim sam izveštena, javila sam doktoru Kvinsliju telefonom. Naravno, on nije mogao ništa da uradi. Da li ćete vi biti u stanju da je pronadete, gospodine O'Hara?

- Nadam se - odgovorih. U sebi sam se pitao zašto misli da ću otpočeti da tražim Esmeraldu. Njoj rekoh da upravo idem da potražim doktora Kvinslij'a. U kolima sam malo sedeo razmišljajući, a onda krenuh u pravcu Pelovog biroa. Parkirao sam kola malo dalj'e, pa šetajući polagano, po-tražih nj'egova. Bila su na svom uobičaj'enom mestu. Zagledah dobro levu zadnju gumu. Razlikovala se od ostalih. Bila j'e dosta nova i ima-la j'e gazište sa ispupčenjima u obliku romba. Sad sam znao da su tragovi guma koj'e sam zapazio kod vile „Krosvejs" bili od ovih kola, a pošto su bili gornji, značilo j'e da je tamo bio poslednji. Neko je dolazio kolima ranije i otišao, a onda je Pel stigao. Ovo mi je već nešto značilo.

Podoh kolima do trga Montekat i kad stigoh, zazvonih na ulazu. Uskoro se pojavi odnekuda odozdo portir, sredovečan čovek, sede ko-se, inteligentna lica i bez j'edne ruke. Zaključih da mora biti veteran iz I svetskog rata.

- Ja sam privatni detektiv. Zovem se O'Hara - rekoh. Pokuša-vam da pronadem gospodu Riko. Sinoć je izišla iz oporavilišta i išče-zla. Veoma j'e bolesna i ne bi smela biti napolju. Znate li nešto o to-me?

ra bez muzike

85

- Da, gospodine. Dolazila je ovamo sinoć. Govorio sam sa njom i meni se učinila vrlo bolesna. Nije rekla ni reči kuda će. Ona...

- Kad je bila ovde - upitah.

- Moglo je biti deset i četvrt - reče portir. - Nije mogla da ude u stan. Rekla je da je izgubila ključeve. Otvorio sam joj vrata svojitn ključem. Izgledala je uzbudena i čudna.

- Šta se onda desilo - upitah dalje.

- Dao sam joj telefonsku poruku, koju sam primio nekoliko mi-nuta pre nego što je došla ovamo. Izvadih novčanik i dadoh mu jednu funtu.

- Kakvu poruku?

- Poruku koju sam dobio od gospodina Rikoa. Pozvao me je telefonom. Zvao je mene, jer se niko nije javio iz stana. Rekao je da očekuje gospodu Riko u deset sati i da je ostavio cedulju za nju u stanu danas posle podne. Odgovorio sam mu da ona nije dolazila i zato joj nisam mogao predati poruku.

- Sta je rekao na to? - upitah ga.

Učinio mi se nekako zbunjen - reče portir. U stvari, izgledao je Ljut. Rekao je: „0h,... u redu... ukoliko je vidite noćas, možete reći da ću joj pisati. Dobiće moje pismo sutra. Nadam se da će joj se dopa-sti".

- Sta se dogodilo kad ste to rekli gospodi Riko?

- Zastala je u holu, zureći u mene. Izgledala je, ovaj... glupo, ako shvatate šta hoću da kažem. Zamolila je da odem do garaže Lin u bli-zini, iznajmim za nju odmah jedna kola i pribavim joj malo viskija.

- Dobili ste kola?

- Bila su tu za nekoliko minuta. Otišao sam gore da joj kažem i odnesem pola flaše viskija koju sam našao za nju. Vrata od stana bila su otvorena. Čuo sam kako otvara i zatvara fioke u spavaćoj sobi i psuje kad nije mogla lako da ih otvori. Predao sam joj viski. Za86

Piter

ljem

a kasnije ni centralu. Kad sam ponudio da ja pokušam, odgovorila je da ne treba i da nije važno.

- Je li izgledala malo bolje?

- Da, gospodine. Iznenadila me je promena nabolje. Bila je mno-go

življa. Ruke joj nisu onako drhtale kao kada je došla ovamo.

- Pa onda?

- Sišao sam da kažem šoferu da sačeka. Posle pet minuta poja-vila se i ona. Odvezla se kolima. Nije ostavila nikakvu poruku. Nije rekla ni kuda ide. Dadoh mu još jednu funtu.

- Želeo bih da malo pogledam stan - dodadoh. On malo razmisli, pa pristade. Pošao sam za njim uza stepenice. Stan je otvorio svojim ključem.

- Bolje da vi odete dole i malo pričekate u holu. Mogu naići de-tektivi iz Skotland jarda. Dovedite ih ovamo kad dodu.

Morao sam da se ovim poslužim. Znao sam da me drukčije ne bi ostavio samog u stanu. Ali, zadovoljan ovim, otišao je.

Brzo sam pregledao salon. Činilo se kao da je Esmeralda razba-cala stvari po sobi. Možda je tražila onu cedulju od Rikoa što sam je ja bio uzeo. Telefon je bio pomeren. Stavih ga na svoje mesto. Onda se vratih u spavaću sobu. Tražio sam po sobi fioku koja se teško otvara, fioku koja je naterala Esmeraldu da opsuje. Našao sam je. To je bila jedna od gornjih fioka na toaletnom sto-čiću. Saputao sam joj lepe reči dok sam je otvorio. Unutra sam našao sve što sam želeo. Prazna ampula heroína i jedan špric. Bilo je i nekoliko ženskih sitnica. Zatim šaržer sa svih deset metaka za „kolt 32" u maloj kartonskoj kutiji, koja je mogla primiti tri šaržera.

Mislim da mi je bila jasna stvar sa ta tri šaržera. Jedan sam ja uzeo iz revolvera pre nego što sam joj ga vratio prethodnog dana. Drugi je ona stavila u revolver kad ga je ponovo napunila pri povrat

e-»,še, S.e m f

nje

' Polu,ramu flj. .iskija nadoh

w,

je

»ila Ea u uta. Ł»oril> je

fbn.Zatm, se .ratila » salon i malo pov*a iz

Još so mi u »5ima njene rcči koje »' je tekla u v,l. ..Kros.ejs ,

"

da 0 .jen^u na .*»«£•

o njemu kad nisam sa njim... kako da ga

.

vrh flaše. Na njemu se primetio trag ruža za usne. su žene proklete. Nju »*** viti da stave ruž. Čak i kad bi imale na Umu o bila namerila.

.;in

Obrisah grlić flaše i potegnuh malo. Odmah mi je bilo zZrih vrata od stana i s^doh u hol. Portir me je cekao. Kadl poslednji put videli gospodu Riko? - os.m prosle vecen.

, gospodine. prOŠli ponedel-p. iMamř.ila le da 101 odnesu u lorabez muike

sobu sendviče u devet sati, jer je išla na neku koktelpartiju i nije imala vremena za večeru. Mislim da je imala neku posetu posle devet sa-ti - pre nego što je izišla.

- Ko je bio kod nje?

- Ne znam - reče. Bio sam u sobi pošto je izišla da donesem poslužavnik. Izišla je oko deset sati i rekla da će se vratiti pre nego što ode na koktel. Primetio sam na poslužavniku dve čaše. Neko joj je pravio društvo u piću.

- Znate li ko je to bio?

- Ljudi dolaze i odlaze. Ranije smo na ulazu imali portira koji nikad nije napuštao svoje mesto. Ne bih znao ko je to bio.

- Da li ste je videli kad se vratila - pre nego što je otišla na taj koktel?

- Da - reče portir - izašla je samo na pola sata. Za to vreme sam, pri prolazu u suteran, našao jedan paketić koji je neko ostavio za nju...

- Kako je izgledao paket - prekidoh ga. - Je li bio adresiran?

- Mala kartonska kutija - dvadeset sa deset centimetara, otprili-ke. Adresa je bila otkucana na mašini, na jednoj etiketi. Odneo sam ga u stan i predao njoj kad j'e došla. Tada je čudno izgledala... gore nego ikada...

- I, onda je otišla na koktel?

- Da, gospodine - reče portir. - Mislim oko deset minuta kasni-je. Nisam je više video do sinoć...

- Hvala... - rekoh. - Telefonirao sam Skotland jardu. Detektivi neće večeras dolaziti.

- Hvala vam, gospodine. Nadam se da ćete naći gospodu Riko. Uvek je bila tako dobra prema meni. Svi je vole. Verujem da će joj biti dobro.

- Biće joj dobro, nadam se - rekoh.

II

Kolima sam se odvezao do hotela Malinson. Ostavio sam ih u garaži i u malom baru hotela popio dva viskija sa sodom. Bar je bio pun sveta koji se, činilo mi se, prijatno zabavljao.

Posle kraćeg vremena otišao sam u svoju sobu i istuširao se to-plom vodom. Onda se zavalih na krevet i zapalih cigaretu.

Što se tiče Esmeralde, stvari nisu stajale dobro. Koliko sam mogao da vidim, ona je bila od onih osoba koje nemaju mnogo pameti, vole romantične priče i nikad ne sazru. Čini mi se da je jedina greška koju je napravila u životu, bila njena udaja za Rikoa. Učinila je to iz ljubavi. Mislila je da je divan momak i da joj je on sve na svetu.

No, za sve to se može osuditi. I mnogo pametnija i snažnija osoba mogla je slično postupiti. U stvari, mnogo pametnija i snažnija osoba je i postupila tako. To je bila gospoda Ajvori, koju je, iako nije bila budala, Riko ipak privukao. Mislila je da je toliko dobar da se može udati za njega. Kad je nju mogao da zaslepi, šta je onda ostalo Esmeraldi. Zamislih je onakvu kakvu sam je video poslednji put: slabu, drhtavu kako stoji kraj lifta u oporavilištu, jedva zaustavljajući suze. Mada nisam davao mnogo na sentimentalnost, Esmeraldin slučaj je to donekle pobudio u meni, pa makar i da je ubila Rikoa i da je bila ubica. Jer, mislio sam, iako zakonom ne dozvoljena, neka ubistva su u mojim očima imala opravdanja. Nadao sam se da će i porota ta-ko misliti.

Ustadoh i naručih telefonom da mi pošalju u sobu „Večernje novosti“. Kad sam ih dobio, legoh na krevet i pregledah novine. Ono što sam tražio nadoh na prvoj strani. Pisalo je:

„Bogataš Aleksis Riko naden sa pismom kraj sebe ustreljen da-°as posle podne u vili „Krosvejs“, sa revolverom pokraj sebe. Ubistvo hra bez muzike

91

Veruje se da je Riko čovek stranog porekla i da je došao u Englesku iz Sjedinjenih Država. Zakupio je prošle godine ovu staru, ras-košnu vilu sagrađenu u džordžijanskom stilu.

Gospoda Frampton je zatekla leš na divanu u salonu, jednoj od nekoliko soba koje su korišćene u kući. Revolver je naden na tepihu pred kaminom, sa pismom u blizini, koje je, očevidno, on napisao. Narednik iz policijskog kvarta smatra da j'e Riko izvršio samou-

bistvo. Uvidaj će se izvršiti u subotu". Znači tako je to!

Spustih glavu na jastuk. Zagledah se u tavanicu i uvukoh dim od cigare. Pitao sam se da li će ovo izvući Esmeraldu. Nisam video zašto ne bi. Zavisilo je od toga gde je bila, da li je i koliko pričala. Zaključih da ima izgleda, ali samo izgleda. Pomislih na portira na trgu Montekat i na Kvinslija. Zažalih što sam govorio onako otvoreno sa Kvinslijem. Ali, možda će sve biti u redu.

Telefon zazvoni. To je bila devojka sa centrale. Rekla je veselo: - Ima telegram za vas, gospodine O'Hara. Hoću li vam ga po-slati gore?

Zamolih je da to odmah uradi. Obuze me neko neobjašnjivo uzbuđenje. Feris je radio brzo. Dečak donese telegram. Uzeh koverat od njega i dadoh mu šiling. Otvorih koverat. Bio je stvarno od Ferisa. Glasio je:

„Leonora Ajvori udala se za Aleksisa Rikoa, Kvins Kaunti, država Njujork 5. maj'a 1945. godine stop Žena pokrenula brakorazvodnu parnicu prvog avgusta u vezi sa tužbom i poziv usledio Rikou desetog avgusta postupak voden posle toga nema podataka da j'e nešto rešeno ili da j'e molba odbijena stop Kontaktirao advokata Mezlinga i Firnsa uverio se da su dobili nalog da prekinu vodenje postupka stop podaci o Rikou sumnjivi dve optužbe za ucene jedna u državi Nju-jork jedna u Illinoisu obe obustavljene posle pokretanja postupka tuži-oci zastrašeni da na>;favp « r,^ <lje..«••:- -

hoda živeo od ucena bogatih udova stop iko nešto saznam odmah ću javiti srećno Kalej Feris.

To li je, znači! Gospoda Ajvori je pokrenula brakorazvodnu parnicu protiv Rikoa prvog avgusta 1945, aliništa dalje nije uradeno. Slučaj je zataškan. Mislim da sam znao odgovor na ovo.

Informacija o Rikou nije me uopšte iznenadila. Sve se poklapalo.

Sad sam morao otpočeti nešto. Došlo je vreme da ponovo razgovaram sa gospodom Ajvori. Skočih sa kreveta. Sedeći u pidžami, raz-mišljao sam o susretu. Zatim se obukoh i sidoh da večemin.

111

Kad su noću drumovt pusti i vreme lepo, onda se lakše razmišlja. Pogled vam na drumu, vozite skoro automatski i spokojno se predajete mislima. Setih se odmora koji nisam iskoristio i prospekta sa slikom hote-la u Torkiu sa pogledom na more i baštom, koji sam

ostavio u fioci pisaćeg stola. Pitao sam se da li ću uopšte uspeti da odem na odmor. Pomisao da odem tamo nije me ostavljala otkako sam došao do tog Prospekta. Izgledalo mi je to tako divno i privlačno. Uvek je nešto is-krslo i sprečilo me. Posao, velika zauzetost ili neka žena.

Obično nisu bile žene u pitanju, jer sam se uvek držao dalje od njih, što ne znači da nisam i mislio o njima. O njima se može avol-ski dosta misliti. One uvek daju podstreka za razne misli. Naročito u m°joj profesiji. U devedeset od sto slučajeva uvek se ispreči neka že-na na putu i izazove nezgode. Onaj koji je rekao „Charchesz la fem-me" nije znao više od polovine svoga zanata, jer nema potrebe da ih tražite. U najnezgodnijem trenutku same se pojavljuju - onda kad im

Drugo, možda sam bio veliki prebirač. Znam zbog čega j'e tako bilo. Kao dugogodišnji detektiv došao sam do uverenja da u većini slučajeva nezgode prave muškarci koji su se zakačili za neku ženu. Neku lepojku. Broj muškaraca kojima su ružne došle glave tako je mali da j'e praktično beznačajan.

Od lepih sam zazirao, a ružne me nisu zanimale i tako nisam imao mnogo muke sa njima. Postojao je još jedan razlog za moju problrjivost. Vrlo jednostavan. Kad čovek zapadne u situaciju u kakvoj sam se j'a nalazio više od tri godine, onda mu mnogo ne padaju na pamet, pošto u poslovi-ma često razbija glavu o njima. Mislim, naravno, na žene za kojima vam oko lako pobegne. Ako nekome zapadne za oko samo jedna, on-da on i misli samo na nju, U takvom slučaju razdvoj'enost čini srca nežnijim. Ali ukoliko se nema neka posebna - kao što je ja nisam imao - onda je muškarac spreman na velike idile. Žene koje su u nekim mojim snovima igrale važne uloge za one tri godine, bile su stvar-no samo snovi. U svakom slučaju ti snovi su bili toliko lepi da bi mogli biti istiniti. Dosta lako sam pronašao kuću. Nalazila se između Vič Krosa i obale. Bilo je to romantično mesto. Velika, ali ne suviše, kuća j'e ima-la neku atmosferu. Ako i unutrašnjost bude kao i spoljašnjost, pomi-slih, onda će slika koju je napravila gospoda Ajvori biti potpuna. Bilo je skoro tačno jedanaest časova kad sam parkirao kola na kraju široke staze i zazvonio na ulazu. Jedan postariji momak, poput sluge sa pozornice, otvori vrata. Rekoh mu da želim da vidim gospo-du Ajvori. Učini mi se prilično zbunj'en.

- Izvinite, gospodine, ali siguran sam da ne želi da primi niko-ga
Rekoh mu da j'e moram videti. On nastavi da se mun

93

- Žao mi je, gospodine, ali to stvarno nije moguće. Gospoda je pošla u SVOJusobu da se odmori.

- Ako hoćete time da kažete da je otišla na spavanje, onda će morati da ustane - dodadoh. - Recite joj da gospodin O'Hara želi da razgovara sa njom, a kad ja kažem da želim, onda mislim da ću to i učiniti. Samojoj to recite. Onda se vratite i sačekajte me ovde. Doći ću za pet minuta.

Izgledao je gotovo uvreden.

- Ali, gospodine...

- Uradite ono što sam vam rekao - rekao oštrim tonom. Mora da sam izgledao prilično tvrdoglav, jer reče popustljivo:

- Dobro, gospodine... Zatim ode. Učini mi se da ga je sve ovo rastužilo.

Izidoh iz kuće i iza nje pronadoh garažu. Bila je zaključana, sa katancem na Vratima. Pri dnu niskog zida od cigli nalazio se četvrtasti prozorčić Veličine trideset sa trideset centimetara. Otvorih ga i pro-vukoh baterijsku lampu. Unutra se nalazilo troje kola. Jedan „rols-rojs" u odličnom stanju, jedan „armstrong-sidelej" tipa „tajfun", takode le-po održavan i jedna ne tako dobro očiwana kola sa ulubljenom i iz-grebanom prednjom stranom. To su - pomislih - Rikoova kola. Vratih se do ulaza. Sluga je čekao.

- Izvolite unutra, gospodine. Gospoda Ajvori će vas primiti. Pošao sam za njim širokim holom, a zatim kroz zastrti hodnik u neku sobu. Bila je lepo nameštena, sa nekoliko dobrih radova u ulju na zidu. Vatra je tiho gorela. Pridoh kaminu i zagledah se u vatru. ^'uga izide. - Posle dva minuta ona se pojavi.

Kad sam se okrenuo i pogledao je, doživeo sam mali šok. Znao sam je kako izgleda. U ponedeljak uveče, u mome birou, imao sam hra bez muzike

95

Ali, takve žene se možete samo napola setiti, jer je nemoguće zapaintiti celu sliku, zato što je suviše lepa. Stajao sam zureći u nju. Prvi put sam očima pružio priliku da se posle toliko dana odmored.

Imala je na sebi zagasito crvenu somotsku kućnu haljinu, sašive-nu visoko uz vrat. Nekoliko

nezakopčanih gornjih dugmadi nagovešta-vali su divne oblike. Oko struka je imala ešarpu od istog materijala. Široki rukavi bili su na krajevima optočeni krznom. Boja haljine je isticala belinu puti. Njena smeda kosa prelivala se na svetlu. Izpod očiju je imala velike, tamne kalutove. Bila je umor-na... zabrinuta...?

- Dakle... gospodine O'Hara?

- Mogu li da sednem - upitah. - Zelim da govorim sa vama. Stajala je nedaleko, gledajući me hladno. Prema njenom pogledu zaključih da joj izgledam kao neko koga su izvadili sa dna bare.

- Želela bih tačno da znam zbog čega bi trebalo da razgovaram sa vama.

- Ima dva razloga - rekoh. - Prvi je da ste užasno iscrpljeni stra-hom, a drugi mi je u džepu. Mislim da je u ovom trenutku ovaj dru-gi važniji, tako da ću prvi zanemariti.

Iz džepa izvadih koverat sa hiljadu funti koje mi j'e dala i stavih na sto. Ona je podiže, otvori i pogleda unutra.

- Zašto ste mi ovo vratiii?

- Pomislio sam da treba da učinim. Ona se malo pomeri.

- Zbog čega ste ih onda uopšte uzeli?

- Biće mi draže ako sednete - prekidoh je. - Moraćete na kraju sestii, jer imam mnogo toga da vam kažem. Bolj'e je da se odmarate. Prepuštanje mržnji nije nikome donelo koristi pa neće ni vama. A vi to radite. Sedite, ier će fe mnrafi ^ ™:lje:>~ - •

zak radi kao u veverice u kavezu. Vama sada baš tako radi, zato se dite.

Izgledala je začudena, ali je sela.

- Pre svega da razgovaramo o novcu. U stvari, nije nimalo va-žno, ali treba da znate. Došlo je vreme kad treba da prestanemo sa prikrivanjem tajni. Kad sam vas u ponedeljak video u svojoj kancela-riji, niste mi se mnogo dopali. Bolje rečeno, više sam vas mrzeo. Imao sam prava na to.

Ona podiže obrve.

- Zašto? - poče se interesovati.

- Rekli ste da ste došli zato što vam je bio potreban neko ko je beskrupulozan.

Smatrali ste da sam takav, jer vam je to poslepodne Pel rekao da sam upravo

radio u jednoj prijavoju brakorazvodnoj par-nici i da se sudsko veće na moj račun dobro našalilo. Verujem da vam nije palo na pamet da je to možda bio pošten posao - kao na primer, da izvučem jednu ženu iz nevolje i rdavog braka. Isto onako kao što ste i vi nastojali da se izvučete od Rikoa krajem 1945. godine. Veru-jem da vam ovo nije palo na pamet?

Ona pokušava da me prekine, ali joj nisam dozvolio.

- Još jedna mala stvar - nastavih. - Ja znam Pela. Imao sam raz-loga da mislim da on neće imati hrabrosti da mi zakine onih hiljadu funti,

koje mi je bio dužan. Posumnjao sam da ste ga vi podmitili da kaže kako me neće isplatiti. Hteli ste da me primorate da radim za vas, jer ste računali da mi je trebalo novaca. Imao sam pravo da mi-slim tako, jer znam Pela. Nisam verovao da bi žena kao što ste vi do-šla k meni u biro sa hiljadu funti tek onako, sem ako posao nije bio neobičan i donekle nepošten. To je ono što sam ja mislio. Vaše držanje mi je stavilo do znanja da sam u pravu.

- Šta hoćete da kažete - reče ona usiljeno.

- Iako sam rekao da neću ništa preduzimati, a već sam vam bio

97

ii

poštenom poslu, vi ste mi mogli pretiti zakonom, mogli ste obavesti-ti Pela, ili tako nešto. Zastadoh i zapitah:

- Nemate ništa protiv ako zapušim?

Ona odmahnu glavom. Zatim ustade, pride stolu na kraju sobe i donese kutiju sa cigaretama. Uzeh jednu. Bila je to j'edna vrsta debe-lih egipatskih cigareta, kakve je pušila u mom birou. Zapalih i dubo-ko povukoh dim.

- Tek juče uveče došao sam do zaključka da niste bili nepošteni prema meni, da ste samo bili budala. Vrlo lepa, priVlačna budala, ali vraški slepa.

Ona porumene. Onda reče dubokim glasom, ne gledajući u me-ne:

- Zašto tako govorite?

- Zato što niste umeli da mi kažete istinu. Ako ste već u škrip-cu i želite da vam neko pomogne, onda najmanje što imate da učini-te jeste da kažete istinu celu, istinu i ništa više. Došli ste u moj biro i rekli ono što j'e Pel hteo da mi kažete. Pel vas je vukao za nos od samog početka. Eto zašto sam vam to rekao. Zastao sam da joj dam priliku da bude gruba prema meni. Cuta-la je i ja sam nastavio:

- Mogu da zamislim šta se desilo između vas i Pela u petak po-sle podne. Otišli ste do nj'ega i molili ga da vam pomogne oko Esmeralde. On vam je rekao da ne može, da je suviše zauzet, ili da mu se to, možda, ne dopada. Sve su to bile laži. Znam zašto to nij'e mogao da uradi. Pel vam j'e uzeo nešto novca za svoj savet, jer on j'e veliki srebroljubac. Jedino o čemu on misli jeste

- novac. Tako vam je do-bro naplatio svoj savet. Rekao vam je, ako dodete kod mene sa pn-čom koju vam je predložio - pričom o

njegovoj nameri da mi ne is-plati ono što mi duguje - da ću ja, ako mi ponudite hiljadu funti, uze-ti posao na sehe, IP li '<-> ta™~o

Odgovorila je tiho da sam je jedva čuo:

- Da... to je tačno. Nacerih se malo na nju.

- U stvari, učinio sam ono što ste zahtevali od mene. Postupio sam tako iz tri razloga. Jedan je bio savest, a druga dva su mi bila u to vreme još nejasna, više podvesna. U stvari, bio sam vrlo radoznao - to je bio novi osećaj uzbudljivog doživljaja.

Bacih cigaretu u vatru. Nisam voleo egipatske cigarete. Zapalih jednu od svqjih.

Ona me zapita onim istim tihim glasom, ne gledajući u mene:

- Koja su druga dva razloga?

- Pa... Verujem, jedan je što sam vam uzeo novac i poslao vas do davola, jer sam mislio da ste namerno sprečili Pela da mi isplati dug. Ali, on mi je platio. Platio mi je iste večeri. Suviše se bojao da to ne učini. Posle toga, zaključio sam da treba ipak nešto da uradim za onih vaših hiljadu funti koje sam vam digao. To je bio drugi raz-log. Treći nije važan.

- Zašto ne?

- Zato jer je to čisto lična stvar između mene i vas rekoh. -Zato nije ni važan.

Pogledala rađe je.

- Zelim da znam sve. Moram... sve da znam, Kakva je to lična stvar među nama?

Uvukoh duboko još jedan dim. Pomislih: bolje je biti sasvim Iskren prema njoj. Verujem da sam bio i radoznao šta će reći ili ura-d»i na to.

~ Treći razlog ste bili vi - rekoh. Nikad nisam video nikoga po-11 vas. Vi me fascinirate. To nisam znao, ali to znam sada. Veru-Jein, kada o tome sada mislim, da je to bio glavni razlog.

~ Oh... - uzdahnu i prekrsti ruke na krilu. Bilo joj je izgleda ne

i - ^ j _ i _

- One večeri otišao sam do vile „Krosvejs". Sreo sam nesrećnu Esmeraldu. Bila je u vrlo nlavom stanju. Vi verovatno znate za to nje-no stanje. Malo mi je nešto ispričala i onesvestila se. Smestio sam je kod sebe u kola i sačekao Rikoa. Imai smo kratki razgovor. Nije mi se mnogo dopao. Pošto sam video Esmeraldu i razgovarao sa njim,

bilo mi je jasno kako je ona došla do takvog stanja. Zaključio sam da j'e to njezova krivica, i da će ga batine opametiti.

Pogledala me je sa pojačanim interesovanjem u očima, lomeći svoje bele prste u krilu.

- Voleo bih da je tako bilo, ali ne mogu reći da j'este. Riko je ubio i boga u meni. Još osećam posledice batina koj'e mi nisu prija-le. Posle svega toga lično me je zainteresovao. Ne zbog Esmeralde, vas ili novca i ostalog, nego baš zbog...

- Gospodine O'Hara - reče polako - zašto vam je premlaćivanje Rikoa bilo važnije nego Esmeralda, ili ono što sam vas j'a molila da uradite, ili novac? Zašto? Slegnuh ramenima.

- Razlog nije važan. To izlazi iz okvira ove priče.

- Ali htela bih da znam. Hoćete li mi reći, molim vas...?

Ovo „molim vas“ i način na koji je to rekla učinili su svoje. Za trenutak sam ćutao i nisam mislio da kažem ništa, ali... onda mi je to samo izletelo. To je bila baš jedna od „onih stvari“.

- Proveo sam preko tri godine u japanskom zarobljeničkom logoru. U jednom od užasnih logora na Formozi. Možda ste čuli o njima. Japanci me nisu mnogo voleli. Nacerih se na nju. - Nisam bio njihov tip. Dobijao sam batine svakog dana i, pravo reći, nisam nimalo uzi-vao u njima. Mnogo sam razmišljao o tome, jer sam imao Vremena. Zarekao sam se, ako se ikad odatle izvučem živ, da neće niko vise staviti ruku na mene. Čini mi se da me je zbog toga bio zaokupio kOmnlpk« inłWiorn™-*:

Pogledah je. Ruke su joj sada bile mirne. Priča ju je zanimala i pogled joj više nije bio hladan.

- U blizini mesta na kome sam preko dana radio Japanci su održavali kurseve džudoa za mlade vojnike. Pratio sam krišom njihove vežbe. Zatim me je jedan Japanac, koji je radio za našu obaveštajnu službu i bio u vezi sa mnom, naučio nekoliko stvari. Zvao se Sado. Bio je divan momak. Pomogao mi je i naučio nečemu što mi je jednoga dana moglo dobro poslužiti. To je bio divan osećaj. Možete li da shvatite to?

Potvrdila je klimanjem glave.

- Isprobao sam to na Rikou, ali sam se iznenadio. Verovali ili ne, bio je mnogo bolji u toj veštini od mene. Mnogo je više bio za-boravio nego što sam ja ikada naučio. Ono što je on meni uradio to se

nikoga ne tiče.-Nije mi se dopalo i nije bilo dobro za moj kompleks inferiornosti. Sutradan sam shvatio, ako Rikou ne vratim gorim batinama, da ću se rađentalno ponovo naći u kampu na Formozi. Ne-što se moralo uraditi... zbog... samoga sebe...

Nastala je kratka stanka, onda je rekla:

- Mislim da razumem.

- Jeste li čitali večernje novosti - zapitah je.

- Da - potvrdila je. - Mrtav je. - Izvršio je samoubistvo.

- To je - dodao sam - dobar kraj za sve zainteresovane, pogo-za vas.

. Zašto pogotovu za mene, gospodine O'Hara? Ostatak cigarete bacih u vatru.

- Maja 1945. udali ste se u Njujorku za Rikoa. Posle tri meseca ste ga napustili. Rekli ste mu da ćete povesti brakorazvodnu parnicu Protiv njega. Dali ste nalog svome advokatu u Njujorku da to uradi. Onda ste se vratili u Englesku. Da li je to tačno?

- Ali, niste imali poverenja u Rikoa - nastavih. Poznavali ste ga dobro. Želeli ste da nađete nekoga ko će povesti računa da Riko ne pokuša da vas prevari. Neko vam je preporučio da se obratite agenciji Pel. Otišli ste kod Pela, platili mu hiljadu i pet stotina funti i zahtevali da ode u Njujork i da se pobrine da se razvod obavi u redu. Dakle?

- Da... - rekla je.

- Pel je otišao u Njujork. Sreo je Rikoa i prodao vas njemu. Ri-ko je već planirao da se domogne

Esmeraldinog novca, a i da se va-ma osveti. Bio je, kao što znate, odvratni sadjšta. Izmislio je lukav plan i Pela nagovorio da ga izvede. Pel je otišao do vašeg zastupnika u Njujorku - ne zaboravite da je bio vaš

akreditovani agent - i upoznao ga da ne želite razvod, da ste se predomislili i odustali od tužbe...

Ustala je i gledala me široko otvorenih očiju.

- Ali ja imam rešenje... dobila sam rešenje od suda...

- To rešenje nij'e videlo suda - odmahnuh glavom. Pel ili Ri-ko su pribavili zvaničan formular koji svako može da dobije. Onda su kopirali pečat suda i stavili ga na formular. Pel je završio tehničku stranu popunio rešenje, imena i sve vam poslao u Englesku. Prirodno, vi ste to prihvatili onako kako je izgledalo. Posie toga niste odr-

žavali vezu sa vašim advokatom iz Njujorka, jer vam nije više bio potreban. Pel je bio tamo, radio je za vas i pretpostavili ste da je sve u redu.

- Oh... gospode... tako... tako...

- Tako, vi ste bili gospoda Riko do neko doba sinoć, dok on ni-je izvršio samoubistvo... ako je uopšte izvršio samoubistvo

- Šta hoćete da kažete?

Glas joj je bio zategnut. Prstima je stezala nasi.

- Riko je ubijen - rekoh. - Ako policija bude

7;;w,v.)iina samo

Ona pusti mali uzdah, skoro jecaj. Sedela je tupo gledajući ispred sebe, kao da je videla nešto

neprijatno. Jednog trenutka pomislih da će se onesvestiti.

- Zašto ne popijemo nešto?

- Naravno - reče ona pribirajući se. Ustade i pritisnu zvonce kraj kamina. Naslonjena jednom rukom na kamin, pogledala me svojim tamnim, mutnim očima. Sluga ude. Ona naruči viski. Pošto je sluga prineo piće, rekoh:

- Popijte malo viskija i odmorite se. Ništa nije tako rdavo kao što izgleda. Moglo je biti mnogo gore dodadoh cereći se.

Ona otpi malo viskija i ostavi čašu.

- Kako je moglo biti gore? - upita.

- Moglo je biti gore na dva načina - rekoh. - Da je Riko živ, sad bi bio na putu za Bahamska ostrva. Kad bi se tamo našao, imali biste grdnu muku da ga se otarasite. Verovatno to ne biste uspeli. Jed-no je kad se brakorazvodna parnica pokrene u Njujorku. Jedno je i kada obe strane žive tamo, a drugo - i to je vraška situacija - kada se jedna strana, koja želi razvod nalazi u Engleskoj, dok se druga, ko-ja je spremna na sve moguće trikove, nalazi hiljade milja dalje. Pre nego što biste dobili razvod od Rikoa morali biste dati silne pare. On je to znao.

Ona potvrdi klimanjem glave.

- Razumem... - reče. - Ali, kako je to moglo biti još i na dru gi način gore?

- Možda niste morali najmiti jednog beskrupuloznog privatnog detektiva da radi za vas - rekoh.

Pokuša da se osmehne, i to joj skoro pode za rukom.

- Situacija ne valja - nastavih. - Sa malo više sreće mogla bi bi-«
bolja. Esmeralda je sinoć bila u vili „Krosvejs“. To nije dobro. Sad
....."•"•-*

Miclim nna kniima S6 dovezla OtU102
da u ranim jutarnjim časovima. Kola su polupana sa strane i izgrebe-
na. Nego, recite mi nešto o njoj. Ona mi pride i poče gotovo šapatom
da govori:

- Došla je ovamo između pola tri i tri jutros. Vrag zna kako je dospela
da se dovuče ovamo. Užasno je slaba. Bila je u nesvesti ne-koliko
sati.

- Da li ju je lekar video - zapitah.

- U ovom trenutku on joj mnogo ne može pomoći reče ona. -Sve što
možemo da uradimo jeste da čekamo. Bolničarka je sa njom. Ona
me pogleda tužno.

- Nemojte im dozvoliti da dodu ovamo... ili da pokušaju da je
odvedu... - nastavi ona. - Stogod da je uradila... štogod da je uradi-
la... toliko je pretrpela... strašno, strašno mnogo...

Prekidoh je.

- Slušajte. Sad nije vreme za sentimentalnosti. Moglo bi sve bi-ti u
redu. Možda će policija biti zadovoljna i pomiriti se sa tim da je Riko
izvršio samoubistvo. Da li neko ovde zna ko j'e Esmeralda?

Ona odmahnu glavom.

- Ona nikad nije bila ovde. Uvek smo se vidale u Londonu. Leka-ru
nisam rekla nj'eno pravo ime. Dala sammu devojačko, ono koje je
no-sila... - oklevala je pre nego što je mislila da se udala za Rikoa.

- Dobro, onda nema potrebe da o tome sada brinemo. Treba je paziti
i nadati se najboljem - rekoh. - Drugo se ništa ne može ura-
diti.

- Pretpostavljam da oni saznaju da j'e bila tamo? upita ona. -
Pretpostavimo da... Šta oni mogu uraditi, gospodine O'Hara? Da li bi
oni mogli...

- Nemojte da se mučimo bez potrebe - rekoh. Moraćete da ura-
dite ono što vam ja kažem. Ima šansi da prihvate ovu teoriju o sa-
moubistvu. Ali, kad se Esmeralda oporavi, nemojte joj dozvoliti da
onvnri

- Učiniću sve što je do mene - reče tiho i zagleda se u mene. -lim da
sam bila glupa u odnosu na vas.

- Onda smo kvit - rekoh - jer sam ja još uvek glup u odnosu na vas.
Ali mislim da ste se privikli na to. Nije odgovorila. Vratila se do svoje

stolice i sede. Poče ponovo da lomi prste. Brinula se za Esmeraldu. Posle kraćeg vremena ona reče tužno:

- Šta da radim, šta da radim? - Oči su joj bile zamućene, a po-gled je nervozno lutao od mene do prstiju, koje je nervozno lomila u svome krilu.

- Ono što treba da se uradi moram ja da odlučim. Pre svega, žele-li ste da radim za vas. Sada to činim i mora biti onako kako ja želim. Neke stvari ćete mi reći, a neke ću sam pogoditi. Nemojte me prekida-ti, sem ako ne učinira neku grešku koja je važna. Shvatate li me? Ona potvrdi glavom.

Prošlog ponedeljka, posle podne, otišli ste kod Pela rekoh. -Otišli ste kod njega, jer ste znali da su stvari između Rikoa i Esme-ralde dostigle vrhunac, jer ste znali da je ostala bez novca i da je sva izgubljena. Znali ste da će se ona odati drogama i piću zato što je bila toliko nesrećna. Bojali ste se da bi mogla nešto učiniti Rikou, jer je to dosta puta govorila javno. Uplašili ste se za nju, zamolili Pela da vidi Rikoa i da ga zastraši da pokuša da ga udalji na neki na-čin. Je li to tačno? Ona ponovo klimnu glavom.

- Pel je rekao da on to ne može uraditi. Verovatno je izneo ne-ke razloge koji su vam se učinili razumni. Onda, pretpostavljam da se Pravio da dosta razmišlja i da vam je rekao da bi vas mogao posave-tovati. Uхватili ste se na to i dobro mu platili. Postavio vam je neka pitanja. Želeo je da sazna gde je Esmeralda i da li ima još kakvog

104

- Da. Dala sam mu njenu adresu i rekla da znam da ona nema novaca i da sam želela da joj pomognem, ali ona nije htela da se vi-di sa mnom. Čak nije htela ni da razgovara preko telefona.

- Onda vam j'e Pel pričao o meni. Rekao j'e da sam ja pravi čo-vek koji treba da preuzme vaš posao, ali da sam svojeglav i da neću preuzeti slučaj ukoliko mi se lično ne sviđa, ili ako nisam u škripcu sa novcem. Stavio vam j'e do znanja da neću biti bez novca, jer je trebalo da mi on isplati hilj'adu funti. Onda je došao na sjajnu ideju. Predložio je da mi ispričate kako on ne namerava da me isplati, jer misli da bi moglo biti nezgodnih posledica oko slučaja koji sam vo-dio i da mi vi ponudite tu istu sumu da radim za vas. Dao vam je savet da me potražite što pre i da ja, isto tako, požurim da nadem Ri-koa. Sigurno vam je naglasio da obično navraćam kasno uveče u

svoj biro radi pošte, jer mi je i sam ostavljao poruke kasno uveče. Zato vam je savetovao da odete do mog biroa, da me sačekate i predstavi-te mi sve tako da izgleda kako će on biti uporan u odluci da me ne isplati. Je li to tačno?

- Savršeno tačno - reče ona. - Interesovao se da li sam što ću-la o Rikou otkako se oženio s Esmeraldom. Odgovorila sam mu da nisam.

- Da li j'e Pel uopšte video Esmeraldu - upitah. Ona odmahnu glavom. Nastade kratak tajac. Stajao sam ispred ka-mina, gledajući u nju. Mogao sam je gledati vrlo dugo jer j'e to bio savršen prizor.

- Gospodine O'Hara, ima li kakve šanse da policija prihvati Ri-koovu smrt kao samoubistvo?

- Ima šanse odgovorih. Nisam joj smeo reći da policija neće bi-ti zadovoljna takvim zaključkom. A i ja nisam želeo da ostane na to-me. To bi bilo kao oduzeti hleb iz ruku gladnom detetu.

- Sad moram da idem - rekoh joj. Ona ustade i oruži mi nibi

hra
105

- Hvala vam za sve. Bili ste vrlo ljubazni. Oslonícuse na vas potpuno. Niko mi drugi ne može pomoći.

- Ja stanujem u hotelu „Malinson" - rekoh. Mapisah adr£SU I br°J telefona na stranici svoga notesa, koju zatim istrgeh i preJadoh joj.

- Ukoliko se nešto dogodi, telefonirajte mi. Ako jabudem 'mao nešto što vi treba da znate, pozvaću vas. Pozdravih se sa njom i krenuh prema vratiina, Već bejah stavio ruku na kvaku kad me on<t zovnu. Okrenuh se. Ona mi pride i ja osetih miris njenog parfema, setih se k*0 Je Birk opisao - „dobro parče", pa zaključih da njegov opjs nije bi° dovoljan.

- Molim vas, hoćete li uzeti novac, ovih hiljadu funti? Možda će vam biti potreban. Uzmite ga, molim vas. Ja se osmehnuh.

- Ne još... Do videnja, gospodo Ajvori.

Prolazeći kroz hodnik uzeh šešir od sluge i izjdoh, pa krenuh ko-lima prema Londonu.

Zaključih da njenih hiljadu funti mogu da pričekaju. Činjenica da radim sa Pelovim novcem zabavljala me je. I njega bi zabaVila> da je znao za to.

Uostalom, saznaće jednog dana.

Noć je bila lepa, a put dobar. Pritisnuh gas, Petnaestak kilometara dalje zaustavih kola da zapalim cigaretu. Pade mi nešto na pamet. Kad sam ponovo krenuo, zapitah se da li bih to mogao uraditi ~ da li bih uspeo time. Videćemo, pokušaću. Zašto ne bih re[^]no- To Je bila šansa - davolska šansa. U uspeh, naravno, njsam bio siguran, ali vredelo je pokušati.

Gospoda Ajvori je bila divna. Ponovo mi izife pred oči njeno le-po lice, zagasitocrveni somotski ogrtač, male podačene s[^]ndale, dugi drhtavi prsti i zaplašene oči. 106

IV

Bilo je skoro dva sata kada sam se vratio u Malinson. Portir mi predade cedulju - telefonsku poruku, koj'a je bila predata rano te večeri. Stavih je u džep i zamolih ga da mi pošalje čaj u sobu. Penju-ći se uza stepenice, mislio sam o gospodi Ajvori i puno drugih stva-ri. Cela situacija mi se nije mnogo dopadala. Kad sam razmotrio sve okolnosti, zaključio sam da je teška vrlo teška.

Svukoh se i istuširah toplom vodom. Još uvek sam imao nekoli-ko modrica - uspomena na moj susret sa Rikoom. Cinilo mi se kao da su godine prošle od ponedeljka uveče, a bila su protekla samo dva dana. Vreme je čudna stvar. Ideja o vremenu uglavnom zavisi od stva-ri koje se dešavaju u toku datog perioda. U meni se beše nagomilalo tako puno života i smrti u poslednjih nekoliko dana... Setih se Esme-ralde. Ono što se desilo bilo je dosta očigledno.

Esmeralda nije nikad imala nameru da se leči u oporavilištu, ali mi to nij'e htela reći. Nij'e znala da sam blefirao kad sam joj rekao da ću j'e, ako ne pode u oporavilište, predati policiji. Mislila je da bih to mogao stvarno učiniti, pa je ćutala. Kad ju je Kvinsli posetio, odglumila je jednu ulogu. Znala je da i Kvinsli, pored velikog poznavanja lukavog mentaliteta uzimaoca opojnih droga, neće pogoditi ono što joj je bilo na umu. Rekla mu je da ne želi da uzima droge - da želi da se pribere bez njih. Po svoj prilici, Kvinsli joj je poverovao. Pre svega, zato što je želeo da joj veruje, i, drugo, što nije znao šta bi dru-go radio.

Mora da je ležeći u krevetu skovala svoj plan. Pitao sam se šta li je smerala. Jedno vreme uopšte nij'e uzimala droge, ali tako nije mogla dugo izdržati. Pretrpela je dosta jak potres i razbolela se. Pri takvom stanju morala je uzeti ma kakve droge. Setila se da ima jednu

ampulu heroina u svome stanu i htela je po svaku cenu da dode do niesa. Talm «p nn>fvariin ^n

----- • < • •

hra bez muzike

107

jskrala se iz kreveta. Obukla je svoje haljine i preko njih navukla svoj noćni ogrtač. Zatim se zavukla ponovo u krevet. Dok je dežurna sestra mislila da ona spava, Esmeralda se išuljala, uzela taksi napolju i otišla pravo do svog stana. Tamo joj je portir predao poruku, koja ju je verovatno malo potresla. Želela je da zna šta Riko namerava sa njom. Siguran sam da je, pošto je rekla portiru da telefonira agenciji za iznajmljivanje kola, odmah otišla u svoju spavaću sobu i uzela heroin. Ladicu je ostavila otvorenu. U salonu je ispreturala sve pokušavajući da nade cedulju koju je Riko bio ostavio za nju. Verujem da je pretpostavljala šta je moglo stajati u cedulji. Odavno je nastojala da pobegne od Rikoa, ali je on uvek uspevao da je lako spreči u tome. On ju je zadržavao kraj sebe, ne zato što je želeo njeno prisustvo, ne-go što je želeo njen novac. Uspevao je da je drži uz sebe drogama i doveo ju je do takvog stanja da više nije mogla bez njih. To je bila isprobana Rikoova tehnika koja mu je uvek polazila za rukom. Medu-tim, sada je znao da je ostala bez novca. Verovatno je i ona znala da je to njemu poznato. Znala je da je on ne bi trpeo kraj sebe bez nov-ca. Moguće da je nagadala da je našao neku drugu ženu i da će je napustiti. Želela je da sazna nešto o tome.

Nije našla cedulju i onda je pomislila da razgovara sa njim, ali nije mogla da dobije telefonsku vezu. Bila je nestrpljiva i vrlo slaba. Ampula heroina nije mnogo pomogla, jer je, verovatno, bila dospela u takvu fazu kada droga umesto da pomogne samo razdražuje i pogoršava stanje.

Tako joj je dosadilo da se bakće oko telefona. Čak je i slušalicu ostavila na stolu i ne pomišljajući da je vrati na svoje mesto.

Kad se vratila u spavaću sobu, videla je da je ladica na toalet-nom stolu otvorena. Prišla je da je zatvori i spazila kartonsku kutiju sa dva puna šaržera. Do tada je već bila primetila da sam ispraznio njen revolver, pre nego što sam joj ga dao pri odlasku u oporavilište. Piter Čim

tašnu da plati taksisti ili zbog nekih drugih stvari. Uzela j'e jedan šar-

žer iz kutije i napunila revolver, ostavljajući treći, koga sam ja našao. Onda j'e čula portira kako se vraća da joj kaže da je najmio kola. Pokušala j'e brzo da zatvori fioku, nij'e joj polazilo za rukom, ali j'e na kraju ipak uspela. Zatim se ponovo vratila u hol, uzela od portira po-la flaše viskija i zamolila ga da kaže šoferu da će sići odmah. Vrati-la se u salon i još jedanput potražila Rikoovu cedulju. Kako j'e nij'e mogla naći, sela j'e na divan, otvorila flašu i dobro povukla. Flašu je ostavila tamo gde sam j'e j'a našao. Posle toga je sišla i rekla šoferu da j'e vozi u Mejdnhed.

Pitao sam se koliko će se taj šofer sećati toga. Ali nisam mnogo brinuo o njemu. Pretpostavljao sam da j'e čitao večernje novine i video novosti o samoubistvu Rikoa. Ljudi obično veruju u ono što čitaju. Da li će on povezati sa tim Esmeraldin odlazak tamo? Uostalom, moguće da ga j'e ona zaustavila i vratila kući negde sa puta. Među-tim, ako to i nij'e uradila, on neće razmišljati o tome, jer u novinama nije stajalo da se radi o ubistvu. Da je bilo drukčije, odmah bi sa tim povezo svoju vožnju te čudne, umorne žene, noću u Mejdnhed. Ali novine nisu pominjale ubistvo. Imajući u vidu sve ove stvari, zaključih da nema potrebe da suviše brinem o šoferu najmljenih kola.

Ali, nešto drugo me je zabrinjavalo. Jedan drugi aspekt ovog slučaj'a mi se nije dopadao. Čuh kako portir donese čaj u spavaću sobu i ode, Izadoh iz kupatila u spavaću sobu i nasuh čaj. Primetivši svoj kaput kako leži na krevetu, gde sam ga bio bacio, setih se telefonske poruke. Spustih lončić sa čajem, pridoh krevetu i izvadih iz džepa savijeni komad papira. Otvorih ga i pročitah. Stajalo je:

„Dr Kvins)j je zvao oko 11 časova. Bio bi zahvalan gospodinu O'Hari ako ga poseti, što ranije sutra izjutra”.

Ovo mi se nikako nije dopalo. Mada sam se nadao da Kvinsli ne-će primetiti izveštaj o samoubistvu Rikoa u večernjim novinama, on ga j'e ipak zapazio.

bez muzike

109

Popih čaj i zapalih cigaretu. Počeh da šetam gore-dole po sobi, razmišljajući o Kvinsliju i pitajući se kakav je to čovek. Iako sam znao da je Kvinsli- tipičan lekar opšte prakse, a to su obično pošteni i iskreni ljudi, zaključih sa žaljenjem da ću sigurno imati nezgoda sa

Kvinslijem.

Zatim pomislih na Esmeraldu. Mogao sam jasno da predstavim scenu koja se dogodila prethodne noći u vili „Krosvejs“. Video sam Rikoa kako, šetajući salonotn gore-dole u svome dezeniranom kućnom ogrtaču, razmišlja, sa izvesnom dozom sadističkog zadovoljstva, o predstojećoj sceni sa Esmeraldom. Nameravao je da taj sastanak, ko-ji joj je zakazao za deset časova uveče, bude njihova poslednja sce-na. Bio je siguran da će doći, jer je želela da dode. Znao je da će ona, kad sazna iz njegove cedulje da putuje na Bahamska ostrva dru-goj ženi, verovati da je to istina i da će joj biti i žao i milo. Žao, jer c'e se zabrinuti od koga će dalje da se snabdeva drogama, a drago, za-to što je iskrsla situacija koja ju je primoravala da se razdvoji od Ri-koa, koga je toliko mrzela.

Tako, on je bio siguran da će Esmeralda doći. Medutim, prošlo je deset časova, a ona se nije pojavljivala. To ga je Ljutilo. Onaj nje-gov gadni temperamenat, ona sadistička surovost koja je vrebala iza njegove šarmantne spoljašnjosti i nestrpljivosti da sve bude onako ka-ko on hoće, počela je da se ispoljava. Prišao je telefonu i pozvao njen stan. Zamislio sam ga kako sedi i slobodnom rukom dobuje po stolu, čekajući Esmeraldu.

Kako zadugo nije dobio odgovor, raspoloženje ga je napustilo. Za-tim je ponovo pozvao, ovog puta, portira. Pitao je da li je Esmeralda dobila njegovu cedulju i on mu je odgovorio da se nije vraćala u stan. Onda je ostavio poruku da će joj pisati i da će ona sutra dobiti pi

110

sutra pokazuje da je stvarno nameravao da dode u London i da joj ga u stanu lično ostavi, jer j'e bilo suviše kasno da ga pošalje postom. Posle toga Riko je počeo da razmišlja o svom sledećem sastanku - onome koji je bio zakazao za dvanaest sati. Odlučio je da se pri-premi i da prethodno napiše pismo Esmeraldi. Verujem da je proveo dobar deo vremena u

razmišljanju šta da joj kaže u pismu. Trudio se da pronade fraze koje bi je najviše uvredile. Na kraju, posle dosta vre-mena, seo je i napisao joj sledeće: „Moja divna ženo, Znači, ne prihvataš igru.

Ali ja nisam gubio vreme. Imao sam vremena da razmišljam i do-šao sam do zaključka da si me dosta zamorila. I ti, i Ajvori i svet uopšte - dvoje, troje Ljudi naročito - da bih želeo da o stvarima ras-pravljam

na odgovarajući način.

Tako, nameravam da stvari raspravim na način koji će, nadam se, svima vama doneti dosta neugodnosti. Ovo je taj način..."

Došao je do kraj'a prve stranice svoga notesa. Na sledećoj je hteo da objasni kako j'e mislio da to izvede, ali sledeće stranice nikad ni-j'e video. Čuo je kako se vrata od salona otvaraju. Spustio j'e pero i okrenuo se. Esmeralda je ušla u sobu.

Mislim da je to Rikou veoma godilo. Ipak mu se pružila pril'ka da u izvesnoj meri zadovolji svoj sadizam. Znao je da ume biti suro-viji na rečima nego na peru. Mogu da zamislim kako je scena izg'e' dala: on j'e ležao na divanu ispružen, dok je Esmeralda verovatno sta-jala pokraj kamina, gledajući u njega.

Riko joj je saopštio da sutra putuj'e u London i, zatim, posle nekoliko sati, dalje, na Bahamska ostrva. Napomenuo je da ona ima do-voljno vremena da za tih nekoliko sati nade nešto novca za njega-Predložio joj je jednog trenutka da, pošto ga ona nema, može par£ uzeti od svoj'e prijateljice, gospode Ajvori. Obećao je da će joj, uko

lilrn mii r»^*****-----

Pokušao je da je zaplaši govoreći da će joj ako to ne uradi Velike neprijatnosti ne samo njoj nego i njenoj prijateljici gospodi vori, dami koja jejednom bila vrlo glupa prema njemu, i koja je v trebila sve što je bilo u njenoj moći da spreči Esmeraldu da se ucja za njega. Ne znam šta je Esmeralda rekla na to. Riko je bio goSp0. dar situacije. Po svqj prilici gledala ga je začudeno onim svojin\ ve-likim očima, nastojeći da svojim malim mozgom shvati sve to.

Onda joj je na kraju rekao kako ga je posebno zabavljalo r\jeno često preklinjanje da joj da razvod. To mora da je bio krem njegove šale. Rekao joj je da ona nema potrebe za razvodom, da je ona Si0_ bodna da je slobodna zato što nikada nije ni bila udata za njega _ jer nikad nije ni bila gospoda Riko.

Mislim da je to veoma potreslo Esmeraldu, ali je i njen trio^k Pokrenut na akciju. Verovatno ga je pitala koga davola govori. Qn(ja Joj je ispričao da se nikada nije ni razveo od gospode Ajvori i (ja je rešenje o razvodu koje je gospoda Ajvori bila primila od Njujor^0g suda bilo lažno. Rekao je kako ga je pribavio i falsifikovao i kalco je gospoda Ajvori to prihvatila, jer je imala poverenja u svog adVoj^ 12

Njujorka. A, naročito je imala poverenja u čoveka koga je Poslala terno da pazi na njene interese - u Pela.

To je bilo suviše za Esmeraklu. To je bila poslednja uvreda Vi-Se nije mogla izdržati. Otvorila je tašnu i izvadila revolver. Vejujem "a je tada Riko, prvi put zaplašen u svome životu, ustao sa divanai ^li, suviše kasno. Ovog puta revolver je bio kraj njegove glave. pñl'snula je obarač.

To je bio njegov kraj.

Mogao sam da zamislim Esmeraldu kako stoji sa revolverom u pi, zbunjena onim što je uradila, gledajući užasan fmale svih njenih 'jubaVnih snova. Umesto ljubavi, udaja joj je donela užasne patnje, Mora da je napustila sobu omamljena strahom i kroz sporedna vrata izišla stazom kroz drveće na proplanak, gde je nekada mislila da će biti srećna, gde je plesala sa Rikoom bez muzike - jer je to bilo „tako zabavno". Naslonila se na drvo i revolver joj je ispao iz ruke. Mogao sam je zamisliti kako naslonjena zuri tupo ispred sebe, pitaju-ći se šta će dalj'e da radi. Sva izgubljena, nije imala kuda da ide. Setila se tada gospode Ajvori, za koju je rekla da je bila onoli-ko jaka i pametna koliko je ona sama, bila slaba i glupa Leonore Ajvori, njenog jedinog prijatelja.

Otišla je do garaže, sela u Rikoova kola i odvezla se. Sam davo zna kako je uspela da upravlja kolima i dode do Vič Krosa. Ipak je njima udarila u nešto. O tome priča iskrivljeni branik. Ali uspela je. Kad j'e došla, izgubila je i poslednju snagu. Mir, koji donosi besvest, osvojio ju je.

Uzeh još malo čaja. Ovo mozganje nij'e me dovelo nikuda. Bilo je nekoliko stvari koje je trebalo rešiti. Ukoliko se odlučim da završim ovaj posao, moraću biti spreman na sve vrste iznenadenj'a, pomi-slih.

Otišao sam na spavanje i zaspao za nekoliko minuta. Glava IV
ČETVRTAK - SVEDOK

|

Ustao sam u devet sati, istuširao se i doručkovao. Zatim saifl kre-nuo do Kvinslijevog stana.

Putem sam razmišljao o njemu i stavu ko-ji sam nameravao da zauzmem.

Kad sam stlgao, uvedoše me u njegovu ordinaciju. Pozdravih ga sa

dovoljnom dozom nonšalantnosti i upitah kakva ga je nevolja naglala da me pozove. Izgledao je iznenaden.

- Zar niste čitali u većemjim novinama? - zapita tne.

- Mislite na Rikoovo samoubistvo? Odlična stvar. Bar srflo se otresli onog dubreta. Napravih grimasu. - Sad ćete biti u stanju da ra-dite sa Esmeraldom

neprekidno. Moći ćete da je izlečite.

Jedno vreme je ćutao. Onda ustade i poče da šeta po sobi.

- Zabrinjava me ova stvar, gospodine O'Hara - reče. Ja sam lekar i moram da mislim na svoju dužnost. Uopšte mi se ne sviđa sve ovo.

- Šta vam se ne sviđa? - zapitah ga. - Nemojte mi reći da vam je žao što je Riko izvršio samoubistvo!

- Ne tiče me se Riko - odgovori on. - Ne radi se o tontfOn Je bio užasan tip i, što je najgore, izgledao je sušta suprotnost onortie što je bio. Znam dosta o njemu. Razgovarao sam nekoliko puta sa i mrzim samu pomisao na njega. Razgovarao sam i sa njegovom

114

je nisu baš dobre. Mora da joj nije bilo prijatno sa njim. Ali, nije to ono što me sad zabrinjava...

- U redu - rekoh. - Znači, vas nešto zabrinjava sada. Šta je to? On sede u svoju stolicu.

- Imam trideset godina lekarske prakse. Dolazio sam u kontakt sa svim vrstama Ljudi pod raznim okolnostima. Sa takvom praksom samo glup lekar ne bi naučio da ceni Ljude. Procenio sam Rikoov karakter na osnovu onoga što mi je njegova supruga rekla o nj'emu ka-da sam prvi put pokušao da je otrgnem od droga, i, takode, na osno-vu onoga što sam zapazio kod njega iz razgovora s njim. Nikad ni-sam sreo tipa koji bi manje bio naklonjen samoubistvu od njega.

- Sta vam pada na pamet, doktore - zapitah ga. Svakako ne mislite da kažete da...

On me prekide.

- Mislim jedino da kažem da mi se sve to ne dopada. Ne dopa-da mi se jer ste u utorak bili ovde i rekli da ste našli gospodu Riko kako vitla revolverom u vrlo uzbuđenom i neurotičnom stanju. Zatim. da je pretila da će ubiti Rikoa, i da vi verujete, ukoliko se ne preduzme neka drastičnija mera, da će ga ona i ubiti. Strpali smo je na si-lu u oporavilište. Rekao sam da ću paziti na nju. Napustila je opora-vilište

iste večeri. Moje je mišljenje da nikad i nije imala nameru da ostane u njemu. Napravila je budalu i od mene i od vas.

- Sta mislite da je nameravala?

- Da nade Rikoa - reče on. - Prekinuli ste j'e u njenom nastoja-nju da ga pronade i ubije, a želela je da okonča sa tim što pre. Ne kažem da je to ona uradila, ali cela stvar mi je čudna i osećam da moram da nešto kažem u vezi sa tim.

- Kome? Policiji? - zapitah. On potvrdi glavom. Osmehnuh se na nj'ega. Onda sam se napravio kao da razmišljam

TT ~*-----: •"• ..... hra bez muiike

115

- Slušajte, doktore, ovo je malo teška situacija za mene. Želim da budem otvoren prema vama, a u isto vreme ima nekih vrlo osetlj i-vih pitanja koja se tiču mog klijenta, o kojima nemam prava da diskutujem. Tako, sve što mislim da vam kažem jeste ovo: Riko je i^vršio samoubistvo. Ako nije bilo tako, ako ga je neko ubio, onda to nije bila gospoda Riko. Slučajno znam da ona to ne bi mogla biti.

- Vi stvarno mislite tako - zapita me on.

- Naravno. Zašto bih vam rekao ako ne mislim tako. Zapalih cigaretu.

- I ja sam bio sit cele ove stvari - nastavih - dok, kao i vi, ni-sam saznao da Esmeralda nije uopšte ni bila blizu Rikoa. Ona nije mogla imati nikakve veze sa tim, u to sam sasvim siguran. Ne mogu da vam više kažem u ovom trenutku pošto je stvar konspirativne prirode, ali je tako.

- Drago mi je da je tako. Vidite, gospodine O'Hara. Sa moje tač-ke gledišta sasvim je očigledno da će istražni sudija želeti da zna nešto o tora mrtvom čoveku. Pre svega, želeće da zna da li je imao nekih ro-daka. Prirodno, saznaće za postojanje gospode Riko i tako može posta-viti neka vrlo tugaljiva pitanja. No, ne tako teška sada kad ste vi u sta-nju da izjavite da ona nije mogla imati nikakve veze sa ovim. Ali, ona je ranije javno pretila da će uraditi nešto slično. Ne bih uopšte bio iz-nenaden da je neko već obavestio istražnog sudiju o toj činjenici. Onda, ukoliko se samoubistvo potpuno ne dokaže, on će morati da vrši dalju istragu. Vlasti mogu biti mišljenja da ja nisam potpuno izvršio svoju du-žnost. Mogu reći da je trebalo da obavestim istražnog sudiju ili policiju o onome što satn znao o gospodi Riko i njenom mužu.

Shvatio sam da ga moram na neki način odvratiti od njegove na-e. Ovo je bio jedini način za to. U svakom slučaju, trebalo mi je vremena - dan ili dva.

- Sasvim shvatam ono što vi hoćete da kažete i slažem se. Ali,
116

Piter Čin

Iera bez muzike

117

neti štete. To ne biste želeli ni vi. Naročito sad kad vam je jasno rečeno da je vaš trud nepotreban. Iako ne namerno, to može ispasti malo pakosno. Vi tako nešto ne biste napravili, zar ne?

- Naravno da ne bih, ali...

- Onda je sve u redu - prekidoh ga. - Istraga je u subotu posle podne. Nemate, nadam se, ništa protiv da čekate do tog vremena? Rekao sam to glasom, koji je pokazao da ga smatram malo za smutljivca.

On je posle male stanke odgovorio:

- Nemam, naravno. Esmeralda mi je vrlo draga. Želeo bih da je vidim zdravu i zadovoljnu.

- Dobro - rekoh. - Onda nemate šta da brinete, samo pričekajte dok vidite rezultat istrage u subotu. Onda ćete sve saznati. Ukoliko ni onda ne budete sasvim zadovoljni, izvolite učiniti što želite.

Izgleda da mu je malo laknulo.

- Vi znate. Nemam nameru da stvaram neke neprilike...

- Svakako. Ja sam u istoj situaciji kao i vi. Znam sve stvari ko-je je rekla i činila, ali, takode znam i to da nije imala nikakve veze sa njegovim samoubistvom. Da ne mislim da ću biti potpuno zadovoljejan sa istragom u subotu, možda bih se osećao isto kao i vi.

- Oslanjam se na vaše reči, gospodine O'Hara. I ne pomišljam da nešto preduzmem dok još jedanput sa vama ne razgovaram - ukoliko to bude potrebno - u subotu.

Rukovali smo se i ja izidoh.

Napolju sam uzdahnuo sa olakšanjem. Odložio sam razgovor sa njim do subote, što mi je sasvim odgovaralo.

Vratih se do hotela „Malinson" i u garaži potražih kola. Odvezoh se do Makove pumpne stanice, uzeh ulja i benzina i pričekah dok su

oprati kola.

II

Brajton je divno mesto. To je jedno od „onih mesta“ ako shvatate šta hoću da kažem. Ima neobičnu atmosferu, napola veselu i napola tmurnu. Spolja je divan i čist, ali posle kraćeg obilaska zaključite da je suviše temperamentan da bi bio baš takav. Kad god sam bio u Brajtonu, uvek sam imao želju da zagrebem malo ispod površine da bih video šta se dole krije. Ipak sam voleo taj grad. Lepo je otići dalje od svog mesta u kome mnoge ljude poznajete i gde možete da mnogo razgovarate. Želeo sam neko tiho mesto gde mogu da razmišljam.

Ostavio sam kola i malo prošetao. Sa mora je duvao povetarac. Ručao sam u jednoj bašti i ponovo pošao u šetnju. Bilo je mnogo sveta napolju. Zatim sam seo u kola i odvezao se kroz Brajton prema Roting-dinu. Posle pola časa skrenuo sam sa glavnog puta prema Alfnstonu.

Drumovi su bili praktično pusti. Ostavio sam kola kraj drumu i prošetao poljem. Bilo je mirao i tiho, tako da se moglo lako razmišljati.

Uglavnom sam mislio o gospodi Ajvori i puno drugih stvari koje su mi nesredene padale na pamet i koje su mi se mešale u glavi.

Setih se zarobljeničkog logora na Formozi i drugih mesta kuda su nas zatvarali, i svog bekstva. Bio sam srećan da sam se izvukao odande. Za sada, koliko sam znao, bio sam jedini koji se izvukao. To ni meni ne bi pošlo za rukom da mi Sado nije pomogao. Onda se u mislima prebacih na svoju detektivsku profesiju i na stvari koje su me dovele do te slobodne profesije i rada za londonske agencije. Setih se prvog sastanka sa Pelom i prvih slučajeva koje sam vodio. Ali nikad nisam imao slučaj sličan ovome. Nisam sumnjao da će slučaj Ajvori-Riko biti vrhunski domet? Ili do zvezda, ili potpun pad

118

Ovaj slučaj je bio vrlo značajan za mene. Ako mi pode za rukom da ga resim, ondaću mislim biti zadovoljan sobom. Inače, osećao sam da bih zapao u ono stanje koje sam ja zvao „osećaj Formoze“ - stanje u kome sam se nalazio kada su me prokleti Japanci bacali snog na nogu u logoru

Naravno, znao sam od prvog trenutka kad sam je ugledao da mi je

gospoda Ajvori zapela za oko. Dopadala mi se čak i onda kad sam mislio da hoće dattie nasamari. Onda to nisam shvatio, ali sad mi je jasno. No, imao sam toliko zdravog razuma da shvatim da među nama ne može biti nikakvog kontakta izuzev profesionalnog.

Svejedno, pomisao mi nije smetala - pomisao da sam malo lud za njom. Morao sam biti. Da to nisam bio, trebalo me je staviti u ludaku samicu za ono što sam planirao da uradim.

Stadoh da razmišljam o svima koje sam sreo i sa kojima sam razgovarao od ponedjeljka, °d one noći kada je gospoda Ajvori došla u moj biro: o Esmeraldi i Aleksisu Rikou, o Pelu i Maku, Kvinsliju i portiru invalidu, telefonistkinji u Malinsonu, kojoj sam poklonio flašicu mirisa. Nastojao sam da ih sve uklopim u sliku zajedno sa mnom i sa gospodom Ajvori

Kakva slika!

Zapalioh cigaretu. Dodoh do zaključka da volim prirodu. Bilo je tiho. Osetih koliko je prijatno kad se čovek nade van Londona i ono-like buke.

Vratioh se do kola, sedoh unutra i popuših cigaretu. Onda krenuh natrag u London.

III

Večerao sam u 8 sati i popio dva viskija sa sodom. Zatim sam iz sobe telefonirao pelu. Kad mu začuh glas, reko:

779

- Ko nije ovih dana? A šta te to osobito muči?

- Ne želim da o tome razgovaram preko telefona. U vezi je sa slučajem Ajvori.

- Aha, to... Nasmeja se. - Iles li uspeo konačno da je pronadeš? Najednom je začutao, a onda nastavi: Dodi do mene. Biće mi dra-go ako mogu da učinim nešto za tebe.

- Hvala, Pel - reko i spustih slušalicu.

Kad sam došao tamo, uvede me unutra nekakva protuva u kapu-tu od alpake. Udosmo u sobu u kojoj me je Pel i ranije primio. Sta-jao je ispred kamina, pušeći jednu od svojih vrlo dobrih cigareta.

Posmatrajući Pela, nikad ne biste rekli da se radi o privatnom detektivu. Nije tako izgledao. Bio je krupan i krepak. Mada mu je lice bilo naborano i staro, naročito posle pića i kasnih sedeljki, imao je neki dobroćudan izraz. Voleo je i da se lepo odeva. Mogao je biti

svašta, pa i gradski bogataš, ili neki plemić.

- Posluži sa pićem, O'Hara. Cigarete i cigare su na stolu. Reci mi u čemu je ta golema nevolja. Naceri se na mene. - Zatekao si me u dobrom raspoloženju. Možda ne znaš ali ja te stvarno ne mrzim. Mada si čudan ponekad, odličan si operativac.

- Zabrinut sam, Pel. Napravio sam takvu budalu od sebe.

- Stvarno? Svi mi to činimo pre ili kasnije. Ali kakve to veze ima sa gospodom Ajvori? Kako si to zbog nje ispao budala? Nemoj mi reći da si pokušao da joj se udvaraš ili tako nešto. Nasmeja se svojoj šali. - Vraško parče, zar ne? U svome životu sličnu nisam vi-deo. Stvarno lepa žena. Nije jedna od onih koje imaju lepo lice a ružno telo ili lepo telo, a glavu kao zadnji deo od automobila. Ta ima sve. Čak i mozga kad hoće da ga upotrebi.

- Može biti - rekoh. - Ako ima mozga, onda je bogatija od me-ne, pošto sam ja došao do zaključka da ga uopšte nemam.

'i - —x:o

120

- Slušaj, Pel, nisam bio sasvim iskren prema tebi. U škrpicu sam i malo sam se uplašio kad sam ti u utorak rekao da ne znam o čemu je gospoda Ajvori želela da razgovara sa mnom prethodne večeri i da sam je poslao do davola, to nije bila istina. Rekla mi je šta želi, ali ja nisam bio sklon da nešto preduzmem.

- Zašto nisi?

- Ispričala mi je kako ti ne želiš da mi platiš onih hiljadu funti i kako misliš da bi moglo doći do neke intervencije. Znao sam da su to gluposti. Onda mi je ponudila hiljadu funti da radim za nju. Pomi-slio sam da je tebe sprečila da mi platiš samo da bi me primorala da prihvatim njenu ponudu.

- Sad shvatam. Prokljuvio si je. Čudan si ti momak. I, onda si je najurio?

- Tačno - rekoh. - A da li sam ja to mogao ostaviti tako? On podiže obrve. Povuče dim svoje cigare u sebe.

- Aha! Preduzeo si nešto u vezi sa tim? Klimnuh potvrdno glavom.

- Kad je otišla, postao sam radoznao. Ne znam zašto, tek... po-stao sam radoznao. Pribavio sam kola i otišao dole do Mejdnheda. Našao sam čoveka koji se zove Riko - čoveka za koga se gospoda Ajvori udala 1945. godine i uskoro razvela. Kako sam obavešten, on

se Vratio u Englesku i iz prkosa oženio najboljom prijateljicom gospode Ajvori - Esmeraldom. Po rečima gospode Ajvori ovaj Riko je klju-kao Esmeraldu drogama i ona je došla u takvo stanje da j'e bila sklona da dokusuri Rikoa čim joj se za to ukaže prilika. Gospoda Ajvon je j'edino tražila od mene da odem dole i da ga malo zastrašim.

- Razumem. Znači ti si otišao dole i uterao mu strah u kosti! Ka-ko j'e on reagovao?

- Nij'e bilo onako kako sam zamislio. Poslužih se j'ednom njego-vom skupom cigaretom i zapalih je. Kad sam otišao tamo, našao

OV11

lera bei muiike

121

sa njom. Rekla mi je da je odlučila da puca u Rikoa kad skupi dovoljno hrabrosti za to. Čini mi se da je ovu hrabrost dobijala pićem. U stvari, sve što je želela bilo je da se napije i da ima Rikoa na ni-šanu, a onda da stisne obarač.

- Znam... one obično tako govore, ali to nikad ne urade. Čutao sam. Posle kraće stanke on upita:

- Šta je onda bilo?

- Onesvestil a se i stavio sam je u kola. Pričekao sam da se po-javi Riko. Izmenili smo nekoliko reči. Izgleda da mu se gospoda Aj-vori nije dopadala. Pogodio je da radim za nju. Razgovarali smo o opštim stvarima i bili prilično grubi jedan prema drugome. Onda sam zaželio da malo cprobam svoj džudo na njernu, tek toliko da ostanem u kondiciji.

- Kladam se da mu se to nije svidelo - reče Pel. Posmatrao sam te kad si ovde udesio onako Leneta. Pravo da ti kažem, O'Hara, dobar si majstor.

- Nisam bio dovoljno dobar za njega. Prebio mi je i mesto gde sedim. Znao je više o toj stvarčici nego ja. Pel pršte u gromoglasan smeh.

- E, ovo je najsmješnije što sam ikad čuo. Znači, i ti si dobio ba-tine.

- I to kakve! - rekoh žalosno. - U svakorn slučaju, zaključio sam da je za mene glavna stvar da pazim na Esmeraldu. Tako ću, mislio sam, učiniti prijateljsku uslugu gospodi Ajvori. Očekivao sam da bi mi gospoda Ajvori mogla uzvratiti na uobičajeni način.

- Pametan si ti!

- Prosto sumnjam. Nego, u Esmeraldinoj tašni našao sam poset-n'cu jednog lekara, nekog doktora Kvinslija. Po svoj prilici on je nju

722

- Eio si vrlo vredan. Mislim da si ti jedan od onih koji nikad ne dopušta levoj da zna šta mii radi desna - reče on duhovito.

- Ponekad je čovek suviše pametan. To sam bio ja rekoh. Se-ćaš se da sam došao k tebi u utorak i poklušao da dobijem adresu gospode Ajvori. Mislio sam da je sad vreme da odem i da joj kažem kakav sam dobar momak bio. No, ti, mi je nisi mogao dati, jer j'e sam nisi imao.

- Tačno - reče Pel. Uvuče duboko dim i oduva ga napućenim usnama. - Šta si onda uradio?

- Nisam znao šta da radim - rekoh. - Na kraju sam odlučio da reskiram. Gospoda Ajvori je želela da mi plati hiljadu funti. Htela j'e to da uradi još one večeri u ponedeljak, kad sam odbio posao kao i novac koji mi je ponudiia.

- To j'e bilo budalasto, zar ne?

- Jeste, vrlo budalasto. Ali sad mi je novac potreban. Vidiš, po-trošio sam sedam stotina i pedeset funti od tvoje hiljade na kupovinu kola.

- Da li se šališ? Od j'edne hiljade si odvojio sedam stotina pede-set funti za kola?!

- Uvek sam želeo kola. Uostalom, osnovna misao mi je bila da saznam gde se ona nalazi. Koliko sam mogao da vidim, postojao je samo jedan način da se to postigne. Adresu je svakako imao Riko. Mogao sam da odem do njega, napravim se naivan, i nekako saznam njenu adresu.

Pel reče zamišljeno:

- Razumem. Jesi li išao tamo?

- Da. Zbog toga sam i zabrinut, Pel... Nisam znao, ali sam ule-teo u sijaset nezgoda.

123

- Kad sam stigao tamo, sporedna vrata na kući su bila otvorena. Ušao sam i našao Rikoa u salonu, gde sam ga ranije video, kako le-ži. Bio je mrtav. Izvršio je samoubistvo.

- Znam. Video sam u novinama. Zbog čega si onda zabrinut?

- Samo jedna stvarčica - rekoh. - Prirodno, bio sam radoznao. Kleknuo sam i pogledao leš. Bila je tamo jedna cedulja. Nisam Je di-

rao. Napisao je cedulju o svome samoubistvu - ili je tako bar izgledalo. Pomislih da se izvučem kad mi nešto čudno pade u oči.

-Šta?

- Dok sam klečao kraj divana, osetio sam kako mi f10će P£će grejalica iz kamina, koji je bio pozadi. Zaključih da je divan bio suviše blizu te grejalice. Tako sam došao na ideju da ga je "eko tamo pomerio posle njegove smrti i da Riko nije izvršio samoubistvo. Neko ga je ubio i ako je to bilo tačno, zaključio sam da bi u^ica mo~ gla biti samo njegova žena - Esmeralda Riko.

Pel se malo zamisli. Grizao je svoju cigaru.

- Dakle, još uvek ne vidim zbog čega si toliko zabrinut- Ti ga nisi ubio, zar ne - dodade šaleći se.

- Ne - rekoh. - Ali shvati moj položaj, Pel. Ja sam pnvatni de-tektiv. Sa mnom je u redu dok su mi ruke čiste, ali ako nisu> može mi se svašta desiti. Ako policija sazna da sam umešan u kakvo sum-njivo ubistvo, sve će me agencije upisati u crnu knjigu. Razumeš?

- To je sasvim tačno, ali još uvek ne vidim na šta ciljaš.

- Evo na šta mislim. Kad sam u ponedeljak pošao tamo, nisam ni znao gde se mesto nalazi. Morao sam da pitam. To &m učinio u drumskoj gostionici s one strane Mejdnheda, gde šoferi obično svraćaju. Tamo su mi rekli gde se nalazi vila „Krosvejs". Ako policija počne da se raspituje, konobar će me se setiti. Ko će mi verovati ako kažem da sam se tamo vratio u utorak uveče da bih dobio od njega

124

tako zvuči. Znam da sve ovo ne mora da znači ništa, ali se bojim. U subotu će islednik vršiti istragu. Taj mi lekar može napraviti zvrčku.

- Misliš ona ptica Kvinsli? Onaj što je Esmeraldu smestio u oporavilište?

- Tačno. U početku nije prihvatio igru. Bio sam primoran da iz-mislim dobru priču ne bih li ga navukao da mi pomogne. Rekao sam mu kako je Esmeralda u ponedeljak bila tamo i vitlala revolverom, želeći da ubije Rikoa. Dake, Kvinsli je sve to znao, jer je ona to pri-čala već odavno, svuda okolo. On zna da je istraga u subotu. Pita se da li je njegova dužnost kao lekara da se prijavi i da neku izjavu. Ukoliko to učini, onda će morati da govori i o meni.

- Jedno je - reče Pel - kad žena priča okolo da će da ubije mu-ža, a drugo kad to stvarno učini. Ubistvo se mora dokazati ako ne di-

rektnim, a ono okolnosnim dokazima.

- Tako je - rekoh. - Ima jedan odličan okolnosni dokaz... Sme-stili smo je u ono prokleta oporavilište u utorak posle podne, a ona se izvukla odatle u deset iste noći. Znaju da je otišla u Mejdnhed. Jasno je, kao što su jedan i jedan dva, da je ona ubila Rikoa. Moji iskazi o onome šta je ona radila u ponedeljak uveče, kao i činjenica da je u utorak napustila oporavilište i otišla u Mejdnhed, dosta su ube-dljivi okolnosni dokazi. Sa jednom ili još dve stvari, to j'e gotovo di-rektnan dokaz. Znam celu priču i znam šta treba sada da uradim. Treba da odem u policiju.

Pel se potrlja po bradi.

- Sad mi je jasno na šta cilj'aš - reče. - Misliš da će doktor početi da brblja i da će teorija o samoubistvu otići u vazduh. Onda će se pajkani rastrčati i početi da njuškaju okolo. Znaš, kad oni traže, oni i nadu ponešto. Misliš da će tebe pronaći. Pretpostavljaš da bi mogli biti i grubi prema tebi zbog onog člana o zatajivanju dokaza?

Tako je - rekoh. Poslužih se još jednom cigartom iz njegove sre-brne kutiie. - Ne - - • 125

ćutao. Ali ako ja ćutim, a Kvinsli počne pričati, onda sam nadrljao. Ne želim ništa da počinjem, sem ako ne budem morao. Ne dam pet para na to ko je koga ubio i zašto. Čuvam ja sebe.

- Zar stvarno misliš da će se ovaj lekar izbrbljati? Zašto se ne pobrineš da ćuti.

- Pokušao sam nešto, ali mi se nimalo ne dopada kako je to is-palo. Verujem da će on u subotu prisustvovati istrazi da vidi kako se stvari razvijaju. Sigurno će se uplašiti i svakog časa može progovori-ti. Znaš kakvi su ti doktori. A ako se uzdrži i ne ispriča, istražni su-dija će odložiti istragu i zaposliti policiju. Onda ću ja zablistati kao zvezda među svedocima. Ne mogu da zamislim sebe u toj ulozi. To mi ništa ne bi koristilo.

- Ne. Sigurno ne - ponovi Pel.

Nastade tajac. Onda ja ponovo prekidoh tišinu:

- Čudna je ovo stvar, Pel - ovo ubistvo. Sve mi se čini da je neko bio tamo posle Esmeralde, a pre nego Što sam ja stigao. Opkla-dio bih se u šta god hoćeš da Riko nije ležao na divanu onako blizu grejalice. Neko je pomerio divan - neko ko je bio tamo.

- Pitam se koliko će to goditi policiji da čuje? - reče Pel.

- Dva-deset devet od sto tvojih dokaza vežu ubistvo za gospodu Riko, koja i meni izgleda kao osoba koja je obavila taj posao. Onaj jedan pro-cenat baca senku sumnje na ovoga ko je pomerajući stvari u sobi izmenio dokazni materijal. Možda bi bilo dobro ne pominjati taj divan. Neka to sami otkriju.

- Voleo bih kad bih to mogao, ali uradio sam još jednu glupost. On se namršti.

- Nećeš valjda da kažeš da si još budalaština počinio. Šta si to uradio?

- Ne znam šta me je nateralo, ali pomerio sam divan u prvobitni položaj onako kako sam primetio da stoji u ponedeljak uveče. Znaš
126

- To j'e dosta razumljivo - reče Pel. - Ja to razumem. Najpre si pomislio da se radi o samoubistvu. Onda, kad ti je palo na pamet da je posredi ubistvo, uplašio si se da bi sumnja mogla pasti na tebe. To sam zaključio iz tvog držanja i onoga što si mi malopre rekao. Zato si ga pomerio natrag. Da si pri tome mislio, došao bi do zaključka da je to glupo, ali nisi. Ljudi ne misle u takvim okolnostima, a ako mi-sle, onda to čine suviše brzo.

- Možda si u pravu. Ali ja sam u škripcu. Šta bi ti radio da si na mome mestu?

- Ne znam - reče sležući rameniraa. - Nisam ja O'Hara, zato ti ne mogu ni reći. Stvar je u tome šta riameravaš da radiš. Treba da se odlučiš na jednu od dve stvari. Ako kažeš celu istinu, to ti neće doneti nikakve koristi kao privatnom detektivu. Hoću da kažem, a to si i sam rekao, to bi te ocrnilo kod agencij'a. S druge strane, ako ne budeš govorio, a lekar se izbrblja, onda si tek dolijao kod policije. Tvoje je da odlučiš. Steta je zbog tog doktora, zar ne?

- Da... - Zamislih se za trenutak. - Možda ću još razgovarati sa njim i ućutkati ga. Vredi pokušati u svakom slučaju.

- Moraćeš raditi brzo. Kad misliš da to učiniš?

- Potražiću ga sutra izjutra. Još ću videti. - Nasuh sebi piće i nastavih: - Čudnovato! Otkako se bavim detektivskim poslom, uvek sam uspevao da ostanem čist. Uspešno sam okončao mnoge poslove i za-radio dobrih para. Sad vodim slučaj koji nisam ni želeo. Odbio sam novac, a onda sam se iz radoznalosti upetljao u to. I, evo, kako sam se nasukao.

- Tako to ide. - Pel je izgledao ozbiljan. Brzo je razmislljao.
- Tako, na tebi je da odlučiš, O'Hara. Nadam se da će ipak is-pasti dobro.

- Hvala ti što si me saslušao. Bio sam zabrinut zbog tog3' Raz-govor s tobom mi je pomogao. Videću se sa ovim doktoroifl sutra. Odlučićn 5ta A»™*<~ V-A ~----- ""

hra bezjrwzike

127

- Želi.m ti sreću. Popij još j

Ispih Još jednu čašu. PrepoLaska rekaosam mu da sam se pre-selio u ho-tel „Malinson". Nisam bio nezadoroljan ishodoffl razgovo-ra. Ulogu sam izrecitcrao bez

Umoran i potišten, otišao sai^ u grad. Započeo sam nešto od če-ga više nisam mogao odustati i k^d bih hteo. Morao sam da nastavim do kraja. Bilo mi je jasno da s& radi o jednoj od „onih stvari" koje se obično čine kad vam je svejecJno šta će se desiti. Počeo sam kod „Vesele deve desetorice" u Braton ulicUspio sam par duplih*. viskija sa sodom i iza* bara se malo poigrao sa dve lepo-tice - Teri i Dodo. Dodo mi je dala kompliment. Rekla je da odlič-no izgledam i da sam vrlo zabavan. ja to nisam mislio. Bio sam ve-seo kao na pogrebu. Viski mi nije pomogao.

Onda sam malo prošetao. To je bilo uglavnom razmišljanje u sti-lu „varijacije na istu temu" - proces koji tne baš nikuda nije doveo. Svratio sam u dva lokala koja sam znao. Viski iz drugih flaša je ta-kode ostao bez dejstva.

Bilo je jedanaest sati kad sam Se našao kod „Grizelde". Tamo se žurevi organizuju na taj način što svi donesu po flašu pic'a. Mesto se razlikovalc Od ostalih utoliko što su prostorije imale neku atmosferu. Grizelda je uvek bila posebno predusretljiva prema meni, jer sam za nju bio obavio jedan posao vrlo revnosno.

Seo sam za sto, pojeo sendvic i popio još malo viskija. Uskoro po-gasiše svetla i orkestar utonu u ritam. Jedno devojče sa prijatnom i lju-bopitljivom

njuškicom, u haljini koja je izgfcdala kao da je bila prile-pljena na njoj i ađerodinamičnom linijom - koja je bila više stvorena za

728

Piter Čin

glasom koji joj ne bi mnogo pomogao da nije imao njene noge iza se-be, počeo da pevuši: „Kad on prestane, i mala prestane da mu priča. Po-što ne ljubi kao nekad, onda neka se kupi..." I još puno ovakvih stihova. Kad je završila, dobila je aplauz. Ako je mislila da je to bilo zbog njenog glasa, onda se prevarila. Njoj glas nij'e bio ni potreban.

Otpevala je još jednu stvarčicu gledajući bucmastog starčića koji je sedeo za stolom na ivici platoa za ples. Pesma se zvala „Sta mogu da učinim za vas". Kad je završila, stari meraklija se rastuži i na-ruči flašu šampanjca. Izgledao je vrlo setan. Možda je mislio na svoje momačko doba, ili svoju ženu, ili možda... Ustadoh i izidoh. Noć je bila lepa. Setnja i viski su mi bili do-sadili.

Vratih se u hotel.

Bila je skoro ponoć. Razmišljajući o proteklom, zaključih da sam od ponedeljka dosta uradio. Taman sam počeo da se kupam, kad telefon u spavaćoj sobi zazvoni. Uvih se u peškir i izidoh da odgovorim. Javio se portir.

- Gospodine O'Hara, došao j'e ovde jedan gospodin i želi da vas lično vidi. To je detektiv inspektor Gejl iz Skotland jarda. Kaže da je hitno.

Pomislih: Tu smo. Sad počinje zabava.

- Ja se kupam. Zamolite ga da pričeka u salonu desetak minuta. Nazvaću vas kad budem gotov.

- U redu, gospodine O'Hara.

Vratih se da se istuširam. Čim sam se obukao i zapalio cigaretu, obavestih portira da inspektor Gejl može da dode.

V Svakakve se stvari pričaju o službenicima policije šta rade i ka
hra bez muzike

129

lok Holms, ili da su glupi kao ponoć. U velikom broju detektivskih priča policajca naprave i priglupim da bi svoga glavnog junaka mogli komparacijom da izdignu do briljantnosti.

Medutim, većina policijskih službenika su vrlo inteligentni ljudi - naročito momci iz Centralnog biroa. Njihova specijalnost sastoji se u poznavanju života. Umeju da razgovaraju sa svakakvim ljudima. A, kad kažem da znaju život, onda tako i mislim. Devet desetina ljudi u gradovima ne zna šta se dešava u njihovoj okolini. Kad bi znali, veo-

ma bi se iznenadili. Ali iskusnog detektiva ništa ne iznenadi. On zna gde će nešto da traži. Zna gde može naći izvesnu vrstu ljudi. Poznate su mu sve reo-bičnosti grada, stvari o kojima ne pišu novine, prosto zato što za njih nikad i ne saznaju.

Pedeset od sto zločina koji se dogode, dogode se zbog nekih nezadoVoljenih osnovnih želja koje se skrivaju u podsvesti svih ljudi svih klasa i stanja.

Kad oštrouman detektiv sazna da je neki „posao“ lukavo izveden, jasno mu je da nije obavljen zato da bi se večerale ostrige uz jSampa-njac u hotelu „Savoj“ ili zato što se nekome išlo na izlet u Švajcar-sku. Zna da je „posao“ izvršen zato što je nekome brzo trebalo novca, a on je bio potreban u devedeset devet od sto slučajeva zbog suk-nje. Suknja koja pokriva lepe oblike košta mnogo novaca.

Ako se ikada bude pisao neki moto iznad ulaza u Skotland jard, to bi trebalo da budu samo tri reči: „Cherchez la femme“, a one zna-če na svim jezicima isto, uključujući i kineski.

Najviše uspeha imaju detektivi koji dobro poznaju žene i umeju da razgovaraju sa njima. Oni ih vešto obrlate i navedu da se izbrblja-ju. Iznenadio bi vas broj onih koji su kao kriminalci imali puno uspe-ha, a koji su odležali u zatvoru lepe godine kajući se što su o poslu ikada proeovorili sa svojom devojkom. Kasno otkriju da su se pove ne pomišljajući da će takvih još biti. Šest meseci ili godinu dana ka-snij'e, kad misle da su se opametili i da nijednoj ženi više ništa neće reći - bar ne o poslu detektiv iz policije popije šolju čaja sa lepo gradenom devojkom i momak se ponovo nade iza brave, i istorija se ponavlja.

Takva je Ljudska priroda. Kad ne bi bila takva, ništa ne bi bilo zabavno.

Običan dobar gradanin koga možete videti kako šeta, takav je, jer želi da je običan i dobar. Ali, čak ni on ne sme biti u to potpuno ubeden. Jednoga dana i taj ozbiljni i pošteni gradanin može natrčati na neko slatko parče, koje će ga toliko privući da će biti spreman na sve žrtve.

Mnogi muškarci misle da nisu imali sreće, jer nikad nisu sreli že-nu o kojoj su sanjali. Ali, možda su bili srećniji nego što misle. Pret-postavimo da su je sreli, a ona zaželi hitno novca, vrlo hitno. Teško

njima... šta bi onda radili? Razmislite malo o ovome.

VI

Inspektor j'e bio mršav čovek sa naočarima. Nosio je lepo skro-jeno, plavo prugasto odelo na dva reda. Ostavljao je prijatan utisak.

Pozvah ga da popij'e nešto i on prihvati predlog. Kad su na dužnosti, službenici policije obično ne piju. Ako to čine, onda je to za-to što misle da će im zbog nečega koristiti. Obično, piće svakoga ras-položi.

Prihvatanj'e predloga značilo je da j'e detektiv Gejl nameravao da vrši malo izvidanje - da izvuče nešto od mene. Znao sam da će razgovor biti prijatan i nezvaničan. Trebalo j'e da predstavljam dobrog gradanina koji pomaže policiji. U stvari, iza toga se krio pravi Gejl koji ie oazio na «valrn c;^-" .. i— —> forabez muzike

131

Otkrio sam da je bilo telefonskih razgovora između Skotland jar-da i šefa policije Berkšajra. Skotland jard je upoznao šefa policije o onome što je saznao zadnjih nekoliko časova. Znajući za obaveštenost Skotland jarda, a budući pametan čovek, on je zatražio samdnju sa njima. To je značilo da je neki od glavnih inspektora određen da vo-di aferu Riko, koji je, brzo razmišljajući o svemu, došao do zaključ-ka da je pravi čovek za taj posao detektiv inspektor Gejl. Gejl je bio prijatan, ljubazan i tih. Niko se u njegovom društvu ne oseća nelagod-no ili preplašeno. Glavni detektiv inspektor je znao da Gejl ne pravi greške, da ima strahovitu memoriju i da će ono što mu ja budem re-kao ostati u njegovoj glavi do jedne reči.

Uključih grejalicu. On popi malo viskija i prede na posao.

- Gospodine O'Hara, verovatno ste u novinama videli izveštaj o smrti čoveka koji se zvao Aleksis Riko. Naden je u vili „Krosvejs", u blizini Mejdnheda?

Potvrdih ovo i on nastavi:

- Verujemo da se iza tog slučaja krije više nego što izgleda na prvi pogled. Pretpostavljamo da biste nam vi mogli pomoći. Prirodno, moramo sve da proverimo makar verovali da nema šta da se prove-rava. Ovo svakako shvatate.

Ponovo potvrdih i ispih malo viskija.

- Policija iz Berkšajra nas je zamolila da ispitamo nekoliko stva-ri - reče Gejl svojim milozvučnim glasom.

- Saznali smo da ste vi, između ostalog, u ponedjeljak noću posljednji pitali gde se nalazi vila »Krosvejs". To ste učinili u drumskoj gostionici, s one strane Mejdnheda. Čovek koji vam je to rekao seća vas se dobro.

- Otkud zna moje ime? Nisam mu ga rekao - dodadoh praveći grimasu.

- Tako! - reče Gejl. U stvari, odgovorio je ono što se jedino mo

732

Piter Či

tm

- Nameravam da otvorim svoje karte, gospodine O'Hara. Postoji mogućnost da ovaj Riko nije izvršio samoubistvo, već da ga je neko ubio. Naravno, vi znate da je pri istrazi nedokazanog ubistva svaki građanin koji ma šta zna o ovome što može pomoći policiji obavezan po zakonu da da svoju izjavu. Ali, molim vas, nemojte misliti da mi prema vama zauzimamo takav stav. Pomislili: oh... ne, vraga. - Došao sam kod vas jer smatram da biste nam vi dobrovoljno mogli pružiti nešto, makar i neznatno, što bi nam moglo pomoći.

- Ne znam. Zavisi od stava koji ćete zauzeti u istrazi. Učiniću to ukoliko budem znao nešto o onome što me budete pitali.

- Tako! - reče on.

Činilo mi se da je uvek kad je hteo da razmisli propraćao to sa „tako". To je bila neznatna reč, ali je sa njom dobijao dve-tri sekunde.

- Mi smatramo da je Riko ubijen. Moramo zauzeti takav stav, ne zato što obavezno verujemo da je tako, nego zato što nam je tako natuknuto. Uostalom, da li ste u ponedjeljak noću išli u vilu „Krosvejs".

- Da - potvrdih. Ustadoh i počeh da šetam po sobi, praveći se zabrinut. Onda sam rekao:

- Zar nećete još nešto popiti?

- Da, molim vas - odgovori on. - Nikad ne pijem mnogo danju, ali u ovo doba volim da pijem. A, i ovaj viski je lep.

Nasuh dve čaše i ponovo nastavih da šetam sa čašom u ruci.

- Najbolje je, gospodine Gejl, da vam ono što znatn kažem ka-ko najbolje umem. Možda ću vam pomoći. Na kraju, drago mi je da ste došli, jer sam bio zabrinut da li treba da se javim Skotland jardu i dam svoju izjavu.

- Tako! - reče. Onda dodade: - Zašto niste...? Ukoliko ovo nije neumesno pitanje.

- Postoji jedan očigledan razlog - rekoh. - Nisam hteo da poči hra bez muzike

133

_ Naravno - reče on. - Nego, da li bi bilo korisno ako zabele-žim ono što kažete? Znam stenografip, tako da nam to ne bi oduze-lo vremena.

- Ne... ne bi - odgovorih.

- Zar ne mislite da bi to moglo pomoći. No, možda vi imate log zbog čega to ne želite.

- Imam. Nameravam «da vam kažem ono što imam u glavi. mah, čak i bez ikakvog razimišljanja. Znam da ću posle razgovora mo-rati, pre ili kasnije, da podnesem propisnu pismenu izjavu. Kad to i dim, onda želim da je pišem sam. Razumete? Mishm da je bolje ta-ko.

- Svakako - reče on, misleći da lepo napreduje.

- U ponedeljak noću otišao sam u vilu „Krosvejs" da nadem I koa. Trebalo je da obavim posao za svog klijenta. O tome radV bih diskutovao, ako nemate ništa protiv. Kad sam stigao tamo, nik< nije odgoVorio na moje z^onjenje i onda sam malo zagledao oko će. Prekidoh govor i otpih svoj viski.

- Dozvolite samo da pitam. Kad je policija iz Berkšajra obisla kuću posle izveštaja o samoubistvu i kada su kola za hitnu pomoc šla po njegov leš, da li su prošli kolima stazom ispred ih iza kuce.

- Ispred kuće - reče on. - Kapija iza kuće bila je zaključana. N ko nije primećen da je prošao tuda posle tog događaja. Zasto?

- Zato što ćete možda hteti da fotografišete staze iza kuce - re-koh - i nećete dopustiti nikome da prode tuda. Shvatate?

- ShVatam. - Sad je postao vrlo zainteresovan. Zapaho je ciga-retu koju je izvadio iz vrlo lepe kožne kutije.

- Kad sam ja bio tamo, vrata iza ^™" bila zaključana na-stavih. - Prošao sam baštom i sreo ženu za koju sada znam da je 1

la Esmeralda Riko - nieeova žena. Bila je pijana. Bšla je popila do

134

U njenoj tašni koju je ispustila na travi i koju sam podigao n sam revolver. Zaključio sam da ona nije «f onih koj treba da sa

revolverom.

- Ma šta kažete? - primeti, slušajući sa napregnutom pažnjom M,sho je da ce sve b,ti mnogo lakše nego što je 4kivao. Ve" me zarmsljao u boksu za svedoke kao „zvezdu" među svedocima na su denju Esmemld Riko za ubistvo. Bio je vrlo zadovoljan. A zašto i ne bei muzike

135

On ugasi cigaretu u pepeljari. Zamolih ga da popije još jednu ča-šu. Zahval. mi se , umesto toga uze još jednu cigaretu '

- Pomislio sam da mi je dužnost da je uklonim, jer je bila opa-sna. Najv.se zato sto je želela da ubije svog muža. Izgleda da je to odavno nameraVala. Prema onome što znam o njemu mislim da je bi-la sasvim u pravu. Trebalo je da neko smakne Rikoa

On potvrdi glavom. Bio je suviše stipljiV i fin da bi mi rekao da se drzim pnce i ostavim se beznačajnih gluposti

- Položio sam je na zadnje sedište svojih kola. To sam uradio la-ko jer se ,la onesvestila Doveo sam je natrag u London i smestio opolilil ^ Prijatelja' SlódeČeg dana sam ' daG,Tdine. ?'P? " prekide me on- - Kad ste bili su , da h ste videli Rikoa i razgovarali sa njim? teče onako kako

je o

- Slušajte - rekoh. - Jasno je da ću morati dati izjavu. Očeku-jerr , da ci i tada biti unakrsno ispitivan, možda u sudu, ali ne ovde Budite dobn i ostavite se pitanja. Nastojim da razmišljam Smešio se, kao da se izvinjava. Ja nastavih'

- Mislio sam da će joj biti dobro u oporavilištu. Osim toga bi cu uživaoca droga. Pre nego što sam je odveo u oporavilište potražio sam lekara koji ju je lečio ranije doktora Kvinslija. Vi ga znate. To osoba koja vam je pričala o meni, zar ne?

- Da li je to važno? Mislim da to pitanje nema materijalne va wsti.

- Za mene ima - rekoh. - Ili ćete mi odgovoriti na to pitanje ili prestati da govorim. Izvesni obziri važe i za mene. Uštedeo sam vam toliko vremena i posla - rekoh nešto povišenim glasom.

- Pa... u stvari to nije bio Kvinsli. Ovo je prvi put da čujem o njemu. Ipak mi nije rekao ko je to bio. Nije rekao, jer nije mogao. Znao sam zašto i zato sam skinuo pitanje sa dnevnog reda. Saznao sam ono

što sam želeo. Zapalih cigaretu i nastavih:

- Te noći otišao sam do vile „Krosvejs“ sa narađerom da nadem Rikoa. Zbog čega sam želeo da ga nadem u ovom trenutku nije ni malo važno. To ću obraditi posebno u svojoj izjavi.

- U redu - reče on. - Samo nastavite. Držite se uglavnom važni-jih stvari. Vrlo je zanimljivo.

- I te kako - rekoh. Kad sam tamo stigao bilo je prilično kasno. Otišao sam iza kuće kao i ranije. Našao sam sporedna vrata otvore-na. Ona koja se nalaze nedaleko od garaže. Ušao sam u salon i na-šao Rikoa kako leži na divanu ispred kamina. Najpre sam pomislio da spava, dok nisam pogledao. Onda mi je bilo jasno. Izvršio je samou-bistvo.

- Samoubistvo! Stvarno mislite da je tako - priupita on.

- Tada sam mislio tako - odgovorih mu. Svako bi najpre pomi-slio da se radi o samoubistvu. Tamo je stajao revolver, opekotine oko ulazne rane, kao i ceduljica samoubice. Možete uzeti kao sigurno da njegov. Sve je govorilo da se radi o samoubisWu. Kleknuo sam i po-gledao ga izbliza. Tada sam došao na jednu ideju.

- Znači on je napisao tu cedulju?

- Naravno - rekoh. - Ali, to nije bilo sve što je on nameravao da napiše. To je bila samo prva stranica. Cedulja je izgledala završe-na, ali, u stvari, nij'e bila. On zviznu tiho za sebe. Saznao je sadržaj cedulje verovatno pre-ko policije iz Berkšajra. Shvatio je šta mislim.

- Bio sam uveren da se radi o samoubistvu - nastavih. Pomislio sam da je najbolje za mene da se izvučem dok sam čitav. Nisam že-leo da budem umešan u istragu oko ubistva.

- Ne? - zapita on cereći se. - Naročito ne u to vreme, zar ne?

- Šta ste hteli reći time?

- Hteo sam reći da niste otišli tamo da nadete Rikoa da biste ga pitali za zdravlje. Otišli ste očigledno tamo radi nečeg drugog, što je bilo u vezi sa vašim klijentom. Zbog toga i niste hteli da budete ume-šani u istragu. To j'e sasvim razumljivo. Nego nastavite sa pričom.

Pomislih: ovo je jedan prema nula za tebe, Gejl. Želeo je da mi stavi do znanja kako zna da sam bio tamo radi svoga klijenta o ko-me nisam hteo da govorim, kao i da mi, ukoliko sazna glavne stvari koj'e ga interesuju, niko neće postavljati nevažna pitanja, sem ako ja dobrovoljno ne iznesem nešto. Gejl nije bio budala.

- Bio sam na putu za London kad sam se prisetio nečega. Dok sam klečao kraj leša ispred kamina i hteo da ga izbliže pogledam, ose-tio sam kako mi noge peče toplina grejalice. Zaključio sam da divan stoji suviše blizu kamina. Onda mi je palo na um da je neko morao pomeriti divan prema kaminu da bi napravio zbrku sa medicinskim dokazima.

- Da odloži „rigor-mortis“ - potvrdi on. - Ali, ja ništa nisam čuo o tom divanu. Policija iz Berkšajra nije pomenula da j'e divan pome bez muzike

137

- Nije ni mogla, jer sam ga ja ponovo postavio na svoje mesto.

- Zašto ste to uradili?

- Da se iwerim da li je stvarno bio pomeren - rekoh. Kada sam to učinio, zaključio sam da je položaj u koji sam ga ja pomerio bio njegov normalan položaj. Nisam se trudio da ga vratim natrag, jer sam prosto bio uplašen. Veoma uplašen.

On povuče dim cigarete, promatrajući me. Pokušao je da se koncentriše.

- Šta vas je toliko uplašilo?

- Nije mi se svidela ta novonastala situacija - rekoh sležući ramenima. - Neko je namerno pomerio divan samo da bi stvar prikazao kao samoubistvo. To mi se nije dopalo i nisam želeo da budem umešan u ubistvo. Razumljivo, zar ne?

- Šta ste onda učinili, gospodine O'Hara? - zapita klimajući glavom.

- Kidnuo sam oprezno i brzo - rekoh. - Vratio sam se do svojih kola, koja sam ostavio iza vile i odvezao se u London. Na putu se zaustavio samo toliko da telefoniram.

- Kome? - reče on. U glasu se osećala odlučnost. Oklevao sam jedan trenutak, a onda nastavih:

- Davo ga znao! - slegnuh ramenima. - Saznaćete to, svakako. to ja ne kažem. Kvinsli će vam reći. Telefonirao sam oporavili štu.

- Da pitate da li je gospoda Riko još tamo? - ispitivao me je da Pohrdio sam klimajući glavom.

- I, je li bila tamo?

- Ne, iskrala se negde oko deset časova. Sve ih je prevarila. Ni-su žnali kuda je otišla - rekoh i uzeh cigaretu. Osećao sam potrebu

- Nisam vas pitao šta znate o kretanju gospode Riko. Pitao sam vas da li mislite da je otišla u vilu „Krosvejs“ pošto j'je napustila oporavilište?

Slegnuh ravnodušno ramenima,

Za trenutak je cutao. Zatim izvadi cigaretu iz svoje kutije i pri-pali, Nastojao je da dobije u vremenu, Mislio se da Ji da rni potpita-njima izvuče još nešto i ispuni praznine koje sam ja ostavlja'ao u pri-či. Želeo j'je da sazna razloge zbog kojih sam bio u vili, kao i o kakvom se poslu radilo. Mislio se, isto tako, da li je bolje da razgova-ra najpre sa Kvins)ijem i čuje šta on ima da kaže, a onda da počne mene da obraduje.

- Gospodine O'Hara, veoma cenim informacije koje sam dobio od vas. Biće nam od velike pomoći j'er nas, kao što sam vam rekao, stvar ozbiljno interesuje. Naročito posle ovoga što smo čuli od vas. Samo ima još nešto što biste nam mogli reći, a što bi nam bilo od ogromne koristi. Nadam se da dete učiniti sve Sto j'je u vašoj moći da biste nam pružili tu informaciju,

- Kao na primer?

- Gde je gospoda Riko?

- Ne znam - odgovorih,

Nastade tajac. Posmatrao je užareni kraj svoje cigarete, razmišljajući i dalje,

- Gospodine O'Hara, kažete da ste gospodu Riko našli napolju u ponedeljak noću, sa revolverom, Da li je bio napunj'en.

- Ne znajm. Nisam proveravao. Ponovo j'je zastao.

- Rekli ste da ste je vratili u London i da j'je veče provela kod nekih vaših prijatelja. Onda ste je, sJedede dana, smestili u oporavi-lište i pozvali doktora Kvjnslij'a da j'je pregleda, Da li vam j'je ona dala njegovu adresu?

hra bez muiike

139

- Ne, našao sam posetnicu u njenoj tašni, kad se bila onesvesti-la.

- Da li ste imali razloga za interesovanje Ne ste pokazivali pre-ma gospodi Riko? Kad ste otišli u vilu „Krosvejs“ u ponedeljak, da li ste očekivali da ćete je naći tamo?

- Ne - rekoh,

- Naravno, ne, Otišli ste tamo drugim poslom, je li tako? Nisam

odgovorio,

- Zašto ste mislili da gospodu Riko treba da vratite u London, da je smestite kod svojih prijatelja, zatim u oporavilište i pozovete le-kara da je pregleda. Zatim, posle povratka u vilu u utorak noću, kad ste našli Rikoov leš, zašto ste, čim ste se malc udaljili od kuće, telefonirali u oporavilište da saznate da li je ona tamo? Zalto ste řinili sve ove stvari?

- Ne bih vam znao reći.

On se naceri. Ustade, otvori svoju kutiju sa cigaretama i ponudi me. Uzeh i zahvalih se. On ponovo sede,

- Znam da se kod vas privatnih detektiva smatra profesionalnim nemoralom razgovarati o stvarima koje se tičV vaših kliješnata, ali.,.

- Ko vam je rekao da sam ja privatni detektiv? prekidoh ga. Ovo iznenadno pitanje ga malo zbuni. Dvadesetak sekundi je raz mišljao, a onda se osmehnu i reče:

- Mi znamo sve privatne detektive u Londonu. Moramo znati za njih. Uostalom, ima samo jedan O'Hara.

Vrlo brzo se snašao, Za ovo sam rnu dao odličnu ocenu.

- Hteo sam da vas pitam da li je gospoda Riko bila vaš klijent.

- Ne. Nisam je nikada video pre ponedeljka uveče.

- Razumem. I ne znate gde ona živi? -Ne.

140

Piter Čin

hrabezjnuzike

141

-Ne.

- U ponedeljak uveče, pošto se onesvestila u vili „Krosvejs“, vra-tili ste je svojim kolima natrag u London.

- Dovezao sam je u London - rekćh. - Zašto vratio natrag u London? Nikad vam nisam kazao da je iz Londona došla u „Kro-svejs“.

On se naceri na mene sa odobravanjem.

- Vi imate odgovor za sve. Ako ikad budem imao potrebe za pri- vatnim detektivom, zatražiću vašu pomoć.

- Hvala. Rado ću prihvatiti ponudu ako mi se bude dopala.

- U redu. Znači, doveli ste je u London. Verujem da je pre ili kasnije došla svesti.

Potvrdio sam.

- Hoćete li da kažete kako posle ovoga kad ste je doveli u grad nije razgovarala sa vama; da je radila ono što joj je rećeno i otišla u oporavilište ponašajući se kao dobra devojćica, a da vam uopšte nije kazala gde živi?

- Da, to hoću da kažem.

- Zar joj nije bila potrebna neka odeća za oporavilište, recimo, noćne haljine i njen toaletni pribor? Morala je nešto uzeti sa sobom. Otkuda su bile te stvari?

- Nikad nisam ni pomislio na to. Možda su oni iz oporavilišta poslali po njih. Ne bih vam znao reći.

- Gde se nalazi oporavilište? Kazah mu.

- Dobro, gospodine O'Hara - reče ustajući - pomogli ste mi i veoma sam vam obavezan za pruženu pomoć. Mislim da treba da vam kažem da je policija iz Berkšajra predala ovu stvar nama - Skotland

- Moje starešine će, zbog dopunskih informacija koje stfo Pn™ li, nastojati da saznaju po svaku cenu kako je došlo do smrf Ađe sa Rikoa.

- Da... Bili bi ludi, ako ne bi tako postupili - primetih. On me brzo pogleda.

.

- Mislim da treba da znate i to da ćemo varn uručiti P0i , pristup sudu kao svedoku prilikom vodenja istrage. Verujeffl da"" te napuštati London za dan-dva? OdgoVorio sam da ne mislim zasad da idem iz Londona.

- Opširan izveštaj o našem razgovoru podneću svome \$®K Gospodine O'Hara, pretpostavljam da ćete, ako se bude tražito o as biti spremni da podnesete pismenu izjavu sličnu owme što s(već rekli.

- Da, naravno. Onda mu se nacerih. - Bez ilcakovih ptfdfi Ućini mi se da ga je ovo malo iznenadilo.

- Bez kakvih predrasuda?

Ponovo se nacerih.

, «•

- Gospodine Gejl, ovo je bio samo razgovor. Ja ntsaifl sve pod zakletVom. Uradio sam ono što smatram gradanskom "Zn°Sgm Bio sam zamoljen da pružim policiji izvesne informacije. Da°J. vam informacije. Dao sam vam ih zadržavajući svoje pravo 9^ ' na da

povučem, proširim ili popravim SVOJU informaciju u o"c kad budem podnosio pismenu izjavu.

Ovo ga malo

uzdrma. . ,

- Gospodine O'Hara - reče zatim, mirnim i prijateljsK"11 &

- mislim da ste dovoljno pametan čovek da se ne biste za^n 1 -stima, jer znate da vam to ne bi koristilo, bar u vašoj profes'J'. bih da mi odgovorite još na jedno pitanje, koje, iskreno v stvarno imam pravo da postavim. Jedno pitanje, onako tf16 Ako mi odgoVorite, pomoći ćete mi. Ukoliko to ne učinite.zn

- Tako, kako se god okrene, vaš sam - rekoh uz grimasu. - Po-činjem da se pribojavam. Kakvo je to pitanje?

On me pogleda ozbiljno.

- Ako na osnovu istrage koju budem vršio sledećih dvadeset če-tiri časa moj'e starešine nadu za potrebno da daju nalog za hapšenje gospode Riko, smatrate li da ovo vaše svedočenje može biti uzeto kao svedočenje pred poicijom?

- Da - rekoh.

Ovo ga je raspoložilo. Uze šešir, reče laku noć i ode. Zatvorio sam vrata za njim i ppčastio sebe jednim pićem. Zatim popuših dve cigarete i legoh u krevet. Desetak minuta čitao sam večernje novine, a zatim ugasih svetlo.

Zaključio sam da je detektiv inspektor Gejl, kao policijski službe-nik, vrlo dobar.

Onda sam zaspao.

Glava V PETAK - OBRAČUN

Ustao sam u deset sati, doručkovao i obukao se. Nemiran, vrzmao sam se po sobi.

Uskoro me je ta šetnja zamorila.

Ali, ni razgledanje časopisa u salonu hotela nije me naročito pn-Vlačilo. Zato izidoh napolje u nameri da besciljno malo prošetam Lester skverom, Ridžent i Bond ulicom.

Zamišljen, uskoro otkrih da šetam u pravcu zapadnocentralnog kvarta - prema mome stanu na Folsom trgu.

Taj mi je stan bio dosadio. Činilo mi se da sam već svega sit. Odlučih zato, pošto završim ovaj posao, da nadem novi stan i nove prostorije

za biro. Ova mi je Ajvori afera na jedan čudan način b korisna. Ako ništa drugo, podigao sam svoj moral i otresao se onog unutrašnjeg osećanja „Formoze“.

U svom stanu zapakovao sam neke preostale stvari, potrazio i stojnika i platio stanarinu. Dogovorili smo se da se on pobrine i pošalje mi stvari u hotel

„Malinson“.

Onda sam otišao u svoj biro. Nadoh dva ili tri pisma. U jednom su tražili da preuzmem istragu oko nestanka novca iz jednog hotela Severnom Devonu. Drugi posao je nudilo Osiguravajuće društvo. Taj mi se dopao. Uvek sam želeo da radim za osiguravajuća društva. Uko-liko obavite posao dobro za njih, onda vam oni nadu i dosta drugih poslova. U ovom trenutku, bar kako su stvari zasad stajale, nisair mogao prihvatiti. Sam sam otkucao pismo na mašini i u tom smislu

144

Preturajući po fiokama svog stola punih svakakvih sitnica - ra-znih papira, spjalica, voska za pečaćenje i drugih stvari koje se obič-no drže u fiokama, nadoh u najdonjoj, u kojoj sam obično držao fla-šu sa viskijem, prospekt sa slikom hotela u Torkiju. Kraj njega spa-zih još jedno pola litra viskija koje sam bio zaboravio. Ovo mi je baš dobro došlo.

Izvukoh zapušač, poslužih se pićem i zavalih se u stolicu. Pogle-dah u prospekt. Bio je to lep hotel, sa vrtom pozadi i sa pogledom na more. To je bila starinska, nepravilno gradena kuća, koja je kasni-je pretvorena u hotel. Hotel j'e imao posebnu atmosferu. Izgledao je lepo na slici. Moglo se videti kako sunce sija nad morem. Na dnu sli-ke primećivao se podijum sa orkestrom. Možda ću sa malo više sre-će dospeti jednog dana do ovog hotela, pomislih, stavljajući prospekt u džep.

Napisah pismo gazdi kuće u kojoj sam imao biro, naznačivši da napuštam prostorije krajem tromesečja i da ću mu sledeće nedelje uplatiti iznos čekom. Kad sam napisao pismo, zaključah biro, ubacih pismo na poštu i vratih se u hotel.

Bio sam skoro pri kraju sa ručkom kad mi pride lakej i reče da me neko traži telefonom.

Kad sam se javio i rekao ko sam, odgovorio mi j'e da j'e to biro

Selbija i Rurkesa. Zamolili su me da ostanem kod telefona. Onda se začu jedan drugi, prij'atan glas.

- Dobar dan, gospodine O'Hara. Nadam se da vas nismo uzne-mirili. Stvar je dosta hitna.

Služio sam se i sačekao. Glas nastavi:

- Ja sam Selbi, advokat gospode Leonore Ajvori. Verujem da je znate.

Izbez muiike

145

- Veoma mi je žao što moram da vam kažem da se jutros desi-la vrlo tragična stvar. Ne želim da o tome razgovaram preko telefo-na, ali mislim da treba da vam ukratko kažem o čemu se radi. Izgle-da policija misli da je jedna prijateljica gospode Ajvori - neka gospo-da Esmeralda Riko - žena čoveka koji je umro pre tri dana - ume-šana, navodno.

- Da? Znači policija misli da se radi o ubistvu.

- Da, gospodine O'Hara. Ja bih veoma želeo da razgovaram sa vama. Čak mogu da kažem da bi taj razgovor sa vama bio vrlo va-žan. Mislim da je izlišno da napominjem da će sve ovo dragoceno vreme koje vam oduzimamo biti na odgovarajući način nadoknadeno.

- Kada biste želeli da razgovarate sa mnom?

- Što pre. Da li biste mogli odmah doći u naš biro. Adresa je: Linkolnova polja 129a.

- Dolazim za deset minuta, gospodine Selbi. Vratih se i dovrših ručak. Onda izvukoh „rovera" iz garaže i od-vezoh se do ugovorenog mesta. Našao sam ga za dva-tri minuta. To je bio starinski kraj gde su živele porodice pravnika i u kome su se nalazile njihove poslovne prostorije.

Selbi je bio prijatan čovek, šezdesetih godina, sede kose i oštra pogleda. Izgledao je vrlo pametan. Ponudi me da sednem u veliku ko-žnu naslonjaču pokraj njegovog radnog stola i posluži me cigaretom. Onda reče:

- Gospodine O'Hara, nemam nameru da traćim ni vaše ni svoje vreme dugim objašnjenjima. Preći ću na stvar odmah. Ukratko situa-cija je ovakva:

- Gospoda Ajvori, čiji smo mi zastupnici, dala nam je instrukci-ju da

zastupamo njenu prijateljicu, gospodu Esmeraldu Riko. Ta je gospoda, izgleda, trenutno pod sumnjom da je ubila svoga muža Aleksisa Rikoa, prošlog utorka noću, u vili koja se zove „Krosvejs“, u bli

146

_Piter Čin

- Informacij'e koje smo dobili od gospode Riko su prilično nedovoljne. U stvari, ona nije bila u mogućnosti da nam kaže mnogo o svemu tome. Izgleda da je gospoda Riko sada vrlo bolesna. Ona se nalazi u kući gospode Ajvori u Saseksu. Otkako je došla tamo, rano izjutra u sredu, bila je manje-više sve vreme bez svesti; lekari ne dozvoljavaju da bude ispitivana. Smatraju da se vrlo ozbiljno razbolela. Policija se, naravno, ponaša najučtivije. U slučaju da se gospoda Riko oporavi, u kući se nalazi detektiv iz policije koji bi mogao da joj postavi izvesna pitanja. On će tamo ostati neko vreme.

- Prirodno, gospoda Ajvori je krajnje uznemirena ovom situacijom. Dala nam je, jedan čas pre nego što sam vas ja nazvao telefonom, instrukcije da ovu stvar proučimo najbrižljivije. Vi ste, siguran sam, odlično shvatili celu ovu stvar, gospodine O'Hara.

- Da, ali vama nije tako jednostavno. Počeli ste u mraku, zar ne?

- Ne sasvim - odgovori on. - Razgovarao sam jutros sa glavnim detektivljenspektorom Milinom, koji vodi ovaj slučaj. On me je vrlo ljubazno obavestio o stvarima za koje misli da treba da ih znam. Između ostalog saznao sam da ste dali neku vrstu usmene izjave sinoć pomoćniku glavnog detektivljenspektora Gejlu. Ne znam, naravno, šta je sve ta izjava obuhvatila, ali mi je gospoda Ajvori rekla da vi zna-te neke činjenice koje, svakako, mogu ublažiti teške okolnosti, koje izgleda terete gospodu Riko. Mislio sam zato da bi bilo najbolje ako sa vama iskreno porazgovaram, da bih što više saznao o ovoj neugodnoj aferi. Naravno, sve što se bude reklo u ovom uredu, ostaće u pot-punoj diskreciji.

- Izvolite. Pitajte što god želite, gospodine Selbi.

- Gospodine O'Hara, mislite li da je gospoda Riko mogla ubiti svoga muža?

- Da,... mislim da jeste.

- Ako je to učinila, da li se onda radi o nehotičnom ubistvu ili

- Ne znam - odgovorih. - Nisam bio tamo.

- Vi stvarno verujete da ga je ona ubila?

- Ne bih se baš mogao zakleti na to u sudu. Pre nego što bih dao zakletvu da je Esmeralda Riko ubila svog muža morao bih znati da je to zaista učinila. Međutim, nisam je vidio da je to uradila i ne mogu vam odgovoriti na to pitanje.

- Onda, da li imate nekih podataka - da kažemo okolnosnih do-kaza - koji vas rukovode da verujete da je ona mogla ubiti svoga muža.

- Da, ima puno okolnosnih dokaza i veći deo nije povoljan za gospodu Riko.

- Gospodine O'Hara... Pitam se da li ste stvarno otvoreno razgovarali sa mnom o ovom predmetu.

- Svakako - rekoh. - Nisam imao šta da krijem. Situacija je ova-kva: prošlog ponedeljka uveče gospoda Ajvori je došla u moj biro, ve-oma zabrinuta zbog Esmeralde Riko. Po SVOJOJ prilici morala je čuti °d prijatelja gospode Riko, ili nekog drugog, da je gospoda Riko u vrlo rdavom stanju. Postala je strasni uživalac droga i pića.

- To je vrlo važno. Molim vas, nastavite, gospodine O'Hara.

- Prema onome što mi je rekla gospoda Ajvori, ovaj Riko je bio veliki nitkov. Imam ličnih razloga da verujem da je ono što je gospo-^a Ajvori rekla o njemu istina. Bio je to čovek najgore vrste - uce-nJivač, sadista, čovek koji je celog života lovio i ucenjivao žene. Go-spoda Ajvori mi je rekla da se Riko oženio Esmeraldom samo radi novca. Potrošio joj je sve i ona je zbog toga postala očajna. Drugim rečima, bila je mišljenja da Esmeralda, u stanju u kome se nalazi, moZe počiniti gluposti.

- Kao na primer, da ubije Rikoa? - dopuni me on. Da li je go spoda Aivori pretpostavila to?

148

Čin

- Razumem. Vi ste došli do tog zaključka bez ikakvih činjenica? Niste imali stvarnog razloga da verujete da je gospoda Riko namera-vala da ubije svoga muža?

- Nisam onda - rekoh. - Ali sam imao nekoliko sati kasnije. On podiže obrve i zagleda se u mene.

- Gospoda Ajvori je želela da odem do vile „Krosvejs" i poku-šam da opametim ovog Rikoa. Mislila je da je najbolje ako mu ka-žem da je poznato da on svoju ženu snabdeva drogama. Smatrala je da će to

Rikoa zastrašiti i da će posle toga nekuda klisnuti.

- Otišao sam tamo i sreo Esmeraldu napolju, u vrtu. Bila je pijana i pod uticajem droga. Imala je u svojoj tašni revolver. Rekla mi je da čeka Rikoa, jer namerava da ga ubije. Ta ju je želja uvek zao-kupljala kad je bila pijana.

On se uhvati za ovo.

- Znači, nije imala takvo osećanje kad je bila u normalnom stanju.

- Ne znam. Nisam je nikad video u normalnom stanju.

- Da li biste želeli da nastavite, gospodine O'Hara?

- U utorak - nastavih - smestio sam gospodu Riko u oporavilište. Pre toga sam se dogovorio o svemu sa njenim lekarom - doktorom Kvinslijem - i upoznao ga sa okolnostima. Riko se nije dopao ni njemu. Siguran sam da Kvinsli veruje da je Riko svoju ženu snabdevao drogama. U svakom slučaju, smeštena je u oporavilište. Iste večeri Kvinsli ju je posetio i

pregledao. Ali ona je toga dana oko deset sati uveče napustila svojevolejno oporavilište. U svom stanu je popila neku čašu i pozvala kola. Verujem da je zatim otišla u Mejdnhed.

- Niste sigurni?

- Naravno da nisam. Nisam je video da je otišla tamo.

- Vi ste, takode, bili tamo u utorak uveče.

149

- Gospodine O'Hara, imate li razloga da verujete da je gospoda Riko otišla tamo u utorak uveče?

Potvrdih to.

- Imam sve razloge. Imam čak direktan dokaz.

- Da li biste mi ga rekli?

- Ne!

- Da li ste taj dokaz izneli u usmenoj izjavi koju ste učinili pred detektivom Gejlom.

- Ne... - rekoh.

- Zašto ne?

- Čini mi se, upravo, da o tome nisam razmisljao.

- Da li nameravate da policiji podnesete pismenu izjavu?

- Da... Moraću.

- Hoćete li se u izjavi pozvati na ovaj direktan dokaz koji, kažete, imate - dokaz koji pokazuje da je gospoda Riko bila u Mejdnhedu u

utorak i večer?

- Da moraću i to da učinim.

- Onda, gospodine O'Hara, zašto ne možete reći kakav je to d kaz?

- Mogao bih vam reći - ali neću.

Ovo mu se nije dopalo i za trenutak je začutao. Onda je ponovo započeo:

- Gospodine O'Hara, dozvolite da radi argumentacije usvojimo jednu teorijsku osnovicu sa kojom bi otpočeli da radimo. Zamislimo da je gospoda Riko otišla u Mejdnhed i ubila svoga muža. Mislite li da je ako je to uradila, bila odgovorna za ono što je učinila?

- Sasvim sam siguran da nije. Ne verujem da je Esmeralda Riko bila odgovorna za svoje postupke u bilo koje vreme, koliko je ja znam. Naróito ne u ponedeljak uveče, kad sam je video pVanu i pod uticajem droga. U utorak, pre nego što je otišla u oPorav, hšte, bila je bez muzike

151

droga i stimulativnih sredstava. Obećala j'e da će pokušati da izdrži bez njih. To je dejstvovalo još gore. Ne znam da li vam je poznato nešto o uživaocima droga, ali to j'e strašan porok. Ljudi koji naviknu na droge, moraju ih imati, inače pobrljave. Mora da je i ona bila takva kad je napustila oporavilište.

- Tako! Verovatno je uzela nešto da smiri sebe, pre nego što je otišla u „Krosvejs“ - to j'est, ukoliko je otišla u vilu.

- Mora da jeste - rekoh.

- Znači - nastavi on - kad je stigla tamo, nije bila svesna svojih postupaka.

- Verujem da bi tako raoglo biti - rekoh. - Morala j'e otići ta-mo, jer je ovaj čovek privlačio na svoj način.

- Gotovo kao hipnozom - dodade on brzo.

- Možete to i tako nazvati - rekoh. - Ali, ona je osećala da mora otići dole.

- Da li vam j'e palo na pamet, gospodine O'Hara, da je ona mogla nositi taj revolver sa sobom radi svoje lične zaštite.

- Da... to mi j'e palo na pamet.

- Mislite da je nosila revolver zato što se plašila da bi je Riko mogao napasti?

- Ne, ne verujem u to. Riko nije bio od onih koji napadaju lju-de. On je bio sadista i voleo da Ljude muči duševno. Zadao joj je do-sta boli i nije ni pomišljao da se drugim sredstvima obori na nju. U svakom slučaju, uspevaio je u tome pomoću pića i droga, jer verujem da je on bio taj, koji ju je naučio na to.

- Razumem - reče on. - Recite mi, gospodine O'Hara, da li bi-ste želeli da mi date opis gospode Riko sopstvenim rečima i da mi kažete šta uopšte o njoj mislite?

- Da rekoh. - Ta j'e jadnica, nikad nemajući sreće, mnogo prepa-tila. Mislim da j'e bila čestita devojka dok nij'e srela Rikoa. Ali, posle dva-tri meseca nie2ovo? ntimia r,™t-.io ;- i-----•>-*

stil je bio da se domogne lepe i bogate žene, digne joj novac, slomi je psihički i fizički, odbaci je i nade drugu ženu.

- Mislite da je bio našao neku drugu, gospodine O'Hara.

- Otkud ja znam. Čovek kao Riko je uvek spreman da pronade sličnu. Takvi Ljudi vole da ih imaju čitavu gomilu, ukoliko mogu da ih pronadu.

On se zamisli jedan trenutak i nastavi:

- Gospodine O'Hara, reći ću vam šta ja mislim. Moje je čvrsto, nepristrasno uverenje da, ako bi se nekim slučajem oporavila i bila uhapšena zbog ubistva svoga muža, nijedna porota ne bi okrivila gospodu Riko za ubistvo. Verujem da bi pri takvim okolnostima odustali od optužbe. Mogli bi je optužiti samo za nehотиčno ubistvo... ali ubistvo - nikako. Kad sud čuje priču ovu užasnu priču koju ste mi ukratko izneli sumnjam da bi ijedan sudija bio kadar da ovoj jad-noj ženi da više nego nominalnu osudu.

- Možda ste u pravu - primetih.

- Veoma mi je drago što sam razgovarao sa vama, jer vi znate sve o gospodi Riko. Vi znate sve šta se njoj desilo Vi ste nepristra-šan, vešt posmatrač. Čuli ste njenu nesrećnu istoriju i kad ste je pr-vi put videli, videli ste užasne rezultate ove priče. Shvatili ste da ova žena nije mogla pod takvim okolnostima biti svesna svojih postupaka. Verujem, gospodine O'Hara, da će vaše svedočenje spasiti gospodu Riko od svega, osim najmanje kazne koju bi sud mogao zahtevati.

- Ukoliko budem pružio takav dokaz - rekoh. On se zavalio u stolicu. Ovo ga je iznenadilo.

- Šta hoćete da kažete... ukoliko ga pružite?

- Treba da znate, gospodine Selbi, ja sam svedok koji podleže ispitivanju. Naravno, mogu od strane odbrane biti unakrsno ispitivan i
752

Piter Čini

- Razumem. Onda nastade stanka.

- Gospodine O'Hara, da li sam ja u pravu kad kažem da ste vi samo razgovarali sa detektivom

Gej-lom i da niste dali svoju punu izjavu.

- Tako je. Nameravam da dam takvu izjavu danas. Osećam da treba da sednem i iskucam sopstvene reči na sopstveni način. Osmehnuh se na njega. - Više volim da kucam sam, makar sa dva prsta. Imam utisak da mi sastav ide bolje od ruke. Iskucaću izjavu da-nas i predaću je policiji.

- Znae, gospodine O'Hara, prema onome što ste nam rekli bilo bi dobro da imamo kopiju te izjave sada. Vi ste svedok odbrane, zar ne.

- Žao mi je... Ali, ne mislim da jesam.

- Aha... izvinite, ali moram da vam kažem da je vaš stav neka-ko teško razumeti, gospodine O'Hara.

- Ponekad jeste - rekoh - i ja sam teško razumem svoj stav -dodadoh cereći se.

- Utoliko sam više iznenaden što je gospoda Ajvori rekla da će-mo u vama sigurno naći veoma saosećajnog samdnika.

- Izgleda da se gospoda Ajvori prevarila, zar ne?

- Na žalost, izgleda. Pitam se da li biste mi oprostili ukoliko pokrenem jedno pitanje koje bi moglo...

- Samo nastavite - rekoh. - Recite samo što god želite.

- Da li je novac u pitanju, gospodine O'Hara? Možda verujete da vaš honorar do sada - mislim finansijski dogovor između vas i nje -nije bio zadovoljavajući. Možda osećate da naš klijent nije bio naročito izdašan, ali, ja vas uveravam, ako tako mislite, niste u pravu. Gospoda Ajvori je bogata žena i vrlo plemenita.

- To je vrlo lepo za nju - primetih.

- Ono što sam hteo da kažem jeste da nema potrebe da brinete o nagradi za usluge koje ste pružili gospodi Ajvori.

hrra bei muiike

153

On uzdahnu. Nije se osećao prijatno, jer nije mogao da shvati mo-je držanje: nisam želeo novac i nisam želeo da govorim. Pomenuo sam puno stvari koje su išle u prilog Esmeraldi, ali ne dovoljno. Zaključio je da se zbog nečega uzdržavam, ali nije mogao da shvati zašto. U podsvesti je već počela da mu se formira ideja o meni kao o neprijateljski raspoloženom svedoku. Bilo mi je mnogo žao Selbija, jer se mnogo trudio. Činio je sve što je god mogao za svog klijenta. Znao sam da će posle mog odlaska telefonirati gospodi Ajvori i sve joj ispričati. Ona će se zbog toga sva usplahiriti. Pomisliće da je bila u pravu i da je bilo tačno ono što je mislila o meni kad me je prvi put videla - da sam beskrupulozan i da stvari vodim kako meni godi. Zaključiće da sam veliki gad.

To jest, ukoliko o Ljudima ona uopšte razmišlja ovakvim rečnikom. Ukoliko to nije praktikovala onda je ovo bila idealna prilika za to.

- Gospodine O'Hara, dozvolite mi da još jednom pokušam i ce-lu ovu stvar stavim nekako u ljušturu. Verujem da ovoj nesrećnoj ženi možete uštedeti dosta novih neugodnosti. Ukoliko ste spremni da razgovarate otvoreno sa mnom i kažete celu istinu, drugim rečima, ako ste spremni da me tačno upoznate sa onim što ćete reći u pismenoj izjavi koju nameravate da podnesete danas Skotlandu jardu o događajima koji su doveli do ove neugodne afere - o duševnom stanju gospode Riko, o razgovoru koji ste imali sa Rikoom, o njegovom karakteru, verujem da bih imao činjenice koje bi mi omogućile da pre ne-go što izademo pred sud, objasnim istrazi kakav će biti stav odbrane, tako da oni u svojoj diskreciji budu spremni na izmenu optužnice.

On zastade da se malo povrati, posle ovog dobrog govora.

- Zar nije vaša dužnost kao poštenog i humanog građanina da to

154

Piter Čfrij lora bez muzike

155

- Neću - rekoh i ustadoh. - Hvala vam na cigareti, gospodi«ie Selbi. Žao mi je što vam više nisam mogao pomoći.

- Iskreno vam kažem, gospodine O'Hara - reče on sležući rame-nima - krajnje sam razočaran. Posle razgovora koji sam preko telefona vodio sa gospodom Ajvori verovao sam da možemo računati na

vašu potpunu podršku. Oprostite mi ako ponovo kažem da ne razumem vaš stav i da mi se ne dopada.

- Šta mogu, tako vam je to. Da li vas još nešto interesuje, go-spodine Selbi?

On pogleda u svoj sto.

- Ne, gospodine O'Hara. - Ton njegovog glasa nagovesti da me smatra prvoklasnom protivom i nevaljalcem.

- Do videnja - rekoh i izidoh.

Sunce je bilo zašlo. Bilo je to praro, sivo septembarsko popodne. Ni vreme mi se nije dopadalo.

Odvezoh se do hotela „Malinson“, skidoh sa sebe gornju odeću i legoh u krevet.

II

Ustao sam u sedam sati. Pozvonio sam restoranu i naručio dupli martini i večernje novosti. Kad je dečko doneo piće, uzeo sam ga i lagano pijuckajući razgledao novine. Ono što me je interesovalo našao sam na prvoj strani.

„SAMOUBICA JE IZGLEDA UMOREN

Očekuje se hapšenje u aferi Mejdnhed. Detektivi Skotland jarda koji ispituju misteriozno ubistvo Aleksisa Rikoa, nadenog sa revolverom i ceduljom kraj sebe, u salonu svo

Leš je pronašla, u tri časa posle podne u sredu, Eliza Frampton, čistačica. Policija pretpostavlja da je ubijen oko deset časova u utorak uveče. Lekarska komisija nije mogla ustanoviti tačno vreme smrti zbog odlaganja „rigor mortisa“, pod uticajem topline električne grejalice.

Glavni detektivljenspektor Milin iz Skotland jarda, koji vodi slu-čaj, već raspolaže važnim informacijama, koji će, po svoj prilici, do-vesti do skorog hapšenja." Tako li je to!

Nisam ni očekivao da će detektiv Gejl uzaludno trošiti vreme. Ra-dio je brzo posle razgovora sa mnom. Odmah je razgovarao sa Kvin-slijem, Ljudima iz oporavilišta i portirom u stanu na Montakat trgu. Onda je pronašao Esmeraldu, što nije bilo teško. Izjutra su poslali svog čoveka u Vič Kros da razgovara sa Esmeraldom, ali je lekar to sprečio. Službenik policije je ostao i dalje tamo na dužnosti.

Onda se gospoda Ajvori, verovatno, povezala sa Selbijem. Mogao sam da zamislim šta će joj Selbi reći o našem razgovoru.

Istuširah se, obrijah i obukoh sveže opeglano odelo. Pogledah se u ogledalo i dodoh do zaključka da sam bio prikladno odeven za svoju ulogu.

Večerao sam u restoranu hotela i zatim otišao do stana Melendevih. Dok smo sedeli u dnevnoj sobi na gornjem spratu i pili, Džo reče:

- Vidim, policija zaključuje da bi samoubistvo u Mejdnhedu moglo biti ubistvo.

- Da. Jesi li radoznao? Džo slegnu ramenima.

- Ja i Mili smo razgovarali o tome. Setili smo se imena gospo-de Riko.

- Ona je udovica sada - rekoh.

156

- Slušaj, Džo... baš u vezi sa tim ubistvom Rikoa ili samoubistvom, kako god hoćeš, palo mi je na um da bi policija mogla da ti postavi neko pitanje.

- Da? - Nije bio mnogo iznenađen. Uostalom, Ljude kao što je bio Džo, posle onoliko vremena provedenog u ugostiteljstvu, po barovima, teško je nečim iznenaditi.

- U pitanju je samo sitna stvar, ali se može desiti da te upitaju o tome.

- O čemu se radi?

- Sećaš li se kad je tvogja žena otišla da pripremi gospodu Riko za polazak, baš pre nego što smo je odveli u oporavilište. Sećaš se kad je ona sedela u toj stolici preko puta i pitala me za revolver?

- Da - odgovori Džo. - Ja i Mili smo primetili da ti ne želiš da joj ga daš.

- Sećaš li se šta sam ja rekao?

- Sigurno - reče Džo. - Rekao si nešto kako ne želiš da nosi revolver sa sobom i da osoblje u oporavilištu ne trpi one koji se šepure sa oružjem po zgradi.

- Još nešto? - upitah.

- Da - reče. - Bila je tvrdoglava. Rekla je ako joj ne predaš revolver, da neće ići u oporavilište. Želela je da ga vrati svome prijatelju koji joj ga je bio pozajmio, ili tako nešto.

- Tačno. I šta sam j'a uradio?

- Otišao si dole i doneo revolver iz kola.

- Da li sam joj ga dao, Džo?
- Ne... nisi nisi joj ga, u stvari, dao. Uzeo si tašnu sa njenog kri-la, otvorio je i ubacio revolver.
- Da li si razmišljao nešto o tome? On se zamisli j'edan trenutak.
- Pa, da ti pravo kažem, j'esam. A i Mili je. Razgovarali smo o

tntlif^ r^/"\dia flv* ~~-----
157

mislio kad jedanput odlučiš nešto. Čudili smo se zašto si joj vratio revolver kad si joj već rekao da nećeš da joj ga vratiš. Mili je mislila da je bilo opasno dati joj ga kad je bila u onakvom stanju. Mogla je uraditi nešto sa sobom.

- Šta si ti odgOVorio?
  - Rekao sam joj da ne brine i da ti uvek znaš šta radiš.
  - Ni sam ne znaš koliko si u pravu.
  - Slušaj, jesam li bio suviše radoznao? O čemu se radi? - upita me.
  - Ništa naročito - rekoh. - Satno ukoliko se slučajno budu interesovali, kaži im ono što se stvarno desilo i sve je u redu.
  - Dobro - reče Džo. - Da popijemo nešto?
- Uzeo sam još jedan viski sa sodom i otišao. Sa stanice podzem-ne železnice na Pikadili trgu, pozvah Pela telefonom. Lično je odgovo-
rio.
- Slušaj, Pel... Izvini što te mučim, ali bih hteo da te ponovo vi dim.
  - Samo izvoli. Opet neka nevolja, O'Hara?
  - Ništa neočekivano - odgovorih. - Bila je policija kod mene si-noć u vezi sa ovim slučajem Riko.
  - Kako su došli na tu ideju - reče on.
  - Jasno. Kvinsli, onaj lekar, mora da je pričao. Znao sam da ne-će moći prećutati.
  - Da. Sećam se. Govorio si mi o njemu. Nadam se da si im re-kao istinu. To si jedino mogao da uradiš.
  - Da, jesam... manje-više. Ali, nisam zadovoljan i pomislio sam da bi bilo dobro da razgovaram s tobom.
  - U redu. Zašto ne dodeš ovamo? Ali samo na kratko. Imam sa-
stanak i neću se vratiti do jedanaest.
  - Onda, pošto i ja treba nešto da obavim, neka bude pola dvana

Piter Či

ini

- U redu. Čekam te.

Spustih slušalicu.

Uputih se prema kancelariji. Kiša poče da pada - ona, kojom septembar obiluje. Ulične sijalice svetlucale su u tami.

Kad sam pogledao ulicu u kojoj se nalazio biro, učini mi se kao reka. Ta pomisao me je zaokupljala i u ponedeljak, kad sam iweče navratio u biro, i ne znajući da me gospoda Ajvori čeka u kancelariji. Uspeo sam se prašnjavim stepenicama. Moji koraci su odjekivali popločanim hodnikom. Bio mi je dosadio ovaj ćumez i radovalo rađe je što ću ga uskoro napustiti.

U kancelariji otvorih svetlo, povukoh malo iz ono pola flaše i stavih pisaću mašinu na sto sa gomilom kancelarijskog papira. Pomislih da ću za nove prostorije morati da kupim i novu mašinu. Zatim otkucah sledeće:

IZJAVA

20. septembar 1946.

Podnesena od strane Karila Vajlda O'Hare, privatnog detektiva, sa stanom u Malinson hotelu, London, W. C. 1.

U ponedeljak uveče, 16. septembra, vratio sam se u svoju kancelariju oko jedanaest časova...

Prekidoh kucanje, kad mi se učini da čujem neki šum. Noć je bila tiha. Prepoznao sam odjek udara potpetica gospode Ajvori o drvene stepenice. Koraci su bili sve bliži.

Sedoh u stolicu i zapalih cigaretu. Čuh kako se spoljna vrata otvaraju. Ulazeći, zastala je na pragu predsoblja i pogledala u mene.

Ne znam da li, kad ugledate neke ljude, spontano pomislite i na neku reč. Ali, kad god sam nju video, iz neobjašnjive razloea reč

Dopala mi se ta reč, jer me je podsećala na nju. Nosila je sivu vunenu haljinu sa paspulom druge boje oko vrata, a preko nje somot-ski mantil iste boje. Na glavi je imala sivi filcni šešir sa pantljikom. Izgledala je vrlo privlačno.

- Dobro veče, gospodo Ajvori - gurauh veliku stolicu napred.

Hoćete li da sednete?

- Ne verujem da mi se sedi. Glas joj je bio čudno hladan. Imao

je neki prizvuk koji ranije nisam čuo.

- U redu, kako hoćete - rekoh, još uvek se smešeci na nju.

- Neću vam oduzeti mnogo vremena. Došla sam zato što me sa-da strašno brine cela ova stvar. Naročito se bojim za Esmeraldu. Mi-slim da je nemoguće imati većih briga! Ne bih ih mogla podneti. Žele-la sam, radi lične satisfakcije, da saznam nešto o vašem neobničnom stavu...

- Kakav je to moj neobičan stav.

- Kad je policija došla jutros u moju kuću da ispituje Esmeral-du, doživela sam strašan šok. Palo mi je na um da biste vi morali bi-ti odgovorni, ali nisam bila sigurna. Nisam mogla da verujem. Sad sam spremna da sve verujem.

- Da... Zašto? Rekoh uvlačeći dim cigarete.

- Jutros sam razgovarala sa detektivom koji dežura u kući i ko-me je lekar zabranio da razgovara sa Esmeraldom u ovom trenutku. Pošto mi je rekao šta policija misli, telefonirala sam svome advokatu, gospodinu Selbiju, i zamolila ga da stupi u vezu sa vama. Rekla sam rou da sam sigurna, i da se može osloniti na sve činjenice koje dobi-je od vas o ovoj užasnoj stvari.

- Selbi mi je rekao da ste se videli i da ga je vaš stav zabrinuo. Nameravate da podnesete izjavu policiji, a niste hteli da mu date ele-mente koje će izjava sadržati. Po njegovim rečima mogli bismo vas

• |'

160

- To je sasvim prirodno. Ja bih mislio isto tako da sam na nje-govom mestu.

- Šta vi to izvodite? Zar ne mislite da Esmeraldi treba pomoći. Sve što radite čudno je i kontradiktorno.

- Zar mi ne verujete, gospodo Ajvori.

- Kako mogu da vam verujem. Govorila sam jutros sa doktorom Kvinslijem. Ispričao mi je koliko ste se trudili da smestite Esmeraldu u oporavilište. Mislila sam koliko je to lepo od vas, kako imate vrlo lepe karakterne crte. - Zastala je jedan trenutak. - Setila sam se ne-kih stvari koj'e ste mi rekli u Stejnherstu. Verovala sam da biste uči-nili sve, ne samo za Esmeraldu nego i za mene. Mislila sam...

- Uvek činim sve što mogu za sroje klijente - rekoh uz grima-su.

- Stvarno? Mislite da vam to verujem sada?

- Hoćete da kažete posle ovog razgovora sa Selbijem?

- Samo zato što nisam kao papagaj izbrbljao ono što j'e Selbi že-leo da zna. Bacih kraj cigarete u kamin. Stvar je u tome - nastavih - što vi radite bez tuđe pomoći. Onda, kad uradite, Ljutite se što vas drugi ne razumeju i što se u potpunosti ne slažu sa vama, Kad sam bio u Stejnherstu, u sredu uveče, rekao sam vam ako se nešto desi, da mi telefonirate. Medutim, vi to niste učinili. Našli ste za po-trebno da telefonirate Selbiju. Zašto niste uradili onako kako sam vam ja rekao?

- Ne znam zašto bih, naročito sada. Čini mi se da nemam poverenja u vas. Gospodin Selbi takode posle razgovora koji je imao da-nas posle podne sa vama.

- U redu. Znači, vi i gospodin Selbi nemate poverenja u mene. Pa šta! Treba li zbog toga da skočim u bunar? Uzeh novu cigaretu. - Slušajte... Recite mi nešto. Kakvo j'e to uzbuđenje sa Selbijem? Šta nnn eam wir« • * -~j—•">

hra bez muzike

161

- Svakako bi trebalo da vam bude jasno. Gospodin Selbi kaže da je Esmeraldina priča tako užasna da je on savršeno siguran, ako se istraga upozna sa stvarnim činjenicama od samog početka, da bi one stvar toliko olakšale za nju da bi optužba bila svedena na ubistvo iz nehata i verovatno bi joj dali neku minimalnu kaznu.

- Dobro, to zvuči prilično razumno. Šta dalje?

- Gospodin Selbi ističe da ova priča, medutim, uglavnom zavisi od vas. Pre nego što on pripremi predmet za sudsko veće, a to mora uraditi što pre, on mora znati i sadržinu izjave koju mislite da podnesete policiji.

- Razumem. Ali ja ne mogu pružiti sve podatke.

- Zašto ne. Pogled joj je bio neprijateljski, oči lepše nego ikada.

- Ne želim u ovom trenutku da diskutujem o tome.

- Zašto ne, gospodine O'Hara? - zapita ona nečujnim glasom.

- I to neću da vam kažem - rekoh.

- Čovek može strašno da pogreši - reče ona pomerajući se. -Kad sam vas u ponedeljak videla u ovom birou, niste mi se dopali i mislila sam da ste beskrupulozni. Ali, kao što sam vam rekla, u to vreme sam mislila da mi je potreban neko ko bi bio beskrupulozan. Posle

toga sam promenila mišljenje i počela lepše da mislim o vama - reče ona cinično. Sada vidim da je moj prvi utisak bio tačniji i da ste stvarno beskrupulozni.

Osmehivao sam se, iako sam bio vrlo neraspoložen. Razmišljanja od ponedeljka prosto su me iscrpela. Nisam bio raspoložen za raspravljanja. U svakom slučaju, nisam ni mogao da se raspravljam - ne bar u tom trenutku.

- Tako, sad znate. Sad kad ste se dobro ispričali, biće vam lakše. Možda ćete mi dozvoliti da nastavim sa nekim poslom koji mo

162

Otišla je sva bela od Ljutine. Čuo sam kako se spoljna vrata zatvoriše, a onda se i zvuk njenih potpetica na drvenim stepenicama izgubi.

Sačekah jedan trenutak, onda predoh preko hodnika i pogledah kroz prozor. Video sam kako odjuri kolima. Pomislih: šta mogu, tako je to! Vratih se u sobu i sedoh za pisaću mašinu.

III

Bilo je četvrt do dvanaest kad sam stigao pred Pelov stan. Pritisnuh zvonce i sačekah. U svom

unutrašnjem džepu osećao sam kovertu punu papira

- kopije moje izjave. Bio sam zadovoljan tom izjavom. Nadao sam se da će se i detektivu Gejlu dopasti koliko i meni.

Vrata mi otvori Pel. Nosio je crni kućni kaput od somota i pušio cigaru. Izgledao je zadovoljan sobom.

- Izvoli unutra - reče i pode napred hodnikom prema salonu. Pokaza mi veliku naslonjaču pokraj stola na kome su stajale kutije sa cigarama i cigaretama. Osetio sam da je dobro raspoložen, spreman da bude i plemenit prema meni do izvesne granice, naravno. Ova pomisao me gotovo natera na smeh.

On pride ormanu i izvadi flašu viskija sa čašama i sifonom. Pomeša piće i stavi čašu na sto kraj mog lakta. Onda se okrete leđima prema kaminu. Pel je bio krupna figura, sa veselim osmehom na licu.

- Šta te opet sad muči? Verovatno se bojiš da se policija ne dokopa ove stvari pre nego što se odlučiš da im daš svoju izjavu. No, to je svejedno. Istina bi pre ili kasnije izašla na videlo.

- Da... Znam to. Uostalom, nisam ni nameravao da im se javim. /-\\-

'•«

-Ne?

- Ne ponovih. - Znao sam da ćeš mi policiju staviti na vrat čim sam ti kazao da teorija o samoubistvu ne dolazi u obzir i da znam da je Riko ubijen.

Pogleda me iznenadeno.

- Koga davola hoćeš da kažeš. Kakva policija? Imao sam snage da se osmehnem. Što se mene tiče, situacija je bila smešna. Bilo je zabavno posmatrati ga kako se muči i razbija gla-vu tradeći se da opovrgne stvari koje sam mu servirao.

- Naravno da jesi - rekoh. - Morao si to učiniti da bi zaštitio sebe. Pošto sam te ostavio juče, preslišao si sebe. Znao si ako odem u policiju i iznesem im svoju pretpostavku o ubistvu Rikoa, da će oni hteti da čuju tvoje objašnjenje zašto si improvizovao da to ubistvo izgleda kao samoubistvo. Pomislio si da ćeš pokriti sebe telefoniranjem Skotland jardu. Rekao si im da nije važno ko si i kako se zoveš, da znaš da je Riko ubijen i da se ne radi o samoubistvu. Predložio si im da mogu intervjuisati gospodina Karila O'Haru, sa stanom u „Malin-son" hotelu, koji bi mogao da to potvrdi. To je ono što si učinio, a učinio si to da bi, kad te budu pitali zašto si namestio da ubistvo iz-gleda kao samoubistvo, mogao reći da ti je žao što si to uradio, ali da ih, eto, upozoravaš odmah anonimno telefonom.

- Ti mora da si sasvim poludeo. Ti...

- Koješta, za koji trenutak reći ćeš mi da nisi bio u vili „Kro-svejs" u utorak uveče, da nisi našao Rikoa mrtvog na divanu, da ni-si namestio sve da prikažeš to kao samoubistvo. Dakle, nemoj da gu-biš daha. Znam da si bio dole posle Esmeralde, a to zna i Gejl - detektiv - inspektor sa kojim sam se video sinoć i rekao mu ukratko sve.

Pel ispi svoj viski u jednom gutljaju, a zatim stavi ruke u džepove. Oči su mu sijale.

164

- Rekao sam mu da fotografiše otiske guma na stazi iza kuće -rekoh i nacerih se na Pela. - Oni otisci mogu mnogo da kažu. Tamo postoje tragovi guma Rikoovih kola prema garaži - oni koji su osta-li kada se on vratio iz Londona to poslepodne. Preko njih nalaze se tragovi guma Rikoovih kola koje j'e Esmeralda izvezla iz garaže, niz stazu i prema drumu, kad je odlazila, pošto je ubila Rikoa. I, onda, tamo su

još tragovi tvojih guma iznad sVih. Može se videti gde si ih zaustavio i kako si okrenuo kola i izišao na drum. Na zadnjem levom točku kola imaš jednu gumu sa čudnim gazištem, u obliku romba.

Nastade tajac, pun napetosti. Izgledalo je da tišina traje dugo. Pelovo lice se promeni, izgubi svoj prijatni izraz i poprimi izvesnu do-zu uznemirenosti. Ipak se nasmeja, no ne sasvim uspešno. Onda reče srdačnim gla-som:

- Ti i ja smo par prokletih budala, O'Hara. Igrali smo se žmur-ke. Ti si se uzdržavao da kažeš meni neke stvari, a to isto činio sam i ja. To je smešno.

- Stvarno? Neće to biti za svakoga smešno.

- Misliš na Esmeraldu Riko - reče i sleže ramenima. Ona je ubila Rikoa i ona će platiti za to. Ti znaš da ga je ona ubila, a znam i ja. ^ Cutao sam. Duže vremena niko nije govorio. Pel je bio nemiran, želeo je da nastavim, ali ja sam se pravio nevešt i mirno pušio.

- Ne vredi mlatiti praznu slamu. Naravno da sam bio tamo. Kad sam video Rikoa mrtvog, bilo mi je strašno žao Esmeralde. Ako je jjedan čovek na svetu zaslužio smrt, to je bio Riko. U želji da joj pomognem, pomislio sam da bi bilo dobro da to namestim kao samoubistvo.

- Bilo ti je veoma drago što je nestao, zar ne? zapitah. - To ti je odgovaralo. Nisi očekivao da će to Esmeralda uraditi u utorak ez muzike

165

sam je ja sreo i vratio u London. Ali, bio si veoma zadovoljan da vidiš svog starog prijatelja kako leži, usta zaklopljenih zanavek. - On sačeka malo a onda pokuša da govori. Prekidoh ga:

- Dosta Pel. Sve znam o tome. Svaki, i najmanji delić. Šta mi-sliš, koga sam vruga radio ovih pet dana. Ugasih cigaretu u pepeljari.

- Sad kad ti je poznato da i ja i policija znamo da si bio u vili pošto je Esmeralda ubila Rikoa, moraćeš otvoriti karte, zar ne, Pel? Moraćeš da priznaš da si našao cedulju koju je Riko napisao na pisa-ćem stolu, da si je podigao svojom maramicom i stavio na tepih is-pred kamina. Moraćeš da priznaš da si u vrtu ispalio hitac iz svog „kolta" - istog onakvog revolvera kakav je Esmeralda imala. Vratio si se nazad, očistio svoje otiske prstiju sa drške, obavio prste Rikoa oko nje, tako da ostanu njegovi otisci i onda ga pustio da ispadne iz

njegove ruke na tepih. Moraćeš sve to da priznaš. Ali ti nećeš imati ništa protiv da to priznaš. On reče gotovo vatreno:

- Zašto neću imati ništa protiv da to priznam?

- Zato što već imaš spremno malo objašnjenje za to rekoh mu. - Tvoja je priča da je gospoda Ajvori, tvoj stari klijent, došla u ponedjeljak zabrinuta kod tebe zbog Esmeralde i zamolila te za pomoć. Ti si je uputio na mene, ali sam ja odbio posao. Tako, otišao si ta-mo da vidiš Rikoa, a našao ga ubijenog. Reći ćeš da si znao da je Esmeralda to uradila, jer ti je gospoda Ajvori već rekla da je Esmeralda pretila da će ga ubiti. Dao sam mu malo vremena, ali on nije progovarao. Koga je vra-ga mogao i reći?

- Budući da si fini čovek i stari kavaljer, nisi mogao podneti da v'diš jednu ženu u nevolji i zato si aranžirao to ubistvo kao samou-oktvr, taVn Ha «P iaHna F.sme.ralda. koia ie toliko patila, nekako izvu166 Piter Čini

pa priča, ali na žalost, imam jednu koja je mnogo bolja, jer je slučajno istinita.

Pel se malo trže. Razmišljao je brzo. Sad je morao da sazna ko-liko ja znam.

Isceri se na mene i reče:

- Uvek sam mislio da si ti malo luckast, O'Hara. Sad sam sigu-ran da jesi, ali me zanimaš. Reci mi tu priču koja je bolja od moje, samo zato što je istinita.

- Namestio si da Rikoovo ubistvo izgleda kao samoubistvo da bi mogao nastaviti sa ucenjivanjem gospode Ajvori do kraja njenog života. Da nisam ovo takozvano samoubistvo okrenuo u ubistvo - a ja sam bio taj koji je to otkrio - policija bi prikwatila njegovu smrt kao samoubistvo. Za nekoliko nedelja sve bi to prošlo. Ali, dvoje Ljudi bi znali da se tu radilo o ubistvu... Ti i Esmeralda. Tako bi uskoro po-sle toga otišao gospodi Ajvori i izjavio da ti je poznato da je Esrađe-ralda ubila Rikoa. Onda bi ti ona platila da ćutiš i to bi morala čini-ti sve dok je živa. Tako je, ti to dobro znaš.

- Ti si lud. Znaš da to ne možeš dokazati ni za sto godina.

- Nemam nameru ni da pokušam - rekoh. - A, nije ni važno. U svakom slučaju, za tebe će biti vruće. Sedeo sam osmehujući se. To mu se nije dopadalo. Uplašen, ponovo počeo da govori:

- Slušaj, O'Hara...

- Prekini - rekoh - i sedi. Još je rano da se uzbuđuješ.
- Koga vruga hoćeš da kažeš. - Pokušavao je da besni i da bude stari Pel - oštar i hrabar.
- Idi iza stola i sedi - rekoh. - Reći ću ti zašto ćeš visiti za ubi-stvo Rikoa.

On pokušava da progovori, ali mu dadoh rukom znak da ćuti.

- U redu znam da nisi ubio Rikoa, ali ćeš ipak visiti. Ja sam to

c,,.

767
slušati, ili ću otići i pokazati izjavu koju imam u svom džepu - oni-ma dole u Skotland jardu, a da ti i ne kažem zbog čega ćeš bi šen? Šta ti više voliš? Sedeo sam sa hladnim osmehom na licu. Nisam osecao

Osećao sam se čak dobro.

On sede za sto i počeo da govori jedva čujnim glasom:

- Ovo je neka vrsta ucene. Ti pokušavaš da mi istreseš džepove. Uhvatio si se činjenice da sam inscenirao to samoubistvo i n me imaš u rukama. Ali nije tako. - Pokušavajući da bude cmican, on nastavi: - Strašno sam radoznao i želeo bih da saznam dokle ćeš ići sa tim.

- U redu, ispričaću ti dve priče. Jedna je ono što se stvarno silo, a druga je ono što ću ti ja reći da se desilo

- ono zbog čega će te obesiti. Razumeš? Sad slušaj prvu priču, onu istinitu.

- Gospoda Ajvori je 1945. godine došla kod tebe i poverila ti da odeš u Njujork i pobrineš se da se njena brakorazvodna pamic uspešno okonča. To je uradila zato što nije imala poverenja u Rikoa i štp je znala kakav je on nitkov. Digao si joj hiljadu i pet stotina funti, otišao u Ameriku, našao Rikoa i vas dvojica ste joj skuvali epu

bu. Trebalo je da ti kažeš njenim zastupnicima kako ona zel:

vuče svoju tužbu. Posle toga ste ti i Riko - ili jedan od vas dvojice

- pribavili zvanični formular rešenja, ispunili ga i sa lažnim peccatom poslali gospodi Ajvori. To je bila Rikoova ideja. Trebalo je onda c se on oženi Esmeraldom, koja je bila luda za njim. Dogovonli da delite novac koji on doblje od nje. Njemu je, naravno, pnpao veći deo. Dakle?...

Sedeo je ćutke, gledajući pravo ispred sebe. Ja nastavih - Znači, sve

se lepo završilo za vas. On se vratio ovamo glesku i Esmeralda se udala za njega. Da bi je zadržao uz sebe, na-nriA ;,, IA HQ H7ima rirore. Tako ie bio sigurniii, jer da je ona ikad hra bez muzike

&voms razvodu sa gospodom Ajvori. Obojica ste znali vrlo dobro - ako do toga dode, da ste gotovi. Tako j'e Riko ućutkivao Esmeraldu snabdevajući je drogama i doveo je u stanje da uopšte nije mogla bez njih. Onda se odala piću i tako sva otišla dodavola. Ali šta je tebe bi

10 briga. Vas dvojica ste joj izvukli novac i da ga je imala više, još biste joj uzeli. Nevolja je počela onda kada je ostala bez novca.

On podiže flašu sa viskijem, nasu sebi veliku dozu i popi bez so-de. Primitih kako mu drhte prsti.

- Lep par - ti i Riko - rekoh. - Par najgorih kopilana. Progoni

11 ste devojku bez odbrane učinivši joj život težim od svake smrti.

Zapalih cigaretu samo da se malo umirim.

- Prošlog ponedeljka gospoda Ajvori je, misleći da si iskren i čo-vek od poverenja, otišla k tebi i rekla da je zabrinuta zbog Esmeralde. Obavestila te je da Esmeralda nema više novca, da ju je Riko upropastio i da ona preti da će ga ubiti. Zamolila te j'e da joj nadeš nekoga ko bi ga na neki način zastrašio.

- Uputio si je na mene. Prethodno si joj uzeo Esmeraldinu adre-su. Čim je napustila tvoju agenciju, otišao si dok je portir izišao, a onda si se prokrao do njenog stana. Razgovarao si sa njom. Ponudila te pićem. Portir je kasnije primetio dve čaše na poslužavniku. Izrazio si saosećanje i ponudio joj svoju pomoć.

- Ona je bila u pripitom i narkotičnom stanju. Rekla je da te ve-čeri ide na neki koktel i da će se kasnije obračunati sa Rikoom. Mo-guće da je rekla kako bi ga posle pića ubila kad bi imala oružje pri ruci. Verovatno je to rekla, jer je to isto kazala i meni.

- Tebi je sinula ideja, Pel. Vratio si se u stan i uzeo jedan od svojih revolvera marke „kolt 32". Jedan sam ti video u radnom stolu. Drugi ti je, verovatno, bio ovde, čak i neraspakovan u jednoj karton-skoj kutiji dovoljno velikoj da se u nju smesti revolver i tri šaržera

je na paketić sa revolverom i odneo do njenog stana. Čekao si dok se portir izgubi, onda si se ušunjao i ostavio paketić na stolu.

- Znao si da će Esmeralda biti nacvrckana i kad ga bude videla u

sobi, da neće razmišljati otkuda se tu našao. Obradovaće se što f došla do sredstva kojim će udesiti Rikoa. Taj isti, u stvari, tvoj revolver, oduzeo sam joj u ponedjeljak.

Potpuno istovetan imao si kod sebe.

- Kako ti ovo izgleda, Pel?

Nije odgovarao. Gledao je pravo ispred sebe. Pogled mu je bio staklen. Izgledao je vrlo slab.

- U utorak - nastavih - smestio sam Esmeraldu u oporavilište. Pre nego što je otišla tražila je da joj vratim revolver. Odbila je da ide u oporavilište ako joj ga ne dam. Pre nego što sam joj ga dao iz-vadio sam sve metke iz šaržera. Mislio sam da će tako biti sigurnija. Vidiš, bojao sam se da bi ona mogla da se ubije.

- Uveče sam otišao u njen stan. U to vreme ona se nalazila u oporavilištu. Tamo sam našao cedulju kojom ju je Riko pozivao da ga poseti u deset sati, u vili „Krosvejs“. Obaveštavao je da odlazi na Bahamska ostrva nekoj drugoj ženi i da je spreman da bude razuman, ukoliko bi i ona bila takva. To je značilo da želi još novca, pre ne-go što otputuje. Cedulju je napisao u njenom stanu. To sam utvrdio po otisku na upijaču. Napisao je i drugu koja je bila za tebe. Tako je i moralo bi-ti. U njoj ti je zakazao sastanak u vili, u dvanaest sati. Naredio ti je da poneseš sa sobom novca, kao što je i ranije činio, preteći da će u protivnom otkriti gospodi Ajvori kako si oneraogučio njen razvod -kako si je prevario. Znao je da njemu ne bi mogla ništa uraditi. Pre svega, bio bi na Bahamskim ostrvima, a drugo, on je još uvek njen muž i ako bi ona želela razvod - oravi razvod - morala bi nešto da

770

Piter Čini

Igra bez muzike

171

- Riko ti je poslao tu cedulju u utorak posle podne. Kladam se da si se sav bio usplahirio kad si je dobio. Zar nisi, Pel?

Čekao sam prilično, ali on nije ni pomišljao, da govori. Izgledao je kao ružna slika.

- Tako, znajući da te Riko ima u rukama, odlučio si da odeš. Moguće da si otišao spreman da raščistiš račune sa njim i da mu pla-tiš. Medutim, Esmeralda nije dobila njegovu cedulju, jer sam je ja uzeo.

Još uvek je kod mene. Ona je tada bila još u oporavilištu. Otišla je odande oko deset u stan na Montakat trgu. Uzela je ampulu he-roina da se pribere i neko piće. Čula je od portira da je Riko zvao telefonom odmah posle deset i da je rekao da joj je pisao. Pokušala je da ga pozove i pošto nije dobila vezu otišla je tamo.

- Prethodno je ponovo napunila revolver. Tada je već znala da sam ja bio izvukao šaržer sa municijom. Napunila ga je jednim od dva šaržera iz kartonske kutije, koji si joj ti onako ljubazno dostavio. Treći, koji je ostavila, nalazi se kod mene. Pel... treći šaržer i kutija. Onda je otišla u vilu „Krosvejs“.

Pridoh stolu i napravih sebi piće. Osećao sam se umoran kao smrt. Pogledah ga. Sedeo je sa bradom podbočenom rukama. Lice mu je bilo zeleno od straha. Ja se vratih u svoju stolicu.

- Otišla je u vilu „Krosvejs“ - nastavih. - Tamo je zatekla u sa-lonu Rikoa kako sedi za pisaćim stolom i piše joj pismo. Taman je bio završio prvu stranicu i nameravao da počne sledeću, kad je ona ušla u sobu. Riko je bio zadovoljan što je ipak došla.

- Prišao je divanu i ispružio se, dok je ona ostala kraj kamina. Otpočeli su svoju staru prepirku. Riko je rekao da mu mora nabaviti novaca, jer sutradan odlazi iz Engleske na Bahamska ostrva, gde ga nčeknie, nnva liuhav Onome.nnn in ie ria ćft nknliko mn ne. nařtfi no

- Ona mu je odgovorila da nema novaca. Razbešnjem, Riko joj je rekao da ona nikad nije ni bila udata za njega, pošto je gospoda Ajvori - njena prijateljica još uvek gospoda Riko. Preporučio joj je da od nje zatraži novac.

- To je bilo suviše za Esmeraldu. Izvadila je pištolj i kad je on pokušao da ustane, pritisnula je cev uz njegovu glavu i povukla obarač.

- Tako je završio Riko... Izvadih cigaretu i zapalih.

- Posle njenog odlaska ti si stigao. Ušao si na sporedna vrata i našao leš Rikoa. Bilo si zadovoljan! Moguće da si nosio novac ili čekovnu knjižicu - kao i revolver - tvoj drugi „kolt“, da ga zaplašiš u slučaju ako pokuša da te izudara, kao što je mene.

- Mora da si stajao tamo oblizujući usne, presrećan što ga je ona konačno ubila. Ono što si se nadao da će uraditi u ponedeljak uveče, uradila je u utorak. Likovao si, jer sada više nije bilo nikoga ko bi te mogao odati. Pogledao si unaokolo i primetio na stolu cedulju koju je

bio napisao. Shvatio si da je ta stranica bila sve što je uspeo da napiše pre nego što je ona stigla. To ti je moglo poslužiti kao perfekt-no pismo samoubice.

- Nisi se mogao odupreti da ne iskoristiš tu okolnost. Znao si, ukoliko namestiš stvar kao samoubistvo, da ćeš imati gospodu Ajvori do kraja života u rukama. Ostalo bi bilo lako. Znao si da je bogata i da bi platila mnogo samo da zaštiti Esmeraldu.

- Znao si da ga je Esmeralda ubila revolverom kakav si i ti imao i da je iz njega ispaljen samo taj jedan metak. Zato si, odlučivši da podmetneš svoj iz koga nije pucano, izišao napolje i ispalio metak u zemlju. Zatim si sa revolvera očistio otiske svojih prstiju, stavio Rikoove otiske oko drške, namestio cedulju na tepih i ispaljenu čauru iz Esmeraldinog revolvera u tamnu peć. Ispalio si i hila i te ti je to nH0n772

Piter Cini

- Onda si pogledao poslednji put oko sebe i napravio svoju naj-veću grešku. Da bi onemogućio istrazi da dokaže tačno vreme smrti zbog uticaja toplote pomerio si divan bliže grejalici. Ali, to si uradio sa one druge strane, ne shvatajući da je divan tad bio suviše blizu toplotnog izvora. To sam opazio slučajno i pomerio ga natrag. Znao sam da si bio tamo, Pel, i da si ti to uradio u nadi da će policija prihvatiti teoriju o samoubistvu. Tako bi i bilo da se ja nisam umešao. Otišao sam k tebi i rekao ti da sam uplašen što je Riko ubijen samo da bih te naveo da učiniš nešto. Tako je i bilo. Uputio si policiju na Esmeraldu. Telefonirao si anonimno i rekao im i za mene. Eto, dotle smo stigli. Kako ti se dopada ovo, Pel?

On progovori neobičnim, promuklim glasom:

- Sve i da je to istina, mene ne mogu obesiti za to... Ona je to uradila... Ja ga nisam ubio... Ona je to uradila...

- Oh, da. Naravno, ona ga je ubila. Ali ti nisi čuo moju drugu priču. Pel, nisi čuo priču koja će te obesiti. Želiš li da je čuješ? On podiže pogled. Pokušavao je da ovlaži usne jezikom:

- Zašto ne popiješ nešto, ti gade? Sad nisi mnogo hrabar, je li? Hrabar si kad si sa bespomoćnim ženama, koje nemaju snage da se bore... kao što je Esmeralda, sa ljudima koji su imali poverenja u tebe, kao što je gospoda Ajvori... S njima si hrabar... ti i tvoj pokojni, neoplakani prijatelj Aleksis Riko.

- Sipah viski i pružih mu čašu. Posmatrao sam ga kako pije, dok mu je ruka podrhtavala.

- Slušaj ovu priču, Pel. Mislim da je dobra. Evo kako mislim da te obesim za ubistvo Rikoa...

- Sve je isto do tvog dolaska u vilu „Krosvejs“. Razumeš, Pel? Sve je isto, izuzev jedne ili dve stvarčice posle toga. Ali, te stvarči-ce će te dovesti do konopca. Pr\fr1p»rlnVi rto

TV

Igra bez muzike

173

- Ti stižeš u vilu „Krosvejs“ - nastavih. - Ulaziš u salon i vidiš Rikoa kako leži na divanu. Prilaziš mu. Misliš da je ubijen, jer pri-mećuješ opekotine na njegovoj slepoočnici. Najednom otkriješ da ni-j'e mrtav, već je samo u nesvesti od šoka.

- Onda ti sine jedna ideja. Shvatiš šta se desilo: Esmeralda je pritisnula cev uz njegovu slepoočnicu i pucala ćorkom. On je pao u nesvest, a ona je otišla u uverenju da ga je ubila.

Sačekao sam i pustio ga da ovo svari. On se povrati i uzviknu:

- To je prokleta laž. Tako se nešto nije moglo desiti. Revolver je bio pun...

- Ne u mojoj priči, Pel. U priči koju sam ja iskonstruisao i dao u svojoj izjavi policiji dokazujući da ga ona nije mogla ubiti. Znaš li zašto, Pel?

- On me pogleda, zbunjeno.

- Zato što nameravam da se zakunem da sam ja izvadio metke iz čaure njenog revolvera - rekoh. Neću reći da sam uzeo ceo šaržer, kao što je bilo. Da sam to uradio, ona bi ga ponovo posle toga napunila. Ja ću se zakleti, da sam izvadio metke svojim perorezom i stavio čaure natrag u šaržer, pre nego što sam joj revolver predao. Ona, u ovoj izvrsnoj priči što sam pripremio za policiju nije znala da je pucala u Rikoa ćorkom, jer sam ja izvadio metke. Neće pronaći u njenom stanu nikakvu municiju, jer sam ja sve pokupio, razumeš, Pel?

- Slušaj... nastavih. - Saslušaj i ostatak moje priče. Ti stojiš i gledaš u Rikoa kako leži bez svesti, onesvešćen ćorkom nekoliko minuta pre tvoga dolaska. Primećuješ cedulju na pisaćem stolu. Čitajući je, sine ti velika ideja - da dovršiš posao umesto nje da dokrajčiš Rikoa.

Ukoliko to bude prihvaćeno kao samoubistvo, bićeš u mogućnosti da doživotno ucenjuješ gospodu Ajvori, a ako se utvrdi da je posredi ubistvo, onda će Esmeralda biti optužena. Ona bi priznala da

174

Piter Cini

Igra bez muzike

175

ćeš u svakom slučaju biti siguran. Zar nije to divna priča - Pel! - do-
bacih nežno. Učini mi se da njegov glas dolazi iz velike daljine.

- Kako ti to možeš dokazati. Ti... - nazva me vrlo prostim ime-nom.

- Reći ću ti, ali dozvoli najpre da završim.

- Dakle, odlučio si da dokusuriš Rikoa. Vadiš revolver iz džepa. Sećaš se da si isti takav dao Esmeraldi. Prisanjaš ga uz slepoočnicu Rikoa preko iste opekotine i povlačiš obarač. Podižeš posle toga ispaljenu čauru, ostavljajući samo Esmeraldinu na podu, čistiš revolver, stavljaš Rikoove otiske na njega, ispuštaš-ga na tepih. Zatim, name-štaš cedulju i kidaš.

- Sada - nastavih - saslušaj kako mogu dokazati ove stvari za koje kažem da si ih učinio. Slušaj pažljivo, Pel... Ti dobro umeš da vagaš dokaze, zar ne. Dobro, onda izvagaj i ove. Sumnjam da ćeš na-ći i najmanju rupicu u njima.

Sačekao sam jedan minut, a onda nastavih:

- Kad policiji dam izjavu kako je Esmeralda pokušala da ubije Rikoa i nije uspela, jer je revolver bio napunjen ćorcima, a da si ti dovršio posao i onda sve to namestio kao samoubistvo - kad im dam tu malu priču za koju ja i ti znamo da je izmišljena nameravam da to potkrepim dokazima, a, evo kojim:

- Ukoliko je moja priča tačna, oni će morati da pronadu još je-dan revolver - Esmeraldin. Naći će ga lako. Na njemu će videti, pre svega, moje otiske prstiju ispod Esmeraldinih na dršci i na ostalim de-lovima revolvera, zato što sam ga ja imao u rukama pre nego što je otišla u oporavilište. Moji otisci su ostali na njemu.

- Drugo i mnogo važnije, u šaržeru revolvera pronaći će devet čaura iz kojih su izvadeni meci. Oni neće znati da sam ih ja izvadio kada sam revolver posle ubistva pronašao u vrtu, jer sam ga držao njih, ali će moje otiske pronaći na svakoj čauri u šaržeru. Ostavio sam ih dosta na njima.

- Treće, naći će moje otiske na ispaljenoj čauri na tepihu zato što sam je namerno dirao.

- Na kraju, moj dragi Pel, oni će saznati da si ti stigao posle Esmeralde i da si ubio Rikoa, pošto to njoj nije pošlo za rukom, jer su tragovi guma tvojih kola preko njenih. To će biti tvoj kraj, Pel. Krem cele šale je u tome što, iako Esmeralda kaže da je ona ubila Rikoa, policija neće verovati. Reći će joj da nije u pravu i da samo misli da ga je ubila.

Bacih opušak cigarete u kamin i zapalih drugu.

- Kad dobiju moju izjavu - rekoh - celu priču o tome što ste ti i Riko bili ispleli protiv Ajvori i Esmeralde, priču o lažnom razvodu i lažnoj udaji, o tome kako si otišao na sastanak s njim zato što si morao, priču kako si podmetnuo svoj revolver Esmeraldi i sve direktne dokaze o revolveru, otiscima i ćorcima, kad dobiju to, Pel, oni će ti suditi i obesiti te. A kad to učine - onog jutra kad te podignu kopncem, popiću dupli viski sa sodom za račun sveta koji se otarasio jednog od nalodvratnijih hulja u istoriji - Džona Epitona Pela.

Jedva je disao. Crveno lice bio mu je gotovo ljubičasto. Kad progovori, glas mu je bio napet i sipljiv.

- Slušaj, O'Hara... Imam dobar posao. Nudim ti da učestvuješ kao partner u njemu. Imam novac i možeš uzeti svoj deo...

- Koliko - zapitah.

Oči mu zasijaše. On reče brzo:

- Možeš dobiti sedam do deset hiljada. Dobićeš ih sutra...

- Koješta - rekoh. - To je priča za decu. Ti bi Rikou više pla-tio da je živ. Šta misliš o dvadeset hiljada?

- To j'e mnogo, ali ću nekako uspeti da ih nadem. Pribaviću ih, za ime božije, O'Hara...

776

Piter Cini

Pridoh stolu.

- Slušaj nitkove... Možda nisi bio mnogo zainteresovan za život Esmeralde Riko. To je nekada bila lepa, nasmejana devojka. Bila je romantična i zaljubl'ena. Želela je da se uda, da ima decu i vodi pristojan život. Šta 'si joj učinio, Pel? Postala je pijanica, uživatelj droga... stvorenje koje nikad neće biti izlečeno, jer je otišla suviše dale-ko. Svejedno šta će joj se desiti, ona je gotova. Šta ste, ti i Riko,

uči-nili od nje? Ubili ste život u njoj. Kakav god joj bio u budućnosti, neće joj valjati. Osudili ste je da živi u paklu. Digli ste novac i gospodi Ajvori. Prevarili ste je za njen razvod. Da se kojim slučajem u međuvremenu udala, kako nije bila razvedena od Rikoa, dobili biste odličnu priliku za još malo ucenjivanja!

- Čak i od smrti Rikoa, tvog sabrata, ucenjivača koji je upropa-šćivao žene, pokušao si da napraviš posao. Inscenirao si to kao samoubistvo, samo da bi imao mogućnosti da i dalje ucenjuješ gospodu Aj-vori.

- Ali dolijao si, Pel, siguran sam. Kad sam bio na Formozi, mi-slio sam da su Japanci najgora vrsta živih bića. Ali ni oni nisu bili tako rdavi kao ti. Ti si šljam. Izvadih otkucanu izjavu iz unutrašnjeg džepa i pokazah mu.

- Evo priče koja je samo napola istinita, moje priče o tome ka-ko si ubio Rikoa.

- Evo je, i proklet da si, Pel... držaću se nje! Uzeh šešir i izidoh. Odvezoh se do ureda i dovrših svoju izjavu. Napisao sam kako sam je tek pročitao Pelu, da je praktično priznao, da mi je ponudio deset hiljada funti, zatim dvadeset, samo da bi me učutkao i da bih ga podržao u lažnoj priči - da je on, pošto je našao Rikoa mrtvog, namestio sve da izgleda kao samoubistvo samo zato što je gospoda Ajvori bila njegov klijent. Onda sam potpisao izjavu, stalgra bez muzike

177

IV

Bilo j'e pola dva izjutra kada sam parkirao „rover" u dvorištu Skotland jarda. Udoh u čekaonicu i predadoh veliki koverat dežurnom.

- Pobrinite se da detektiv Gejl dobij'e ovo što pre rekoh. - Ne-mojte izgubiti, to je dinamit.

Dežurni se naceri.

- Dobiće on to za dva minuta, gospodine. Radio je dugo noćas na tom slučaju. Poslaću mu odmah. Napomenuh da mi Gejl može telefonirati u hotel „Malinson" u svako doba i da, ako bude potrebno, mogu i ja navratiti kod nj'ega.

Odvezoh se natrag do hotela. Dok sam razgovarao sa portirom stavih ruku u unutrašnji džep i napipah prospekt o hotelu u Torkiju.

- Divno je mesto Torki, gospodine O'Hara. Nekad sam tamo ra-dio.

Hotel je odličan. Tih je i ima divnu baštu.

- Otići ću malo tamo, Trig - rekoh - za dan-dva. Hoću da se malo odmorim i slušam muziku.

- Znete, gospodine O'Hara, nikad ne bih ni pomislio da biste vi mogli da sedite u bašti starinskog hotela i slušate muziku. Ali možda vam j'e London dosadio. Sve je tako monotono ovih dana, zar ne?

- Da... ništa se naročito ne dešava. Popeh se u svoju sobu.

Igra bez muzike

179

Glava VI SUBOTA - REAKCIJA

|

Telefon zazvoni u devet sati. Trgoh se iz sna i pogledah u tava-nicu. Bio sam toliko umoran da mi je trebalo nekoliko sekundi da se saberem i setim svega. Telefon je i dalje zvonio. Ustadoh iz kreveta i podigoh slušalicu. Bio je to Gejl.

- Dobro jutro, gospodine O'Hara - reče veselo. Glavni detektiv-ljenspektor Milin zamolio me je da se povežem sa vama. Pročitao je vašu izjavu. Bio bi vam vrlo zahvalan ako ga posetite, i to što pre.

- U redu. Biću tamo za pola sata. Šta mislite o izjavi?

- To je jedan od najkonciznijih dokumenata koje sam pročitao u svom životu, gospodine O'Hara - reče Gejl. Dosta sam iz njega na učio.

- Drago mi je da je tako - odgovorih, jedva se uzdržavajući od zevanja.

- Vaša usmena izjava, koju ste dali u četvrtak uveče, bila je krat-ka i puna praznina. To me je začudilo, naročito kad ste rekli da bi-ste je mogli doterati i dodati neke stvari. Sad shvatam. Reći ću in-spektoru da ćete doći za pola sata.

- Dobro - rekoh i spustih slušalicu.

Brzo sam se istuširao. Odmah mi je bilo bolje od tople vode. Ni sam imao vremena za brijanje, jer sam bio suviše nestrpljiv da čujem - ?t<> to Miiin i-pri nhnVnh sfi sidoh do earaže i odvezoh se kolima do

Na ulazu me sačekao Gejl i poveo u jednu kancelariju na spratu. Milin je sedeo za stolom u uglu ispod prozora. Bio je mršav u licu i prosed. Kao i Gejl, mogao je biti svašta, jer nije uopšte ličio na policijskog činovnika.

- Sedite, O'Hara, da malo razgovaramo. Da li pušite? On gur-nu kutiju sa cigaretama prema meni i izvadi upaljač.

- Vrlo sam vam zahvalan - otpoče. - Mislim da ste napravili do-bar posao. Hteo bih da istaknem da smo zadovoljni onim što ste re-kli u svojoj, sasvim korektnoj, izjavi. Celo svedočenje od samog po-četka ukazuje da je vaša teorija - da je Pel ubio Rikoa, pošto je go-spoda Riko ispalila ćorak na njega i ostavila ga bez svesti - potpuno tačna.

- Drago mi je što ste zadovoljni.

- Jesam - reče on smešeći se. - Bar onoliko koliko mogu biti u ovom trenutku. Pogleda me oštro.

- Izgleda mi da ste svršili dosta posla koji je pripadao policiji. Veoma mi je milo što ste to uradili tako uspešno. Moglo je biti za vas malo i teže. Ponovo se osmehnu.

Upitao sam ga zašto.

- Možete i sami da odgovorite na to pitanje, gospodine O'Hara. Policija ima vrlo staromodne ideje i voli da sama vrši istrage o ubi-stvima. Ona ne voli da privatni gradani - čak i ako su to privatni de-ktivi - rade njen posao. U pitanju je profesionalna ljubomora, čini mi se. On se nasmeja. - Ipak, sve je dobro što se dobro svršilo. Uspe-li ste i sve je u redu. A da niste, ja bih razgovarao sa vama grublje zbog mešanja,

odugovlačenja sa informacijama policiji i sličnih stvari.

- Radio sam za svog klijenta. Postoji jedno staro pravilo i u moljeoi orofesiii - sličnom va.šem - da uknlikn nešto nnčnemn ria rariimn

180

Piter Cini

- U redu - reče on veselo. - Dozvolite da vam saopštimo zvanič-no da vam opraštamo.

On se zavalio u stolicu, izvadi cigaretu iz kutije i zapali.

- Recite mi nešto... Ovo je samo jedna mala intimna radozna-lost... Želim da vas pitam i, molim vas, da sšratite kao nezvanično. Radili ste od početka samo za gospodu Ajvori - damu koja je nasto-jala da kao dobar prijatelj pomogne gospodi Riko.

Potvrdio sam.

- Razgovarali smo sa svakim koga ste pomenuli u izjavi - uklju-čujući i doktora Kvinslija. On kaže da ste mu rekli da radite za ro-dake gospode Riko. Verujem da niste tako rekli, ne biste ostvarili ni-kakvu

samdnju sa njim.

- Da. Ěnao sam da će on biti u teškoj situaciji. Ali hteo sam nje-govu pomoć i dobio sam je onako kako sam najbolje znao. Zatim, ni-sam iraa ni vremena za gubljenje.

- Razumem - reče on.

- Sve što sam učinio, dovelo je do jednog razgovora koji sam imao sa Pelom prošle večeri - rekoħ. - Źeleo sam da se sastanem sa njim i da ga suočim sa izjavom koju sam nameravao vama da pre-dam. Hteo sam da osetim da sam u pravu u svim pitanjima. I to je bio jedini naćin.

- Reskirali ste - reče Milin. - Naravno, Pel će poricati ovo što ste vi naveli o razgovoru. Moraće, jer ako bi to priznao, znaćilo bi što i priznati, odmah, celu krivicu. On će poricati. Poreći će da vam je ponudio dvadeset hiljada da ćutite i da podržite njegovu priću pre-ma kojoj on nema nikakve veze sa ubistvom i da je sve namestio da izgleda kao samoubistvo zato što je Źeleo da pomogne gospodi Ajvo-ri, koja je jednom bila njegov klijent.

- Naravnn ria ĆP. noricati - rekoħ. - Sta bi druso mogao da ra lgra bez muzike

181

- Omastiće konopac. Nema nikakve šanse da se izvuće

- bar ne pri ovakvom stanju dokaza - nastavi on. - Ima jedna stvar koja me posebno zanima. Proćitao sam vašu izjavu pet-šest puta. Vrlo ste pre-cizno obradili svaki pokret u toj igri. Mislim da je izjava izvanredno koncizan i analitićki rad. Ali, ima jedna stvar koja me naroćito inte-resuje. Šta je ućinilo da vi iz poćetka posumnjate na Pela? KaŹete u izjavi da ste već, kasno u ponedeljak uveće, došli do zakljućka da je Pel na neki naćin umešan u tu stvar. Źeleo biħ da znam kako ste do-šli na to.

- Vrlo prosto. U ponedeljak posle podne bio sam svedok u bra-korazvodnoj parnici i rešenje za nju je dobijeno na osnovu mog sve-doćenja. Vodio sam taj slućaj za agenciju Pel i on se sloŹio da mi plati hiljadu funti onoga dana kad dobijemo rešenje. Taj novac mi je bio potreban i on je to dobro znao.

- Kad me je gospoda Ajvori posetila u ponedeljak uveće, rekla mi je da j'e to poslepodne bila kod Pela i da ga je molila da radi za nju. On je odbio. PredloŹio joj je da pokuša sa mnom i tako je ona došla u

moj biro. Tada mi je rekla da mi Pel neće isplatiti honorar od hiljadu funti zato što očekuje intervenciju u parnici. Izjavila j'e da je spremna da mi plati istu sumu ako bih radio za nju. Da li vam je jasno?

On potvrdi.

- Najpre sam pomislio da govori gluposti. Nisam mogao razume-ti zašto bi Pel rekao tako nešto jednoj nepoznatoj ženi. Dosta sam stvari posvršavao za njega i uvek sa uspehom. Smatrao me j'e dobrim, poverljivim operativcem, čiju je samdnju mogao potražiti u svako do-ba. Očevidno, on nije mogao misliti kako nešto nije u redu sa tim re-šenjem. Da sudija nije bio zadovoljan mojim svedočenjem, ne bi ni

782

Piter Čini

Igra bez muzike

183

mu poverili da vodi slučaj. Možete li da pogodite sad o čemu se ra di?

- Da pokušam - reče on. Možda ću pogoditi. Verovatno ste mi-slili da je ona nagovorila Pela na tako nešto, da biste osetili potrebu za njenim novcem i samim tim pristali da radite za nju.

- Tačno - rekoh. - To sam mislio. Morao sam da rezonujem ta-ko i to me je nateralo da se na gospodu Ajvori malo naljutim. Ali, posle mog razgovora sa Rikoom došao sam do zaključka da je ono što mi je rekla bilo istina. On je ranije vodio njene poverljive stvari i bio dobro plaćen za to, ali nije želeo da vodi posao vezan za Ri-koa. Otkuda bi i mogao? Ipak je želeo da zna šta se dešava i pomi-slio je da je najbolje da mene iwuče u taj posao.

- No shvatio je vrlo brzo da bi mogao zapasti u neku teškoću. Znao je da ja prikwatam posao samo ako to želim, ili ako sam bez novca. Zato je nastojao da stvori uslove koji će me prisiliti da preu-zmem posao. Rekao je gospodi Ajvori da ne namerava da mi isplati hiljadu funti. Nadao se da ću zbog toga prikwatiti njen posao, a da ću se sa njim kasnije obračunati. Računao je da će tako od mene dobi-jati informacije o reakcijama Rikoa.

- Shvatio sam to pošto sam video Rikoa u ponedeljak uveče. Pre-tražujući Pelove dnevnik pronášao sam da ga je gospoda Ajvori po-slednji put posetila pretprošle godine. Polazeći od te osnove, sve je

bilo prilično lako.

- Možda vam se samo učinilo lako, gospodine O'Hara reče on uz smeh. Ali, mislim da je to bila vraški teška istraga. - On se na-smeja.

- To je vrlo čudno. Javnost nikad ne veruje da privatni detek-tivi mogu naići na ovakav slučaj. Nadam se da ste uživali u njemu.

- Da, na izvestan način. Imao sam mogućnosti da dosta razmi-šljam.

r>- .:-----_x« «„ TI nno/ialialr nvpřp rwi£tn ste videli Ri

otkrili da je Riko mrtav i zaključili da je bio ubijen, a da je neko -nije to obavezno morao biti ubica namestio stvar da izgleda kao sa-moubistvo, ponovo ste pomislili na Pela. Otisak na upijaču koji ste vi-deli u stanu na Montakat trgu poslužio vam je kao putokaz, ali to ni-je bio dokaz. Kada ste vi postali sasvim sigurni da je Pel ubica?

- To je dobro pitanje - reko. - Daću vam odgovor. Postao sam siguran da ga je Pel ubio posle razgovora sa portiom zgrade na Mon-takat trgu. U svojoj izjavi opisao sam razgovor koji sam vodio sa njim. Setićete se da je rekao kako je neko doneo paketić za gospodu Riko i ostavio ga u holu da joj se preda pre nego što izide. U pake-tiću se nalazio revolver, koji je ona ponela sa sobom kad je pošla u vilu „Krosvejs" u ponedeljak. Mora da je, videćete to za koji minut.

- Mislim da znam sve o revolveru gospode Riko. Imao sam ga u rukama i ispitivao ga kad sam ga uzeo od nje. Znao sam da je u pitanju „kolt", model 32. Kad sam pronašao leš Rikoa i zaključio da je neko namestio stvar kao samoubistvo, primetio sam da je tobožnji revolver samoubice bio takode „kolt 32".

- Sad vas razumem - potvrdi on.

- Znao sam da gospoda Riko nije aranžirala ovo samoubistvo. Ona nije mogla pomeriti divan. Nije imala snage za to. Znači neko je kasnije to uradio, pošto je ona otišla. Kleknuo sam i dobro zagledao revolver. Video sam da to nije revolver gospode Riko.

- Kako ste to znali?

- Revolver je ležao na podu levom stranom okrenutom nagore. deNa levoj strani revolvera gospode Riko nalazila se mala ogrebotina - nešto kao krst - to sam primetio

dkada sam vadio metke iz šaržera, pre nego što sam joj ga vratio ono poslepodne kada je otišla u opo-ravilište. Tako sam znao da revolver koji je bio na podu nije pripa-dao njoj.

On je slušao napeto.

184

Piter Čini

Igra bei muzike

185

- Onda sam bio već siguran - rekoh. - Kad je ona pošla odatle, ponela je i svoj revolver. Lice koje je došlo iza nje i namestilo celu stvar ostavilo je drugi revolver isti onakav kakav je bio i revolver gospode Riko.

- Ta osoba je znala da je ona upotrebila „kolt 32" kad je pokušala da ubije Rikoa, jer je to bilo lice koje je ostavilo isti takav revolver u njenom stanu. Pel nije primetio ogrebotinu na levoj stranici revolvera. Ta ogrebotina je verovatno došla do trenja sa ključevima ili nečim sličnim u njenoj tašni.

- Odlični ste, gospodine O'Hara. Obećavam da neću izvršiti ni-jedno ubistvo kad se vi nalazite u blizini. On otrese pepeo sa cigarete.

- Sada da se vratimo na zvaničnu stranu ovog posla. Mislim da treba da znate da smo prilično dobro proverili sve što ste izneli u svojoj izjavi. Našli smo da su vaši zaključci o tragovima guma na stazi iza vile potpuno tačni.

Riko je dovezao svoja kola natrag kasno posle podne i ostavio ih u garaži. To su bili prvi tragovi. Kasnije, pošto je ostavila Rikoa u nesvesti na divanu, u iwerenju da ga je ubila gospo-da Esmeralda mora da je izišla iz kuće sa revolverom u ruci i, kao u bunilu, niz krivudavu stazu koja vodi prema proplanku.

- Pretpostavljam, da je jadna žena kad je stigla na proplanak tek onda stvarno shvatila kakvu je užasnu stvar učinila. Mislila je da je ubila svoga muža. Nije znala šta da radi dalje. U blizini proplanka nalazilo se žbunje gde smo našli njen revolver. Mora da ga je ispustila tamo. Mogu da je zamislim naslonjenu na drvo kako razmišlja kuda da ode. Onda se, verovatno, setila da bi joj kuća gospode Ajvori u Saseksu mogla poslužiti kao pribežište.

- Tada je iz garaže uzela Rikoova kola. Vozeći brzo, sudarila se sa kamionom koji je vozio mleko u Mejdnhed, i jedva se izvukla. Na

- Onda, preko tragova njenih točkova - koji su vodili van, bili su tragovi Pelovog automobila koji su vodili u dvorište. Ostatak do-kaza se uklapa. Na primer, otisci vaših i njenih prstiju na dršci revolvera.

Vaši otisci na čaurama. Gejl, koji je radio celu noć na tom po-slu, kaže da su krajevi čaura bili zavrnuti unutra. Želeo bih da znam - smešio se na mene - i to opet da bih zadovoljio svjju radoznalost, zašto ste to uradili. Pretpostavljam zato da sprečite da barut ne ispa-da van?

- Da. - Kad sam joj vratio revolver, moja prva pomisao je bila da izvadim kompletan šaržer, ali sam pomislio da bi to bilo budala-sto. Kad bi bio celi magazin van revolvera, ona bi sigurno primetila da je prazan i pre ili kasnije pribavila bi drugi. Znao sam da, ona ne-će primetiti ako samo izvadim metke, zavrnem vrhove čaura, ponovo napunim šaržer i ubacim ga u revolver. Na kraju, moram reći da sam pomišljao da bi ona možda mogla pokušati i da ubije Rikoa.

- Sasvim vas razumem. Pa, hvala vam, gospodine O'Hara. Vi ste nam mnogo pomogli - reče osmehujući se opet. - Otišao sam dotle da sam naredio da u izveštaju pomenu i vaše ime u vezi sa ovim slu-čajem. Mislim da smo to morali učiniti? Naravno, nisam bio u stanju da kažem mnogo, ali vam to može doneti neke koristi u vašoj profe-siji.

- Hvala vam mnogo - rekoh. - To je ljubazno od vas. Usta-doh. - Sad moram da idem. Nameravao sam da uzmem odmor, ali verujem da ćete vi želeti da ostanem još u gradu.

On odmahnu glavom.

- Samo ostavite adresu Gejlu, tako da možemo doći u vezu sa vama, ukoliko bude potrebno. Vi ćete svakako, biti glavni svedok kad uhvatimo Pela.

- Znači on je pobjegao? - upitah podižući obrve.

- Nanustio je svoj stan rano jutros - mislimo oko četiri sata, u

186

Piter Čini

- Nadam se da hoćete. Recite mi, pošto stvari tako stoje, da li ćete pokretati lefcku optužbu protiv gospode Riko!

- Ne... To neće biti potrebno.

Krenuh prensia vratima. Taman sam ih otvorio kad telefon zazvo-ni. Milin podižeslušalicu. Bio sam gotovo izišao kad on pogleda i re-če:

- Samo jedaron trenutak, gospodine O'Hara. Vratih se u saobu i zatvorih vrata. On je i dalje držao slušalicu na uhu. Zatim reče:

- U redu, Str:ravens, kao i obično. Možeš li da proveriš zadnju le-vu gumu da li je s oštećena? Ima li gazište za ispučenjima u obliku romba? U redu. ZZnate šta treba da radite. On spusti slušalicu.

- Dakle, nećeemo uhvatiti Pela, gospodine O'Hara.

- Šta se desillilo? - zapitah. On slegnu ranimenima.

- Po svoj prilici krenuo je kolima pored starog kamenoloma u blizini Dorkinga, SSurvao se niz strminu gotovo stotinu metara. Desilo se negde oko sedalam sati. Narednik iz lokalne policije kaže da je izgleda dosta pio. KKola su sva slupana. Malopre su mi potvrdili preko telefona da zadnjaa leva guma automobila ima gazište sa ispučenjima u obliku romba. NNije imao snage da se suoči sa onim što ga je oče-kivalo. Znao je Ststa mu se sprema i više je voleo da završi ovako.

- Mislim da uubistvo Rikoa možemo smatrati kao svršenu stvar -reče ustajući.

Osmehnusmo se jedan na drugoga. Pošto se rukovasmo, uskočih u kola i odvezoli : se do „Malinsona". Kola ostavih u garaži. Gledaju-ći se u ogledalu totoaletnog stočića u sobi, čestitah sebi:

- Dakle, dnižiže, dobro si izgurao!

Nisam osećao o umor. Ono staro osećanje potištenosti i sećanja na Isra bez muzike

187

Pogledah na ručni sat, bilo je jedanaest i petnaest minuta. Dan je bio vedar i sunčan.

Povukoh malo iz flaše. Telefonirah devojci sa centrale da me probudi u šest sati i da mi pošalje dupli martini.

Zatim legoh u krevet.

II

Tačno u zakazano vreme telefon zazvoni. Zamolih devojku da mi pošalje večernje novosti sa martinijem. Sedeći na krevetu i pijuckajući, razgledao sam novine. „SAMOUBISTVO RIKOA U STVARI UBISTVO Policija koja je vodila istragu oko samoubistva Aleksisa Rikoa utvrdila je da je posredi ubistvo. Sudski uvidaj zakazan za danas od-ložen je.

Uporna istraga koju je vodio glavni inspektor - detektiv Milin iz Skotland jarda, čiju je samdnju zahtevala policija iz Berkšajra, završila se pronalaženjem još jednog revolvera, iste izrade i kalibra kao i

onaj koji je upotrebio ubica.

Veruje se da je ubica planirao, u slučaju da policija ne prihvati teoriju o samoubistvu, da sumnja padne na jednu drugu osobu - že-nu - koja je posetila kuću one iste noći kad se dogodila tragedija.

Tragovi automobilskih guma otkriveni na stazi iza kuće dosta su pomogli uspešnoj istrazi.

Jutros u osam sati naden je leš Džona Epitona Pela, privatnog detektiva, koga je policija nameravala da ispita u vezi sa ubistvom Rikoa, pod točkovima njegovih slupanih kola, na dnu kamenoloma na putu Dorking-Rajgeit.

Gospodin Karil O'Hara, privatni detektiv, koji je razgovarao sa

188

Piter Cini

lera bez muzike

189

žio je značajne informacije, na osnovu kojih su policijske vlasti uspele da rasvetle slučaj."

Pošto sam se istuširao popih martini, obukoh se i sidoh u restoran. Za vreme večere razmišljao sam o Pelu.

Zaključio sam da je jedina konstruktivna stvar koju je Pel ikada napravio bila što se ubio. Takvim postupkom uštedeo je dosta muke mnogima - uključujući i mene. Sladak par su bili njih dvojica, Pel i Riko. Riko je imao pameti, dok je Pel samo mislio da je ima. Rikoov najbolji potez bio je kad je uspeo da nagovori Pela da sastavi lažno rešenje o brakorazvodnoj parnici gospode Ajvori. Majstorski je to smislio. Čak i da je cela stvar izašla na videlo, Riko bi bio siguran. Nalazeći se van Amerike, bio je i van dohwata američkog suda. Gospoda Ajvori je bila još uvek nje-gova žena i ukoliko je htela da ga se otarasi, morala je dobro da pla-ti. Ali, ona i Pel živeli su u Engleskoj, oboje su bili Englezi i ona je mogla svakog trenutka da pokrene optužnicu protiv Pela. Pel je to znao, ali je bio siguran da Riko nikad neće biti u mogućnosti da to obelodani. On j'e potcenjivao Rikoa. Mislim da je Riko posedovao sve nerve sveta. Bio je vrlo bistar i težak protivnik. Pomislih da će mno-gi - uključujući tu i priličan broj žena - biti vrlo radosni kad sazna-ju za njegovu smrt. Konobar me obavesti da me neko traži preko telefona. Izidoh u hol i udoh u govornicu. Javio se Selbi.

- Gospodine O'Hara, pokušao sam da vas nadem danas posle podne ali su mi rekli da spavate, pa nisam dozvolio da vas uznemire. Imajući u vidu ono što sam vam rekao prilikom našeg poslednjeg razgovora, hoću da vam kažem da tek sada shvatam zašto vam je bi-lo nemoguće da budete iskreni prema meni. Jasno mi je da u onakvom položaju niste mogli sve ispričati.

- Da, znam - odgovori on. - Glavni detektiv - inspektor Milin iz Skotland jarda dolazio je danas posle podne u Stejnherst. Upoznao nas je sa informacijom koju ste dali policiji i zapanjujućim razgovorom koji ste imali sa Pelom. Inspektor Milin je u šali dodao da ne zna šta da radi sa vama - da li da vas optuži za nezakonita dela prema policijskim zakonima ili da vam da medalju.

- Napravili smo kompromis time što su me pomenuli u večernjim novostima - odvratih cereći se.

- Gospoda Ajvori smatra da ste vi dejstvovali sa neobičnom oštromnošću i hrabrošću. Ona...

- Ne slažem se. Ako uzimam novac, onda treba i da ga zaradim. Doslednost ne sme da bude vrlina nedostupna privatnom detektivu.

- Slučajno sam saznao od gospode Ajvori da vam ništa nije pla-tila. Rekla je da je zbog neke sitnice došlo do nesporazuma između vas i nje i da ste vratili ček koji vam je dala. Dala mi je nalog da vam pošaljem ček od hiljadu funti. Molila me je da vam kažem da smatra da honorar ne odgovara. Da li želite da iznos podignemo? Ovlašćen sam da to uradim?

- Ne. Hiljadu funti je dosta. Ona je tako mislila i tako mislim i ja.

- Da li da vam pošaljem ček preko „Malinson" hotela?

- Hvala. Možete ga poslati krajem iduće nedelje. Odlazim na od-mor i vratiću se do tada. Ukoliko ne stignem, čekaće na mene.

- Vrlo dobro, gospodine O'Hara - reče on. - Želeo bih samo lič-no da vam se zahvalim na samdnji, mada nje nisam bio svestan u početku.

Spustih slušalicu i sidoh u bar. Bio je prazan. Konobar Džordž je čistio čaše, zviždućući za sebe.

Uzeo sam dupli viski sa sodom i seo za sto u uglu. Znači, stvar gospode Ajvori je gotova. Sve se lepo uklopilo, a i

Piter Čini

Pomislih na novac. Sa onim što mi je ostalo od Pelovog novca, posle kupovanja automobila i mojih tekućih troškova u toku nedelje, i ovom hiljadom od Selbija, imao sam oko hiljadu i sto funti. Nije lo-še, pomislih. Više nego što sam ikad imao posle svog povratka sa Formoze. Ovu pomisao pozdravih sa jednim dobrim gutljajem u znak za-hvalnosti prema sebi.

Sa ovim novcem se dalo lepo početi - sa novim prostorijama i pristojnom sekretaricom. Ovih nekoliko reči u večernjim novostima značilo je mnogo, ne za obične Ljude, nego za pravnike i one koji upo-šljavaju privatne detektive. Pročitaće i zapamtiće moje ime. A i osi-guravajuća društva će to zapaziti. Uvek sam voleo da radim za njih. To je lep posao, samo se mora biti dobar detektiv.

Pa nisam bio rdav. Toliko može i policija da kaže. Osetih kako me obuzima neka neobjašnjiva tuga. Možda mi je nedostajalo uzbuđenje onih zadnjih pet dana. I to je sada samo bila reakcija ili mi je nedostajala gospoda Ajvori?

Poigravao sam se tim pitanjem, mada sam znao odgovor. Znao sam vraški dobro da sam se od prvog trenutka do ušiju zacopao u nju, zbog njenog izgleda, njenog govora i svega što je imala. Eto, otuda to osećanje.

Pa šta onda! Sve se završilo i više neće biti gospode Ajvori. Ostaće mi samo njene tri slike. Jedna u dugom ružičastom kaputu sa plavim džepovima, jedna u zagasito crvenoj kućnoj haljini i poslednja - treća - u sivom somotskom mantilu. To su bile lepe, nezaboravne slike.

Ispio sam piće i odneo čašu do bara.

Vrata se otvoriše i ude Kvinsli. Pride mi sa osmehom na licu.

- Aha, tu ste. Rekli su mi da ću vas naći ovde. Pozvah ga da popije nešto. Naručih još dva viskija sa sodom.

- Pre jedan sat vratio sam se iz Stejnhersta - reče on. Gospoda Igra bez muzike

191

- Kako je Esmeralda?

- Zar niste čuli - reče tiho. - Otišla je zanavek, jadnica. Umrkla je prošle noći. I bolje da je tako završila. Gospoda Ajvori me je po-zvala

juče da odem tamo. Nisam mogao da uradim ništa više nego što je mesni doktor učinio. Bila je prekardašila.

- Roditelji su je odneli danas posle podne da je sahrane u svom mestu. Tužno je to - reče uzdišući. Nego, uskoro ću morati da idem. Život ne možemo da pobedimo, zar ne? Imam da pregledam neku porodilju. Svet se rada i nestaje.

- Da li je rekla nešto pre nego što je umrla? - upitah.

- Ništa naročito. Bila je praktično bez svesti sve vreme. Nije imala dobro srce i brzo je podlegla. On otpi malo iz svoje čaše. - Bolje da je tako završila.

Zamolih ga da mi objasni zašto tako misli.

- Ona je bila ogrezli uživalac droga. Sumnjam da bi uopšte bilo moguće izlečiti je od toga. Znaete kako je to? Lečite ih temeljno i taman kad mislite da ste uspeli, oni otpočnu ponovo. A, ona nije bila dovoljno jaka i srećna i mislim da je bolje što se sve ovako završilo. Potvrdio sam, misleći u sebi da je verovatno u pravu.

- Pre nego što je umrla, rekla je nešto što bi vas možda interesovalo. Govorila je vrlo tiho, tako reći šapatom, ali sam čuo: „Dopada mi se Karil... Pao mi je sa drveta...” - Verujem da je mislila na vas.

- Da... Govorila mi je i ranije da sam ja njen najmiliji detektiv. On naruči još dva pića.

- Gospoda Ajvori dolazi da vas poseti. Dovezla me je do stana. Ostaće verujem dan-dva. Želi naročito vas da vidi. Mislim da sam vam to rekao.

- Hvala. Ispismo čaše i pozdravismo se.

Naručih još jedno malo piće i sedoh za sto u uglu. Nije mi sa

792

Piter Cini

Igra bei muzike

793

mentalniji nego ikad u pogledu gospode Ajvori. Sad, kad se ukazala prilika da je vidim, ponovo sam osetio da treba da se povučem?

Stvarno sam hteo to da učinim. Analizirajući to osećanje činilo mi se dosta logično. Nije bilo nijedne dodirne tačke između mene i gospode Ajvori. Ništa naročito značajno - sa njene tačke gledišta, mislim. Ono što sam ja mislio nije bilo ni važno za nju.

Bila je bogata i lepa. Znala je sada da sam bio u pravu kad sam onoliko reskirao, jer da je Pel uspeo sa svojim planom, imala bi ga celog života na vratu. Zbog toga mi je bila zahvalna.

Zato je dala nalog Selbiju da me pozove i uredi pitanje honorara. Rekla mu je da mi povisi honorar, ukoliko izrazim takvu želju. Nameravala je, posle toga, da dode, da mi se zahvali i kaže da je shvatila zbog čega sam bio onako grub prema njoj poslednji put. Zatim, kako je bilo glupo od nje što je stvorila na brzinu zaključak o meni, naročito pošto nisam izišao u susret Selbiju. Onda će se rukovati sa mnom i otići. Takva je bila gospoda Ajvori.

Pomislih da bi bilo bolje da se izgubim i sačuvam u sećanju nje-ne tri slike. Možda ću, kad otvorim novi biro, koji će se zvati „O'Hara - detektivski biro", ili tako nešto, nabasati na nju jednog dana i reći... „Da li me se sećate?..."

Ali, ne volim sentimentalne rastanke.

Od Esmeralde, koja je napustila ovaj svet, gospoda Ajvori nikad neće saznati istinu o ubistvu. Ona je bila jedina osoba koja me je mogla odati. Sva je sreća da se nije izbrbljala pre nego što je preminula.

Tako pomislih da bi bilo najbolje da se brzo izgubim. Ponekad sam sklon da budem ekstremista - sve ili ništa.

Ovoga puta, učini mi se, biće pre ništa.

Dovrših piće, popeh se u sobu i spakovah kofere. Onda odoh do

Tarao je bio direktor.

- Idem na odmor nekoliko dana, ali vas molim da zadržite sobu i kupatilo za mene. Iz starog stana poslaće mi još neke stvari ovamo. Vratiću se krajem iduće nedelje.

- Svakako, gospodine O'Hara. Mnogo ste bili zauzeti ove nedelje... Ovaj slučaj u večernjim novostima... Da li da vam zadržavamo pisma ili da vam ih dostavljamo.

- Zadržite poštu dok se ne vratim - odgovorih. U garaži stavih kofer u kola i odvezoh se prema Džooovom stanu.

U sebi sam mislio: Dakle... Zbogom... Gospodo Ajvori... III

Bilo je jedanaest sati. Ja i Džo sedeli smo za stolom u uglu njegovog bara i posmatrali jednog mladića i devojku: Miki Fernanda - koji je bio izišao iz ćorke pre osam nedelja, i blondinku, koja je radila za Džo Spenseja, koji se još nalazio u zatvoru. Dok su plesali, Miki je

imao veseo izraz na licu koji je govorio kao da ima nešto si-gurno pod rukom. Izgledao je tako zadovoljan sobom da smo i ja i Džo računali da će posle nekoliko duplih viskija početi da priča svo-joj dami kakva je on sila i kakve su budale policajci. Sa desne strane, sa jednom malom u večernjoj haljini, koja je, kladio bih se, bila službenik policije, sedeo je detektiv, narednik Velton iz Centralnog ureda. Izgledao je sasvim nezainteresovan. Pomislilih da će za pola časa Miki Fernanda početi da priča plavuši kakva je budala Velton. Po-sle dva-tri meseca Velton će mu jedne tihe večeri pokazati kakva je budala on bio. Miki će se opet naći na dužem odmoru iza brave, gde 194

Piter Cini

U celoj toj situaciji jedino lice koje će nešto izvući bila je plavuša.

- Neki dasa iz Skotland jarda - detektivljenspektor reče Džo -digao nas je jutros u šest. Zove se Gejl. Interesovao se šta se desilo pošto je gospočta Riko otišla u oporavilište.

- Šta je hteo da zna - upitah.

- Pitao je za onaj revolver - reče Džo. - Odgovorio sam da je Esmeralda tražila natrag revolver i da si joj rekao da nemaš nameru da joj ga vratiš. Onda je ona izjavila da neće ići u oporavilište ukoliko ne dobije revolver natrag. Onda si se ti' predomislio i doneo revolver iz kola. Uzeo si njenu tašnu i stavio revolver u nju. Posle to-ga se ona umirila i vas dvoje ste zajedno sa Mili, otišli.

- Je li bio zadovoljan - zapitah.

- Pitao je šta te je nateralo da se tako najednom predomisliš. Re-kao sam da ne znam, ali da smo kasnije razmišljali o tome. Bilo nam je čudno da joj daješ revolver, jer smo se ja i Mili plašili da bi ona-ko potištena mogla učiniti nešto sa sobom. Mili je kazala u razgovoru da ti znaš šta radiš i da nisi budala.

- To je bilo lepo od nje - primetih.

- Onda nam je ispričao - reče Džo - kako si vrlo vešto izvadio metke i napunio revolver praznim čaurama, tako da ona ne oseti. Odgovorio sam mu da me to ne iznenaduje. Dodao je da smo bili vrlo dobri prema Esmeraldi. Pitao nas je kako ide posao. Posebno mu se dopada ova zabava na koju svi dolaze sa flašama pića. Dodao je da bi se rado našao na takvoj zabavi da nije detektiv. Uzvratio sam rnu da bih rado bio detektiv da ne držim bar. Tome smo se obojica slat-

ko nasmejali. Silan je momak.

- Esmeralda je umrla. Srčana kap izgleda.

- Žao mi je - reče Džo. - Bila je dobra mala, ali tako slaba. In

Igra bez muzike

195

Nalih sebi još jednu čašu. Zamolih Džoa da ponovo telefoniram iz njegove kancelarije. Pozvao sam hotel u Torkiju i naručio sobu. Re- kao sam da dolazim sutra izjutra. Onda sam pozdravio Džoa i izišao. Odvezao sam kola do Makoove garaže i dao da se operu i napu-ne benzinom, dok sam ja otišao da se prošetam.

Otišao sam do Grizeldinog bara i popio jednu čašu sa njom, kod bara. Za to vreme igračica je na platou izvela dve stvari: „Što god ra- dite - nemojte" i „Ne ostavljajte me samu". Onaj čikica koga sam za- pazio prošli put i sada je zurio u nju zaljubljeno.

Posle druge tačke mušterije su je nagradile aplauzom. Zašto i ne bi. Nosila je haljinu od plavog satena tako pripijenu uz telo da je iz- gledalo kao da se iwukla u kožu. Haljina je bila rasečena malo iznad kolena i svaki put kad bi se krajevi razdvojili, čikica bi se trgnuo kao da ga je neko bocnuo nožem.

Naterali su je aplauzom da ponovo peva i ona ovog puta otpeva „Nadam se da se nadaš". Ovog puta je stalno gledala u čikicu. Kad je završila, činilo se da se on toliko nada da bi svakog časa mogao da se zapali. Vinterton, iz Medunarodnog istražnog biroa, pride mom stolu u želji da sazna nešto o Pelu, pošto su imali nekih poslovnih veza sa njim. Raspitivao se i za Rikoa. Pravio sam se da ne znam mnogo o tome.

U pola jedan napustio sam bar i vratio se do Makoove pumpne stanice. Kola su me očekivala spremna. Platih i odvezoh se. Noć je bila lepa. Osećao sam se odmoran i svež. Zaključih da život može bi-ti i gori.

Ne žureći, izidoh preko Cizvika na glavni zapadni drum. Brzino-mer je prelazio granicu od pedeset kilometara.

Zaustavih se na istoj raskrsnici gde sam stao i u ponedeljak uve

796

Piter Cini

kolima, pušeci i razmišljajući šta se sve može desiti mnogim ljudima za jednu nedelju!

Pomislih onda kako će se gospoda Ajvori iznenaditi kad me ne nade u „Malinsonu“ i kad niko ne bude bio u stanju da joj kaže gde sam otišao. Ako pomisli da sam hteo da se izvučem, biće sasvim u pravu. Tako je i bilo.

Upalih motor i okrenuh levom stranom prema Devonšajru, i ne nameravajući da tako uradim. Glava VII

NEDELJA - ZBOGOM, GOSPODO AJVORI!

U devet sati prošao sam zamak „Belvi“, na putu u Njutnabot.

Bilo je divno septembarsko jutro. Drum i polja su već tada blistali na suncu. Preko živice se video šiljasti toranj crkve u Tutnesu.

Slušao sam priču o Devonšajru, njegovoj prirodi, crvenoj zemlji, snenom vazduhu i tišini. Sad sam se uverio da nisu preterivali. Dopa-lo mi se i znao sam da će to postati moje najdraže mesto. London, sa svojom neprekidnom bukom i živim ulicama, činio se već kao ne-ko daleko sećanje. Preko sedam sati bio sam na putu, ali se nisam umorio. Čak i afera Riko je počela da pada kod mene u zaborav. To mi se naročito dopadalo...

Doručkovao sam u hotelu „Sedam zvezda“ u Tutnesu. Onda sam ponovo uzeo benzin na obližnjoj pumpnoj stanici i polako krenuo pre-ma obali. Na putu u Torki prošao sam kroz Pejington. Povremeno sam usporavao vožnju i gledao u more.

Kola sam zaustavio na promenadi u Torkiju. Izidoh, protegnuh se i pogledah oko sebe. Onda sedoh i pogledah na sat. Bilo je deset i četvrt. Bez ikakvog razloga počeh razmišljati o licima u aferi Riko, pitajući se u sebi o čemu su oni mislili u ovo vreme prošle nedelje.

Prošle nedelje Riko je bio vrlo preokupiran mislima. Mislio je na damu koja ga je očekivala na Bahamskim ostrvima. To je trebalo da bude sledeća žrtva koja se, bila svesna toga ili ne, mogla smatrati sreć

198

Piter Čini

U ovo vreme Riko je taman mislio kako će doći do novca. Planirao je da piše Esmeraldi, da joj kaže novosti o nameravanom putu i da je pozove da se vide poslednji put pred polazak.

U to vreme Pela su brinule Rikoove namere. Bojao se da napravi neki potez i čekao je da se nešto dogodi. Nije ni pomišljao da će mu

posle onoga što će se dogoditi sledećih dana ostati još samo pet dana života. Na današnji dan, pre nedelju dana, gospoda Ajvori je brinula zbog Esmeralde. Bojala se da će Esmeralda, ne mogavši više da izdrži, odr-žati svoju reč i ubiti Rikoa. Gospoda Ajvori je odlučila da nade Pela sutradan i da ga zamoli da zastraši Rikoa na neki način dok nije bilo kasno.

Esmeralda se verovatno probudila u svome stanu na Montakat tr-gu sa glavoboljom i sva potištena. Odlučila je, ukoliko bude bila dovoljno hrabra, da dokrajči Rikoa. Tada nije znala da je u ponedeljak uveče u svojoj hrabrosti bila blizu cilja i da je imala i sredstvo da to uradi. Nije znala da će je njen nepredvideni sastanak sa mnom odve-sti u stan Džoa Melendera, oporavilište, natrag Rikou i poslednjoj sceni u vili „Krosvejs“.

A ja? Ovo sećanje mi izmami osmeh. Prošle nedelje mislio sam o narednom danu - ponedeljku - i svome svedočenju u brakorazvodnoj parnici. Lično ne volim da svedočim. Znao sam da je druga strana bila spremna da me raskomada u sudnici. Izjutra sam šetao, a po-sle podne sam se odmarao. Mislio sam, ukoliko se sve lepo završi i dobijemo parnicu uzeću svojih hiljadu funti i otići do Devonšajra.

Pa... tu sam konačno... samo kasnije možda jednu nedelju. Ali, ta-ko se mnogo desilo za tih sedam dana. Osvrnuh se oko sebe, razgledajući predeo.

Prospekt koji sam video bio je istinit. Sve je bilo tu. Sa brda gde se nalazio hotel video se ceo zaliv okupan u sunčanom svetlu. Nebo hra bez muzike

199

leko se nalazio sam hotel, okrenut prema meni. Mogao sam da razaznam vrt sa niskim zidom koji ga je opkoljavao. Sve je izgledalo kao u prospektu. Prvi put se original potpuno poklapao sa slikom.

Sedoh u kola i odvezoh se do hotela. Uskoro se nadoh u svojoj sobi. Pošto je dan bio suviše lep i kako sam pred sobom imao dosta vremena za spavanje, presvukoh se i sidoh.

U salonu me jedna plava konobarica obavesti:

- Kafu sam ostavila u vrtu, gospodine O'Hara. Nisam bio naručio kafu, ali se nisam bunio. Predoh preko salona i zastadoh na vrhu stepenica. Verujem da sam doživeo najveće izne-nadenje u svome

životu mada sam ih imao jedno ili dva.

Ispred mene, sa leve strane, u uglu bašte sedela je u naslonjači, za stolom i kafom na njemu - gospoda Ajvori!

Četvrta slika! Bila je obučena u haljinu boje mimoze i kratak ža-ket. Haljina je bila posuta kao limun zelenom bojom. Nije imala še-šira. Gledala me je sa osmehom.

Pribrah se i pozdravih je.

- Dobro jutro, gospodo Ajvori. Drago mi je što vas vidim.

- Raduje me što vam je drago da me vidite. Hoćete li uzeti i za sebe jednu naslonjaču? Naručila sam kafu za vas. Videla sam kako ste zaustavili kola na obali. Imala sam vremena da se pripremim za vaš dolazak odgovori smešeći se.

Uzeh stolicu i namestih se udobno u njoj. Posmatrao sam je ka-ko sipa kafu.

- Mislili ste da ćete me se tako lako otresti - reče.

- Otkuda ste znali da sam ovde?

- Nije bilo teško. Otišla sam u hotel „Malinson“. Doktoru Kvin-sliju sam rekla da vam kaže da dolazim. Znala sam da će to uraditi - pogleda me pakosno - i pretpostavila sam da ćete mi pobeći, U re 200

Piter Čini

mislila sam da će verovatno portir znati više nego iko drugi o vama. Tako je i bilo.

- Aha, prospekt... turistički prospekt - uzvratih joj s osmehom.

- Pokazali ste mu sliku hotela i rekli da ste uvek želeli da dode-te ovamo. Tako, umesto da ostanem u Londonu, telefonirala sam ovamo, saznala da mogu da me smeste i došla. Stigla sam jutros u devet. Čutao sam. Ona mi pruži lončić sa kafom.

- Mora da je bilo u pitanju nešto veoma važno - rekoh.

- Jeste - bar meni. Vidite u tome ima više nego zahvalnosti ko-ju možda niste želeli. Medutim, moram da vam zahvalim i da vam kažem koliko sam oduševljena vašom hrabrošću i doslednošću. Mora-la sam to da učinim.

- To je lepo od vas. Sve je to bilo tako zabavno - osim za Esme-raldu. Žao mi je, jadnice.

- I meni - reče ona tužno i izmenjenim glasom. - Ali doktor Kvinsli je rekao da je možda bolje što je bilo ovako. Njeni roditelji su me molili

da vam se i u njihovo ime zatvalim.

Nastala je tišina. Pitao sam se šta me sad čeka. Veći deo svog života nastojao sam da se spremim za situacije koje mogu da iskrsnu, ali za ovu nisam bio spreman.

- Nadam se da nemate ništa protiv što sam došla. Ali, vidite, želela sam da govorim sa vama o nečemu što smatram vrlo važnim.

- Kao na primer...? Pogledala me je sa strane.

- U pitanju je još jedan slučaj. Ne znam da li ćete biti zainteresovani kad se odmorite da ga preuzmete. Mislim da je vrlo važan i vrlo hitan. Zahtevaće vešto vođenje.

- Ne znam - reče ona. - Možda ću ja morati biti veštija. Moje objašnjenje ovog posla mora biti jasnije nego ono koje sam vam dala kad sam vas molila da vodite prethodni.

- Dobro, recite. Mislite da je interesantan?

- Treba da je vrlo interesantan. Tiče se žene koja se zove Leonora Ajvori i čoveka - u izvesnoj meri čudaka, inače sjajne osobe, koji se zove Karil O'Hara. Ne želim da ulazim u sve pojedinosti, ali mislim da ćemo morati u toku nedelje da zajedno prodiskutujemo o svim stvarima, kako bi ovaj slučaj bio doveden do što logičnijeg svršetka. Da li vas to interesuje?

Pomislih: Do davola! Sad sam tek nadrljao. Bio sam siguran u to. Upotrebio sam zadnju snagu da pobegnem - ne zato što sam se bojao nje, već sebe. Nisam se zavaravao. Ovo je bila čudesno nemo-guća stvar koja se desila na kraju gotovo nemoguće nedelje.

- Dobili ste. Osmehnuh se na nju. - Pokušao sam da se izgubim. Plašio sam se vašeg novca i mislio sam da je najbolje da kidnem, ali kakva korist od toga! Vi ste vrlo odlučna žena. Ovog puta...

- Da? - reče ona. Treba da znate da sam vrlo odlučna kad ste vi u pitanju.

Ona uze moju šolju i napuni je.

- Mislim da će ovo biti divan odmor, zar ne? - reče. Kao da uopšte nije postojao Riko ili Pel.

Nisam odgovorio na pitanje, jer, što se mene tiče, odgovor nije bio ni potreban.

- Život može da bude tako čudan. Prošlog ponedeljka mislio sam o ovom mestu i pitao se da li je stvarno sve onako kako izgleda na slici. Ako sve bude tako: - more, sunce, hotel - biće odlično, govorio

sam sebi. Pomislio sam, takode, kako bi bilo još lepše imati sve te stvari i sedeti ovde u vrtu, pokraj vas.

Ona mi pruži šolju sa čajem i reče tiho:

- Samo jedna stvar - rekoh uz osmeh. - Na slici se video i orkestar.

Ona se nasmeja i pogleda u svoj ručni sat. Spontano i ja pogledah u svoj. Bilo je nekoliko sekundi do jedanaest.

Negde u blizini zvono na crkvi poče da otkucava. I - do vruga - muzika poče da svira.